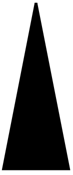
CONSTANTIN CUBLEŞAN

NEPĂSĂTOARELE STELE

EDITURA TINERETULUI

CONSTANTIN CUBLEŞAN

nepăsătoarele stele

Desenul copertei Harry Guttman

EDITURA TINERETULUI
1968

• Săgeţile Dianei •

El însuşi îi ieşi în întâmpinare. Deschise uşa şi o primi cu un zâmbet larg, prietenesc, pe care Diana îl cunoştea atât de bine. Era puţin emoţionată de această primire familiară, încât abia îşi înclină uşor capul, răspunzându-i la salut. Intră însă sprintenă în biroul larg, inundat de lumina dimineţii şi căută imediat din priviri fotoliul albastru, care nu se afla niciodată în acelaşi loc şi pe care obişnuia să se aşeze ori de câte ori avea prilejul să intre în această încăpere. Profesorul observă gestul degajat al Dianei şi-i plăcu sincer, deşi se gândi numaidecât dacă apropierea aceasta, oarecum intimă, dintre el şi ceilalţi colaboratori ai Centrului n-ar putea avea la un moment dat consecinţe neplăcute. Se gândi dacă nu cumva ar trebui să se poarte mai rece, impunând distanţa cuvenită între el, conducătorul, şi cei ce-l înconjoară. Se gândi dacă n-ar trebui să fie chiar mai sever în susţinerea punctului său de vedere în diferitele împrejurări, fără să mai cerceteze cu atâta insistenţă opiniile celorlalţi, fără a mai căuta să-i convingă de oportunitatea măsurilor sale. Se gândi apoi dacă n-ar fi fost mai nimerit ca şi de data aceasta să fi fost mult mai rezervat faţă de Diana, care, oricum, era atât de tânără faţă de el.

Îi plăcu totuşi felul degajat în care Diana, fără să aştepte invitaţii speciale, se şi aşezase comod în fotoliul acela mare şi albastru, desperecheat de toate celelalte mobile şi mirosind, evident, a bătrâneţe. Nimeni nu se aşezase niciodată pe el (în afară de Diana) şi totuşi nu se îndura să-l scoată din cameră. Îl ştia mereu acolo, niciodată în acelaşi loc, mutat după cine ştie ce capricii sau gusturi ale bătrânei Lala, care, după cum presupunea Şincan, ţinea foarte mult la această mobilă...

Se aşeză alături în scaunul de fibre sintetice şi sună robotul, căruia îi comandă ceva răcoritor şi dulce, apoi o întrebă pe Diana dacă mai dorea şi altceva. Ea refuză şi

robotul dispăru prin ușa îngustă, tăiată în zidul din spatele mesei de lucru.

Șincan o privi cu atenție pe tânăra sa colaboratoare. Lipsise mai multă vreme de la Centru și avea impresia că în acest timp se produseseră foarte multe transformări, pe care el încă nu le putuse sesiza. Chiar Diana, de pildă, i se părea că mai crescuse, ceea ce la vârsta ei era aproape exclus. Oricum însă, o găsea schimbată. Nu-și dădea bine seama cum anume, dar o vedea parcă altfel și nu știa dacă trebuie să se încreadă sau nu în impresiile sale.

Diana era una dintre cele mai tinere cercetătoare ale Centrului de producție cerealieră din D. și lucra doar de câțiva ani aici. În acest timp se maturizase mult, deși rămăsese aceeași copilă zvăpăiată, ageră și gata oricând să dea cele mai uimitoare și tăioase replici, ori să-și susțină cu încăpățânare un punct al ei de vedere, fără să cedeze în fața nici unui argument, chiar dacă își dădea seama, în cele din urmă, că n-avea dreptate. A doua zi însă se prefăcea că a uitat totul și răspundea cu glume oricăror provocări de a relua discuția, din ajun, nedând astfel nimănui satisfacție deplină.

Lui Șincan îi plăcea caracterul fetei și-i plăcea mai ales felul cum se descurca în rețeaua de comenzi, atât de dificilă, a Centrului. Ba era tentat să creadă că n-avusese niciodată un dispecer mai abil și mai priceput și că „ștrengărița”, cum îi spunea uneori, mustrând-o, le cam luase piuitul tuturora.

Nu era deloc ușoară munca dispecerului. Șincan știa ce înseamnă să ai în mână distribuția necesarului cuvenit pentru a asigura producția cerealieră pe o întindere atât de mare de pământ și tocmai de aceea aprecia felul cum muncea Diana.

Șincan nu scăpa niciodată prilejul de a menționa că, știu eu, cutare sau cutare însemnat om de știință sau cutare și cutare conducător al cutărei instituții de interes interplanetar a făcut practică sub îndrumarea sa, că drumul spre glorie al acestuia a trecut prin Centrul de producție cerealieră din D., unde el s-a ocupat cu cea mai mare atenție de viitorul savant, în care întrevedea încă de pe

atunci talentul confirmat ulterior. Și nu spunea toate acestea pentru a se lăuda. El simțea o adâncă mulțumire de pedagog, profesiune pentru care întotdeauna a nutrit o deosebită stimă. Cam la fel o privea și pe Diana. Ca mâine se va mândri și cu ea, dar până atunci fata mai avea multe de învățat aici, la acest dispecerat, înainte de a ajunge – cine știe? – poate chiar dispecer la Institutul de explorări cosmice.

Robotul reveni, aducând o tavă cu două pahare înalte, în care făcea reflexe un lichid rubiniu, mirosind plăcut. Diana sorbi o înghițitură și, fără să vrea, își linse buzele, dar, dându-și seama că el îi observase gestul, râse, lăsându-se pe spate în fotoliu.

— E un obicei de când eram mică, spuse, și nu pot scăpa de el, oricât am încercat.

— Poate pentru că mai ești încă și acum mică.

— Femeilor le place să fie mereu tinere…

— N-am spus tânără, ci mică, ceea ce este cu totul altceva, o tachină el. N-am dreptate?

Diana se prefăcu supărată, dar numai pentru o clipă, căci imediat râse din nou, lingându-se pe buze (de data aceasta ostentativ). Șincan râse și el, ca de o poznă, și uită cu desăvârșire că ea venise cu o problemă ce „trebuia discutată o dată pentru totdeauna” – așa i se comunicase că ar fi spus Diana, când ceruse să fie primită.

— Știi, spuse el, când eram mic, îmi plăcea și mie să scot limba ori de câte ori mă necăjea cineva. Nostim, nu? Ce-ai zice dacă m-ai vedea și acum scoțând limba?

Diana interpretă aceste cuvinte ca pe o mustrare și-și luă imediat un aer și o poziție cât se poate de sobră, părându-i rău că-și permisese, poate, prea mult. La rândul său, Șincan își dădu seama de întorsătura pe care o luaseră lucrurile și se simți deosebit de stânjenit; stingherise, fără să vrea, buna dispoziție a fetei. Se simțea vinovat și nu știa ce anume trebuia să facă pentru a restabili acea atmosferă intimă, plăcută, pe care, neîndemânatic, o spulberase. Câteva clipe se lăsă o liniște apăsătoare și niciunul dintre ei nu găsea cuvintele potrivite pentru a redeschide discuția, în cele din urmă, Diana începu pe un ton oficial:

— Am venit să discut cu dumneavoastră o problemă deosebit de importantă pentru noi, o problemă care nu mai poate continua așa sub niciun motiv. V-am mai spus, v-am mai atras atenția, dar până acum nu se vede niciun rezultat. Vreau să mai discutăm acum, încă o dată, înainte ca eu să fac un memoriu Direcției generale. Nu vreau să considerați aceasta ca o amenințare sau mai știu eu cum, dar lucrurile nu mai pot continua, vă rog să mă credeți.

— Bine, bine. Te cred, firește, dar ia stai puțin să văd dacă îmi amintesc despre ce este vorba.

— Este vorba despre…

— Te rog, o opri Șincan cu un gest hotărât și Diana își lăsă privirile în jos, așteptând să audă ce va spune, convinsă fiind că el își dăduse seama numaidecât, dar că încerca să câștige timp.

Șincan își încruntă sprâncenele. Desigur, era vorba despre bătrânul Teofil. Își aducea aminte că, într-adevăr, mai discutase cu Diana despre el. Chiar de mai multe ori; și nu numai cu ea. Auzise vorbindu-se și prin alte părți despre Teofil – nu tocmai în termeni elogioși.

Își aminti ultima discuție cu Diana pe această temă. Era și atunci nemulțumită de felul cum lucra bătrânul. Desigur, Diana avea dreptate, poate chiar multă dreptate, dar nu depindea totul numai de el, Șincan. La drept vorbind, nici Diana nu pretindea acest lucru, dar el ar fi trebuit să sesizeze Direcția generală, sau să fi vorbit chiar cu Teofil, doar se cunoșteau de foarte multă vreme. Măcar în calitate de vechi prieten și camarad ar fi putut sta de vorbă cu el, să vadă cum o mai duce, ce gânduri îl preocupă, ce are pe suflet. Trebuie să-i fie destul de greu la vârsta lui, cu atâta bătaie de cap la Dispeceratul Central al Dirijării Condițiilor Climaterice. Ar fi trebuit poate chiar să-i facă o vizită, să vadă în ce ape se scaldă și, desigur, lucrurile s-ar fi putut îndrepta. Acum era sigur că nu numai Diana avea obiecții temeinice împotriva lui, dar și alții. Erau suficiente argumente care să dovedească deficiențele în muncă ale lui Teofil; acum erau, desigur, dar ce făcuse el până acum? De ce nu întreprinsese nimic, doar nu era străin de toate acestea? Se întreba și nu putea să-și răspundă. Oare și alții

au fost tot atât de pasivi, oare și alții au lăsat să treacă totul sub tăcere? Dar el însuși? Tăcuse într-adins sau era pur și simplu o neglijență? La această întrebare nu putea să-și răspundă. Oricum, chestiunea era destul de încurcată. Trebuia să asculte părerea Dianei – doar de aceea venise ea – trebuia să vadă mai îndeaproape ce era de făcut, să chibzuiască. Să facă un efort de înțelegere.

— Mi se pare, Diana, că vrei să spui, reluă el discuția, despre Teofil…

— Într-adevăr.

— Da, mi-am închipuit. Bătrânul a început să nu mai muncească așa cum s-ar cuveni, altfel spus, nu mai corespunde.

— N-am spus asta.

— Ba da, ba da. Așa este. Am mai auzit și de alții. Ce să-i faci? Acesta este adevărul.

Șincan datină din cap cu îngrijorare, apoi o privi pe Diana întrebător, ca și cum ar fi așteptat un răspuns definitiv la o întrebare dificilă.

— Da, a îmbătrânit, continuă el și vocea îi trăda o tristețe pe care nu și-o putea ascunde. Toți îmbătrânim o dată și o dată, ce să-i faci? Se adună anii încetul cu încetul și…

Șincan făcu un gest larg, cu brațele deschise, a neputință. Diana simțea tulburarea profesorului. Știa că mai de mult, cu ani și ani în urmă, Șincan studiase sub îndrumarea lui Teofil și că între cei doi se legase o prietenie de care își aduceau cu drag aminte. Dar n-avea încotro. Munca nu admitea compromisuri.

O vreme tăcură amândoi. Diana sorbea încet din paharul cu băutură răcoritoare și aștepta ca Șincan să vorbească. Dar acesta rămăsese într-o atitudine de contemplare, amintindu-și, probabil, cine știe ce întâmplări de demult care i-l evocau pe Teofil.

În cele din urmă, se hotărî să înceapă ea să vorbească, să-i arate profesorului cum anume mergeau treburile, că într-adevăr ele nu mai puteau continua astfel sub niciun motiv.

— Știți, începu Diana, cred că a obosit. A devenit pripit și nervos, mai ales în ultima vreme. Aproape că nu te poți înțelege cu el. Să vedeți ce se întâmplă.

Avea planificate, de pildă – asta s-a întâmplat chiar în luna trecută –, șase zile ploaie de gradul doi. Perfect. Patru zile a curs într-una, conform indicațiilor. În a cincea zi, cercetătorii de teren ne semnalizează că solul a ajuns la un anumit grad de saturație și că plantelor le este suficientă această umezeală. Iau legătura cu Dispeceratul Central al Dirijării Condițiilor Climaterice și vorbesc ou Teofil. „Uitați-vă care este situația, îi spun, așa și pe dincolo – nu mai avem nevoie de ploaie în ziua a șasea. Să fie suspendată”. El parcă era absent. Mă asculta, dar nu înțelegea nimic. Îi repet și dintr-o dată se enervează. „Nu se poate, zice. Atât este planificat, atât vă dăm. Altă dată să fiți mai atenți”. Și mi-a închis videofonul în nas, iar ploaia a continuat să cadă toată ziua următoare.

Pe măsură ce vorbea, Diana se înfierbânta tot mai mult. Prindea chef de discuție și simțea cum sângele îi năvălește în obraji.

— Altă dată, continuă ea, aveam la noi al treilea soare mic. Dogorea, nu alta, dar era prea mic și trebuia să-l tot plimbăm de colo-colo: îl jonglam ca la circ. Iau legătura ou Teofil: „Nu puteți să ni-l schimbați? întreb. E prea mic. Dați-ne unul mai mare sau mai dați-ne unul. Oricum, avea nevoie pentru o durată mai lungă”. Era plictisit și fără niciun chef. Zice: „Ce soare vă era planificat?” „Al treilea mic”, îi răspund. „Și nu-l aveți pe acela?” „Ba da, dar dacă ne mai dați unul, ori ni-l schimbați cu altul mai mare, în câteva zile terminăm totul. Altfel o lungim iarăși.” „Da…”, – zice el și cade pe gânduri. Apoi, într-un târziu, adaugă: „Nu-i vina mea. Asta era scris, asta v-am dat. Dacă o lungiți, treaba voastră!” Mi-am ieșit eu din răbdări: „Adică pe dumneata nu te interesează ce facem noi aici? Adică îți este indiferent dacă realizăm cinci sau șase producții anuale?” „Știi, mi-a replicat el cu un calm de-ți venea să mori, pe mine să nu mă iei așa… Eu îmi execut corect munca.” Apoi dintr-o dată s-a enervat groaznic și mi-a strigat în aparat: „Nu vreau să mai discut nimic. Mă auzi

dumneata?” Și a mai continuat pe tonul acesta fără ca eu să pot interveni cumva. Apoi, bineînțeles, mi-a luat legătura. Auziți, *el lucrează corect*! Ce nu pot eu suferi corectitudinea asta! Mai bine să lucreze prost decât corect. *Corect*! Asta înseamnă să nu mai judeci, să nu înțelegi nimic din tot ceea ce se întâmplă în jurul tău, să fii o mașină care acționează după cum o apeși pe butoane. Asta face el, muncește *corect.*

Diana se înfuriase de-a binelea. Își îndreptă o șuviță de păr ce-i cădea mereu pe frunte și se adânci și mai mult în fotoliul albastru.

— Ce era să fac? continuă ea. I-au legătura cu Centrul de Producție Cerealieră din I. Discut cu dispecerul de acolo, le explic situația și ei înțeleg. Știam că le era repartizat primul mare soare artificial și că, începând cu ziua următoare, celor din T. le fusese repartizat primul soare mic artificial. Le propunem să-l centreze în așa fel pe cel mare încât să acopere ambele teritorii, doar sunt foarte apropiate – vecine, știți, nu? – iar pe cel mic să ni-l dea nouă. Ei sunt de acord. Vorbesc și cu cei din T., sunt și ei de acord. „Ei bine, le spun, anunțați-l pe Teofil că renunțați, iar eu am să i-l cer anume.” Perfect. Știți însă ce a făcut Teofil? L-a trecut în rotație pasivă. „Păi bine, omule, i-am strigat, nu ți-am spus că noi avem nevoie de așa ceva?” „Ba da, mi-o tăie el, dar nu erați planificați și atunci...” „Atunci ce?” „Atunci l-am trecut în rotație.” „Mă rog, fie și așa, m-am învoit eu, dar acum știți că-l solicităm, l-au cedat anume, așa că fiți bun și scoateți-l din rotația pasivă și plasați-l încoace.” „Nu se poate.” „Cum nu se poate?” „Dar ce crezi dumneata, zice Teofil, că eu nu am altceva mai bun de făcut decât să mă joc de-a sorii? Unul mai vrea, altul renunță, unul zice să-l mut mai încolo, altul mai încoace. Ce crezi dumneata că sunt eu aici? De ce n-ai spus clar de la început? Acum gata. Mai ai și vreo altă problemă?” Asta era culmea, curată obrăznicie. Nu pot să-mi dau seama de ce face toate acestea. Nu pot să cred că din rea-voință. E, însă, când nervos, când distrat și prea lucrează... corect. Auzi, corect!? răbufni Diana. Și astea sunt așa, dificultățile mai rare totuși. Dar de cele zilnice, fleacurile, nici nu mai vorbesc. Atunci cu

vântul, țineți minte? În loc de sud-est ne-a dat nord-est. Zicea că la el în grafic așa e trecut. Ne-a suflat vântul o zi întreagă de ne-a umflat nu alta, până când am luat legătura cu Direcția. Dar ce să mai lungesc vorba. Vi le-am mai spus și altă dată, le știți și dumneavoastră foarte bine. Așa nu mai merge. Trebuie să existe o soluție.

— Da, trebuie luate măsuri, spuse tărăgănat Șincan. Dar crezi oare că este chiar atât de simplu și de ușor? Și apoi, ce măsuri ar fi de luat? Să-l discute în consiliu? Să-l înlăture pe Teofil? Știu eu, ar fi și aceasta o soluție. La drept vorbind, nici nu-i treaba mea. Eu ar trebui doar să sesizez Direcția și să fiu împăcat cu gândul că sarcina mea a fost îndeplinită. Dumneata ce spui?

Diana îl privea atentă. Își simțea fața arzând și nu știa ce anume să spună. Tăcea. Tăcea și Șincan.

În încăpere se lăsă o liniște apăsătoare, în care numai bătăile ceasului electronic se auzeau, marcând monoton secundele. Diana, strânsă pe marginea fotoliului, care acum i se părea enorm, îl privea cu insistență pe Șincan.

Se vedea limpede că nu era indiferent față de ceea ce auzise, că îi dădea dreptate ei, dar în același timp căuta ceva, poate ceva care să-l absolve într-un fel pe Teofil. Nu voia circumstanțe atenuante. Faptele erau fapte și nu încăpea nici o îndoială asupra autenticității lor. Oare Teofil ce avea de spus în această chestiune? Ce credea el despre tot ce se spunea în legătură cu felul său de a munci? Astfel de întrebări îl frământau pe Șincan. Diana încerca să-i prindă firul gândurilor, să-l înțeleagă. Privindu-l atentă, îi descoperi pe frunte o cută adâncă, ce-i trecea severă până între sprâncene. Nu-l văzuse poate niciodată astfel.

În cele din urmă Șincan se ridică și începu să se plimbe cu pași mari și rari de-a lungul camerei, oprindu-se din când în când în dreptul geamurilor ce dădeau spre câmpia largă a fluviului D. Lanurile erau în pârg. Aurul lor strălucea încremenit în lumina puternică a Soarelui. Cât vedeai cu ochii, întinderea era netedă, fără nici o ridicătură, fără niciun obstacol. O vastă întindere de aur.

În minte îi veni acea uriașă mare de aur împietrit peste care călcase uluit de emoție în escala sa pe Laniana,

planeta aceea îndepărtată unde fusese trimis imediat după absolvirea Institutului. Un bulgăre strălucitor într-un imens întuneric. Aureola sa fosforescentă era marcată pe toate hărțile cosmice cu un nimb luminos, peste care însă se așternea un mare semn de întrebare. Erau suficiente aceste elemente pentru ca să atragă spre ea pe oricare navigator ceresc și cu atât mai mult pe un cercetător științific. Laniana îl atrăsese și pe Șincan. Acolo îl cunoscuse pe Teofil. „Eu sunt regele Midas! se prezentase el. Tot pe ce pun mâna aici e de aur. Nu-i așa că-i minunat ca totul în jurul tău să fie de aur?” Îl privea cu oarecare sfială și chiar cu neîncredere. Tonul pe care se prezentase acest Teofil era ironic, iar cuvintele purtau o evidentă nuanță batjocoritoare. Înalt, uscățiv, cu mișcări largi, călca deșirat pe întinderea aceea de un galben auriu strălucitor, ca un trubadur romantic, privind cu ochi disprețuitori depărtările lipsite de înălțimi proeminente ale planetei. Se afla de câțiva ani pe Laniana, împreună cu alți cinci colaboratori, pentru întocmirea documentației planetei care (spunea Teofil), „nici măcar nu este de aur. Te înșală doar cu strălucirea ei, îți fură vederea, și atâta tot. O simplă tinichea ce strălucește în bătaia razelor unui soare prea puternic. Iată o planetă de o rară banalitate!” De fapt, n-avea dreptate. Îl plictisea numai. Îl înfuria monotonia vieții pe Laniana care, pe lângă faptul că nu era nici prea mare, avea o formă aproape sferică, un relief neted până la perfecțiune. „Încep să urăsc perfecțiunea”, spunea Teofil, și zile întregi se închidea în laborator, aplecat peste analize, numai pentru a nu ieși să vadă iarăși și iarăși aceleași întinderi încremenite, de un galben auriu, nepermis de plate, fără munți, fără văi abrupte.

Pe Șincan îl primise cu ironie. „Ce nevoie avem noi aici de un astrobiolog? Cam ce ai vrea dumneata să studiezi aici? Planete? Ei bine, află că nu sunt mai mult de zece specii. Vietăți? Și mai puține. Chimiști mai avem doi. Ce-o să faci aici, nu-mi pot da seama. Dar, în sfârșit, dacă te-au trimis, fii bine venit. Mai rămânem și așa vreun an și plecăm. Abia aștept ziua aceea”. Se împrieteniseră însă repede. Teofil era un om de mare capacitate intelectuală și

cu o rară voință de muncă. Studiase fizica astrală și fusese mulți ani asistentul unui cunoscut savant în vremea aceea, la Universitatea din V. Dar nu-i prea plăcuse să stea mereu în același loc, în același oraș, să asiste mereu la aceleași cursuri pe care începuse să le învețe pe de rost. Zborurile interplanetare efectuate în timpul studenției, ca practicant pe lângă unele expediții de mare amploare, îi cuceriseră inima. Gândul îi era mereu la zborurile acelea prin spațiile siderale și într-o zi renunță la cariera universitară și ceru să fie trimis în expediții, dacă era posibil, chiar în afara sistemului solar. Dacă se putea și mai departe, cu atât mai bine. Cutreierase apoi planete din constelațiile apropiate, ajunsese până spre Lebăda, făcuse comunicări științifice de o deosebită valoare, descrisese câteva mecanisme ale fizicii interastrale, cu alte cuvinte devenise într-un fel o personalitate. Dar îi plăceau distanțele mari. Pleca de obicei în cele mai depărtate expediții, care durau uneori zeci de ani. Se întorcea de acolo, stătea puțin pe Pământ și-și lua iarăși zborul. Se obișnuise să „hoinărească” printre stele, cum spunea el, și o patimă a marilor distanțe îl cuprinsese cu desăvârșire. Dar prea plecase mult. Anii lui treceau greu, de câteva ori mai încet decât pe Pământ. Se simțea mereu tânăr, deși vârsta lui terestră devenea tot mai impresionantă. Pe Pământ se perindaseră câteva generații de oameni pe care el nu apucase să-i cunoască decât în graba scurtelor popasuri dintre două zboruri. Reîntors la cuib, de fiecare dată se simțea tot mai străin, mai singur, deși nu erau puțini aceia care se interesau de el.

Între timp, pe Pământ se schimbaseră multe. Însăși imaginea lumii al cărei sol era în univers devenise alta decât cea pe care o purta în suflet, în inimă. Și astfel, începuse să se simtă depășit. Dar pe măsură ce trecea timpul, se deștepta în el o mare nostalgie după Pământul natal, pe care cu greu și-o putea stăpâni. Și totuși, cât de dureroase erau pentru el întoarcerile pe Pământ, după care tânjea ani în șir, rătăcit printre stele, pentru ca o dată ajuns să pună din nou piciorul pe el să se simtă străin, să nu-și găsească locul nicăieri și să vrea din nou să plece. Acolo,

printre îndepărtatele stele ale lumii cerești, se simțea mai pământean ca oriunde.

Ieșea uneori noaptea să se plimbe. Mergea până departe în imensul deșert auriu. Se oprea acolo, lângă o ușoară ridicătură acoperită cu un strat subțire de plante alburii, asemănătoare mușchilor sau lichenilor din regiunile nordice ale Pământului. Se întindea pe spate și privea stelele. Ore în șir stătea nemișcat, privind marea boltă cerească. Uneori îl apucau zorile. Atunci se întorcea tăcut și o melancolie bolnăvicioasă punea stăpânire pe el câteva zile în șir. Nu era chip să-l mai poți antrena în vreo discuție. Lucra în neștire, fără să ia în seamă pe nimeni și nimic. Oamenii se obișnuiseră cu felul său de a fi și nu-l tulburau. Îi purtau respect și multă, foarte multă grijă.

•

Într-una din nopți, Șincai n-avea somn. Îl copleșeau amintirile studenției petrecute la V. Își amintea de fata aceea căreia îi făgăduise că se vor căsători de îndată ce se va întoarce de pe Laniana. O, câte gânduri nu te copleșesc acolo, departe de toate, singur într-o lume a tăcerilor și a nemișcării...

Se ridică din pat și ieși. Afară era noapte senină, străvezie. Ciudat, se gândi, pe Pământ în nopțile cu Lună totul e învăluit într-o lumină mătăsoasă, argintie, iar pe cer sunt atât de puține stele. Aici era altfel. Reflectată în oglinzile strălucitoare ale scoarței, lumina galben-portocalie, într-o aureolă fosforescentă ce iradia fantastic, profila pe orizont siluete mișcătoare de umbre. Pe cer erau puzderie de stele și aerul parcă vibra sonor. Totul îți crea senzația visului, a irealului. Copleșit de spectacol, nici nu-și dădu seama cat de mult se îndepărtase de clădirile Stațiunii în acel pustiu de aur. Mergea cu pași leneși, cu gândurile învolburate, privind cerul, mereu ocrul. Deodată însă, în depărtarea ținutului i se păru că cineva sau ceva înalt se clătina în adierea subțire a unui vânt de noapte. Se cutremură de emoție, de spaimă, de bucurie... La început ezită, dar simțea că ceva îl atrage într-acolo. Poate planeta era, totuși, populată... Mintea începu să-i lucreze cu febrilitate. Mări pașii din ce în ce mai mult. Aproape fugea.

Distanța i se păru enormă și clipele treceau încet – adevărate veșnicii. Deodată însă totul se nărui în imaginația sa aprinsă. Recunoscu în umbra aceea silueta lui Teofil. Cum de nu se gândise de la început? Cum de nu-și dăduse seama? Se opri brusc. Nu trebuia să-l tulbure. Și apoi nici nu știa cum anume l-ar fi primit alături de sine într-o asemenea noapte. O vreme rămase locului, apoi se întoarse și, cu pași nehotărâți, se îndepărtă încet. Era însă prea târziu. Teofil îl văzuse și acum îl striga. Nu-l recunoscuse, nu-și dăduse seama care anume dintre cei șase membri ai expediției era, dar îl chema. Îl chema cu o voce hotărâtă, ce nu permitea refuzul. O clipă Șincan vru să fugă, dar îi fu rușine. Să nu creadă cumva Teofil că îl supraveghea, că îl puseseră anume ceilalți să-l urmărească; se apropie încet de locul acela acoperit cu licheni alburii, care distona în contextul auriu al întinderii.

— A, tu erai, biologule… vorbi Teofil, fără ca Șincan să-și poată da seama dacă acesta se mira, ori era numai dezamăgit de prezența sa.

— Da, eu. Te așteptai să fie altcineva?

— Știu eu, poate într-adevăr așteptam pe altcineva… Aici nu m-ar mira să se petreacă minuni. Dar, vezi bine, cine putea fi altul decât tine?

Vorbele îi erau stranii, sau poate așa i se păreau lui Șincan. Se apropie mai mult de Teofil. Îl privi în tăcere, apoi se așeză lângă el și spuse:

— Ești ciudat, Teofil.

— Găsești?

— Desigur; te porți ciudat; vorbele tale sunt de multe ori stranii, cu tâlcuri ascunse, parcă ai fi de pe o altă planetă.

— De pe o altă planetă… repetă Teofil abia șoptit. Dar poate că sunt într-adevăr de pe o altă planetă. Umblând ani în șir, prin spații, capeți tu însuți ceva din neliniștea lor în felul de a fi… Și nu crezi că tot cercetând atâtea planete, mereu altele și altele, poți să pari la un moment dat tu însuți ca unul venit de pe o altă planetă?

Vorbea rar. Cuvintele aveau o sonoritate a lor aparte, profundă și gravă, vocea îi era caldă și plăcută; părea emoționat. Nu-l privea. Continua să se uite pe cer, ca și

cum ar fi vrut să deslușească acolo ceva, o taină poate, pe care o urmărea de atâta vreme.

— Știi la ce mă uit? întrebă aproape brusc, întorcându-se spre Șincan și căutându-i privirea. E un obicei al meu ca oriunde m-aș afla în această imensitate pe care noi o numim Cosmos să caut cu privirea Pământul. E absurd să încerci, de la o asemenea distanță, să vezi o planetă căreia îi dovedești existența numai prin calcule. E absurd să crezi că ai putea s-o vezi cu ochii liberi. Și totuși eu o *văd* uneori. *Văd* Pământul, cu zăpezile polare, cu brâul de foc al Ecuatorului, cu oamenii care îi populează fiecare ungher, cu vietățile și plantele sale. Îți dai seama ce înseamnă asta? Să *vezi* toate acestea de aici, și nu numai de aici! Le-am văzut de pretutindeni. Dar le-am văzut *aievea*, înțelegi? Îți dai seama ce înseamnă aceasta? Ție nu ți s-a întâmplat niciodată?

Șincan clătină din cap. Îi părea rău că-l tulburase pe Teofil în acea noapte; dar se bucura că simțea și el aceeași dorință de a regăsi acolo, printre stele, Pământul.

— Dar nici n-ai avut când, reluă Teofil. Până acum abia dacă ai ieșit o dată sau de două ori din sistemul solar. Pe când eu…

Mult timp nu-și mai spuseseră nimic unul altuia. Fiecare rămăsese cu gândurile sale. O singură dată Teofil tresări, când o stea alunecă din înaltul cerului, lăsând în urmă o dâră ascuțită de lumină. Șincan zâmbi. Era întuneric și Teofil n-avea cum să-i surprindă zâmbetul. Nu știa de ce îi venea să râdă, să râdă cu hohote. Simțea în piept un tremur nervos și abia se putea reține să n-o rupă la fugă. Nu-și dădea seama de ce, dar se simțea ca în copilărie, când cerul îl tulbura, stând în fiecare seară și privindu-l prin geamurile larg deschise.

— Câte asemănări sunt aici cu Pământul, spuse Șincan. Noaptea cerul e înstelat, stelele cad și ai tot respira aerul acesta pe care, la drept vorbind, nici nu te-ai mira să-l știi și pe el auriu. Da, e aproape ca pe Pământ…

Teofil nu-l mai privea. Asculta numai și clătina din cap a îndoială.

— Pământul… șopti el. Apoi repetă de câteva ori cuvântul, la intervale mari. Pământul… Pământul…

Se ridică încet și o porni agale înapoi spre Stațiune. Merse așa o vreme pană se îndepărtă de-a binelea. Atunci se întoarse și-i făcu semn cu mâna.

— Hei, tu nu vii? Vino, e târziu. O să ne prindă zorile pe aici. Și când Șincan fu mai aproape, Teofil zise cu aceeași voce cu care vorbise atunci, la prima lor întâlnire:

— Să nu afle ceilalți că am fost în noaptea aceasta pe Pământ. Ne-ar crede nebuni, mai știi?

De atunci între ei s-a legat o prietenie din ce în ce mai strânsă. Nopți întregi cutreierau planeta privind cerul înstelat, foarte rar acoperit de nori, discutând despre Pământ. O, cum iubea Teofil Pământul, cu cată patimă! Și cu cât îl iubea mai mult, cu atât se simțea mai îndepărtat de el. Din dragoste pentru el plecase în depărtările stelare și, totuși, numai depărtarea era aceea care îl lega de Pământ cu fire nebănuit de puternice.

Dar, după expediția din Laniana, n-a mai urmat decât o singură plecare. Au mai trecut câțiva ani și Teofil s-a întors pe Pământ. De data aceasta avea să rămână aici multă vreme, să muncească printre semenii lui, pământenii. Consiliul Zborurilor Interastrale hotărâse ca Teofil să fie retras din rețeaua activă a exploratorilor. L-au numit la Centrul de Pregătire al Zborurilor Cosmice, iar după numai câțiva ani a fost trecut într-o altă muncă. Așa, schimbă câteva locuri, câteva profesiuni, ani la rând, până când ajunse dispecer principal la Direcția de Coordonare a Condițiilor Climaterice, căci nu putea concepe să se retragă definitiv din activitate.

… De toate acestea își aminti Șincan, privind lanurile aurii, întinse până în depărtare. Când își reveni din gânduri, se întoarse spre fotoliul albastru, dar Diana nu se mai afla acolo. Plecase. Nici nu simțise când. Rămăsese singur în încăpere, și avea senzația că ar fi fost chiar atunci pe Laniana, de unde abia se întorsese.

Privi ceasul. Era încă devreme. Ziua abia trecuse de jumătate. Se așeză la birou și răsfoi filele calendarului. N-avea chef de lucru. Privea distrat cifrele scrise cu litere

groase și mari pe fiecare filă, când îi veni în minte o idee: „Ce-ar fi dacă aș pleca chiar acum la Teofil, să vorbesc cu el?” O clipă stătu în cumpănă, apoi se hotărî. Anunță că va lipsi două zile și se grăbi spre aeroport; avea avion peste o oră în direcția M., unde-și avea sediul Direcția.

Călătoria i se păru extrem de lungă. Timpul trecea cu o încetineală de-a dreptul enervantă și când, ajuns pe aeroportul din M., își dădu seama că de fapt toată călătoria nu durase decât trei sferturi de oră, aproape că nu-i veni să creadă. Ziua era pe sfârșite și Teofil nu putea să mai fie la Dispecerat. Era, desigur, acasă.

Teofil, care ținea să fie înconjurat de elemente ale unei vechi atmosfere terestre, familiare lui, locuia într-o vilă la marginea orașului, tocmai în partea opusă aeroportului, și drumul până acolo trecea prin centru. Străzile erau aglomerate, șiruri întregi de mașini alergau cu viteze amețitoare și pe nesimțite luminile orașului se aprindeau, colorate într-o plăcută armonie de-a lungul magistralelor ce se deschideau în toate direcțiile. Șincan privea prin fereastra mașinii fără să-și concentreze atenția asupra vreunui lucru anume. Se surprinse cu mirare în această ipostază și se rușină. Îi păru bine că se afla singur în mașină și că nu-l auzise nimeni. Singurătatea acestor câteva minute îi făcea bine. Îl tulburaseră amintirile și acum putea să se reculeagă. *Trebuia* chiar să se reculeagă înaintea unei discuții care nu se știa în ce fel avea să decurgă. Ce anume îi va spune lui Teofil? Cu ce va începe? Nu se gândise încă și nici nu mai avea când. Mașina alerga foarte repede, iar el trebuia să fie cât mai calm, cât mai liniștit în seara aceea. *Trebuia*.

Vila era înconjurată de pomi tineri, cu arbuști care încadrau geometric rondurile cu flori. Seara cu penumbrele ei transforma totul, dând un ușor aer romantic așezării.

Teofil se afla în bibliotecă. Așezat la masa de lucru, studia un itinerar astral în fața unor hărți uriașe, colorate în albastru, pe care linii galbene și roșii se împleteau ca un păienjeniș.

Vizita lui Șincan îi surprinse. Își strânseră mâinile cu afecțiune, se cercetară din priviri, ca după o lungă absență,

încercând fiecare să descopere la celălalt urmele pe care timpul le lasă necruțător pe chipurile omenești. Vizita aceasta inopinată îi făcuse într-adevăr o surpriză plăcută lui Teofil. Îl invită să ia loc și-i pregăti numaidecât, după o veche rețetă, o băutură aromată din cocos.

Discuția se închegă lesne. Șincan povesti despre călătoria sa de studii, apoi vorbiră despre ultimele cercetări în domeniul creșterii producției cerealiere și așa mai departe, până când Teofil întrebă cu un aer voit misterios:

— Ce crezi tu, ce surpriză ți-aș putea face acum?

— Habar n-am, răspunse Șincan.

— Gândește-te totuși. Ce crezi că am de gând să fac, și încă foarte curând?

Șincan, presimțind o alunecare tocmai spre subiectul discuției pe care ar fi dorit să o lanseze el, pentru a reveni lui inițiativa și puterea de a o controla, încercă să devieze răspunsul.

— Știu eu? Te pomenești că vrei să te însori.

— O, nu, râse Teofil. Acum e prea târziu. La ce mi-ar mai trebui o soție? Mireselor le stă bine să fie tinere. Dar nici o fată tânără nu mă vrea de bărbat. Pe cele mai în vârstă nu le vreau eu, chiar așa îmbătrânit cum sunt.

— Ei, lasă, că nu arăți așa de îmbătrânit! protestă Șincan. Și apoi, orice s-ar zice, arăți incomparabil mai tânăr decât ți-ar cere vârsta terestră. Am sau nu dreptate?

— E drept ce spui tu, numai că pe mine au cam început să mă lase puterile. De fapt, aici e și surpriza. Vreau să mă retrag pentru o vreme din activitate. Mi se oferă o posibilitate plăcută. Schimb vila asta de aici cu una, ce-i drept mai mică, dar mai pitorească, în munții A. O să stau toată ziua cu nasul în cărți. Când o să mă plictisesc, o să merg la vânătoare. Nu departe de vilă se află un parc natural, amenajat special pentru asta. O să merg la pescuit. O să fac excursii. Ce zici? Frumos, nu? Dar nu așteptă răspunsul lui Șincan, și se grăbi să adauge: Asta, desigur, numai pentru o perioadă de timp. Apoi vreau să-mi reiau munca. Ori la Direcție, ori în altă parte. Acum trebuie să fac o pauză, să plec undeva. Înțelegi?

Șincan îl privea bănuitor. Simțea ceva fals în această bucurie pe care Teofil ținea cu tot dinadinsul s-o afișeze. Se gândea: „Oare, într-adevăr, aceasta este soluția pe care trebuie s-o aleagă Teofil? Și-a dat seama de felul nesatisfăcător în care muncește, ori i-a spus cineva ceva în acest sens și el a ales această cale?” Era sigur că plecarea în munți, Teofil nu o alesese de plăcere. Era chiar sigur că nu-i convenea, îl cunoștea doar. Și totuși, aceasta era oare singura cale? Nu, nu se putea. Teofil nu putea trăi fără o activitate precisă. El nu trebuia să se retragă din activitate. Trebuia găsită o altă soluție. Da, o altă soluție. Scoaterea la „pensie” ar fi o prostie. Trebuia să i se ofere ceva. Să i se sugereze. Ceva care să-i placă, să-l pasioneze. Oricum, Teofil a făcut atât de multe lucruri mărețe în viața lui. Nici așa nu se putea. Trebuia găsită o altă muncă, o… altă plecare. Dar nu acolo. Poate…

Șincan tresări la un gând. Se îndreptă din spate și-l privi fix pe Teofil. Se emoționase de propria lui idee și ar fi voit să știe dinainte cum o va primi bătrânul astronaut.

— Știi la ce m-am gândit? întrebă el. N-ar fi mai bine să pleci… să pleci într-o expediție, undeva, cât mai departe? Poate acolo va fi mai bine. Poate acolo e menirea ta să fii mereu…

Fața lui Teofil se împietrise. Privirile îi deveniseră aspre și reci, iar buzele îi tremurau nervos. Șincan își dădu seama că lovise acolo unde Teofil era mai sensibil. Îi păru rău de ce spusese, dar negăsind nimic, continuă:

— Știi, asta este părerea mea. Și nu numai a mea.

— Și a mai cui, Șincan?

— A tuturor. Și Diana spune că ar fi mai bine dacă ai pleca.

— Diana? întrebă Teofil. Cine este această Diană?

— Cum, n-o știi? Fata aceea, dispecera de la Centrul nostru, zvăpăiata aceea, fată bună altfel, o fată minunată…

Șincan se opri îngrozit. „Am spus ceva ce nu trebuia să spun niciodată. Apoi Diana… De ce am spus că Diana?… Ea nu a vrut niciodată ca Teofil să plece. Aceasta a fost ideea mea. Îmi venise în minte acum, nici nu mă gândisem bine la ea. Dar este o prostie. Sigur că da. Este o prostie pe care

n-ar fi trebuit s-o spun pentru nimic în dume. De ce n-am avut curajul să o spun deschis: «Uite, asta cred eu. Tu ce zici?» De ce am amestecat-o aici pe Diana? Sunt un om de nimic, fără caracter…”

Teofil stătea nemișcat în scaunul său masiv, privind fără țintă hărțile aflate pe masă. Stătu așa multă vreme. Îi auzea pe Șincan vorbind, dar nu-și putea da seama ce spune. Nu putea desluși niciun cuvânt, ca și cum totul s-ar fi petrecut în vis. Totul în jur se învârtea, și el nu avea tăria să se clintească. Într-un târziu, se ridică încet de la masă și-i întinse mâna lui Șincan.

— O să mă mai gândesc la ceea ce mi-ai spus. Poate, într-adevăr, Diana are dreptate. Ea e tânără. Săgețile ei și-au ajuns ținta, nu degeaba era ea zeița vânătorii. Da, da, cred că, într-adevăr, ar fi mai bine dacă aș pleca undeva foarte departe. Poate pe Laniana, ce zici? Tu spuneai că acolo totul este atât de asemănător cu Pământul. Îți mai amintești? Poate Diana are totuși dreptate. Am să mă mai gândesc. Da, cred că așa am să fac. Am să plec pe Laniana…

Îi strânse mâna și se îndepărtă încet. Șincan rămase singur. Simțea strângerea ușoară a mâinii lui Teofil și în palmă îi mai rămăsese urma rece a degetelor bătrânului prieten. În față îi apăru chipul Dianei, privindu-l cu ochi mari, albaștri. Simțea privirile ei cum îl fixează aspre și nu putea să scape de această imagine. Capul îi vâjâia, era trist de parcă ar fi auzit „Imnul despărțirii de planetă”. Se lăsă pe scaunul masiv din spatele mesei. În fața-i, hărțile cerului își pierduseră orice sens pentru el.

• Ritmul ascuns al inimii •

Stelele cădeau de pe cer, una câte una, în noaptea aceea albastră. Se desprindeau de sus, din mijlocul bolții ori de undeva de aiurea și despicau cerul cu arderea lor de o clipită.

Niciodată nu văzuse atâtea stele căzătoare. Când era copil se așeza vara în iarbă și, cât erau serile de lungi, privea cerul. I se părea că stelele tremură, că dispar și apar într-un joc de licurici pe care nu-l putea înțelege. Nu-i plăceau nopțile cu lună. Atunci nu se vedeau stelele, iar luna era prea albă, de var. Lumina ei palidă cădea peste tot în jur ca o apă moartă. Nu putea suferi nopțile cu lună.

Din locul în care se afla, cerul îi părea elipsoidal, luând forma geamului etanș al cabinei. Stelele cădeau mereu, dar el nu reușea, nici acum, nici altădată, să vadă locul de unde se desprindeau, prăbușindu-se în gol. Le vedea numai trecerea vertiginoasă, ca un țipăt luminos și încerca să le reconstituie traiectoria. Câteodată parcă veneau din Lebăda, alteori din Scorpion, uneori din Vărsătorul ori din Gemenii, din oricare altă constelație, niciodată însă din Ursa Mică. Poate era numai o iluzie, ori era o lege ascunsă ca nici o stea să nu treacă pe acolo și el se minuna ca atunci, în copilărie, când aștepta să cadă măcar una, vreodată, pe Pământ.

— Ciudat, prin Ursa Mică nu trece nici o stea căzătoare, spuse. Oare de ce? Nu-mi aduc aminte să existe o asemenea lege. N-am dreptate?

Romulus îl privi mirat. Vasăzică, Nic nu-l ascultase. Nu auzise nimic din tot ceea ce îi spusese până atunci. Vorbise atâta vreme degeaba. Dar nu era supărat. Cadranul pulsiotronului electronic îi indica ritmul normal al inimii și starea mult ameliorată a sistemului nervos și acesta era cel mai important lucru. Chiar dacă nu-l ascultase, Nic rămăsese treaz, ba mai mult, se gândise la ceva, la ceva

anume și acesta era un semn în plus că putea să-și învingă boala.

De peste trei ore Nic stătea, fără să se miște, întins în patul destinat intervențiilor medicale. Arterele îi fuseseră conectate la ventuzele aparatelor de neutralizare a radiațiilor și de aceea își simțea corpul întreg parcă strâns în chingi. Era toropit, îl copleșea somnul, dar Romulus îl tot ținea de vorbă. Nu-i lăsa o clipă răgazul să-și închidă pleoapele. Ce-i drept, nu-l prea asculta. Știa că nu are voie să doarmă pe toată durata intervenției, dar niciodată nu se interesase de ce anume. Nu crezuse că va ajunge cândva într-o asemenea situație. Nici acum nu i s-ar fi întâmplat nimic, dacă nu ar fi fost explozia aceea. Lucrase atâta vreme în cariera de uraniu și nu avusese accidente până acum, când, așa, deodată, nici nu-și dădea seama prea bine cum, s-a produs explozia. E adevărat că pe planetă erau foarte frecvente furtunile magnetice, dar acestea nu-i împiedicau să lucreze. Costumele de protecție erau excelente neutralizatoare. De data aceasta însă… Încă nu-și putea da seama cum se petrecuseră lucrurile. În starea în care se afla acum, nu se putea concentra. Era prea obosit, prea slăbit… Dacă nu ar fi fost atât de aproape, scăpa teafăr. Așa, costumul fusese perforat în mai multe locuri și el inhalase o mare doză de radiații. Își pierduse cunoștința și numai după reanimare se deșteptase de-a binelea.

Era deja pregătit pentru intervenție, când își revenise în fire, iar aparatele bâzâiau monoton și subțire. Rând pe rând plecaseră din încăpere cu toții. Plecase și medicul care în noaptea aceea avea legătura cu Pământul pentru a comunica rezultatele din ultimele treizeci de zile ale cercetărilor pe planetă. Rămăsese cu el în încăpere doar Romulus. Se așezase lângă pat pe un scaun flexibil și începuse să-i vorbească despre furtuna din ajun. Dar Nic nu se putea concentra de loc și nu înțelegea nimic din tot ce îi explica omul acela atât de locvace. Poate de aceea îl și lăsaseră pe el acolo, și nu rămăsese medicul, pentru că vorbea întotdeauna mult.

Ținea minte numai că doctorul îi spusese la plecare: „Să nu care cumva să te lași furat de somn, mă auzi?”

Îi făcuse semn din pleoape că auzise. Apoi, pe un ton sever doctorul i se adresase lui Romulus: „Nu-l lași să doarmă. Să-l ții de vorbă până mă întorc. Acum să te văd, istoricule! Poți să-i înșiri verzi și uscate, toată evoluția de la pitecantropi încoace, numai să nu-l slăbești o clipă. Ne-am înțeles, cred. Eu mă întorc de îndată ce termin comunicarea”.

Cuvintele doctorului îi rămăseseră în auz, poate pentru că fuseseră rostite cu prea multă gravitate. La drept vorbind, lui nu i se păreau lucrurile chiar atât de grave. Trebuia să reziste vreo douăsprezece ore fără să doarmă. Nu era cine știe ce, doar mai stătuse el și altă dată fără somn, numai că acum se simțea moleșit și nu putea să se gândească mai mult timp la ceva anume. Îi veneau în minte tot soiul de idei, de gânduri, sărea de la unul la altul fără vreo logică și își simțea pleoapele grele. Într-adevăr, îi era somn. Privind însă cerul i se părea că se liniștește. Dar prea cădeau multe stele în noaptea aceea.

— M-ai auzit, Romulus? întrebă din nou. De ce cad atât de multe stele?

Romulus se uită la cer. Era într-adevăr senin, dar nu cădeau stele. Desigur, numai lui Nic i se părea. Totuși nu-l contrazise.

— Probabil e o ploaie de meteoriți.

— Nu, nu cred.

Nic vorbea greu. Abia rostea cuvintele. Unui alt bolnav i s-ar fi interzis orice efort, mai ales să vorbească. Lui însă, i se cerea tocmai acest lucru, să converseze cu Romulus.

— De ce nu crezi?

— Pentru că prin Ursa Mică nu trece niciuna. Cum e posibil?

— Păi, încercă istoricul să-i dea un răspuns satisfăcător, Ursa Mică e aproape de punctul cel mai înalt al boltei.

— Când privești de pe Pământ, dar nu de aici, îi atrase atenția Nic.

Romulus privi iarăși cerul prin geam elipsoidal. Nu văzu însă nicăieri Ursa Mică. Era în altă parte a bolții și din încăperea aceea nu putea fi văzută. Ce să-i răspundă?

— Ascultă, Romulus, tu de ce trebuie să mă ții pe mine de vorbă? trecu Nic la o altă întrebare și Romulus se simți ușurat.

— Așa a spus doctorul.

— Asta știu, dar de ce?

Romulus zâmbi, pus, evident, din nou în încurcătură. Habar n-avea. Nu-l interesase niciodată medicina, în orice caz nu într-o așa măsură ca să aibă habar de tratamentul adecvat în cutare sau cutare maladie. Avea în general noțiuni foarte vagi, iar la cursurile de pregătire antiradiantă nu prea fusese atent. Aparatajul și costumele ce intrau, în dotarea personală erau atât de perfecționate, încât pericolul radiațiilor i se părea perimat, iar cursurile îl enervaseră, socotind că se țineau în virtutea unor tradiții foarte vechi, inutile acum. Și totuși, un accident ca acesta îi dovedea acum contrariul.

— Cum să-ți explic? începu el. Mi se pare că n-ai fost prea atent la cursurile de pregătire, altfel ai fi știut, încercă el o eschivă de la întrebare.

— Ai dreptate, îl aprobă Nic. Dar tu ești pus aici ca să vorbești cu mine, așa că n-ai decât să-mi explici pe îndelete. Sunt dispus să te ascult.

— Atunci, începu Romulus zâmbind, s-o luăm de departe și cât mai simplu. Căuta astfel să câștige timp.

— Radiația se aseamănă întrucâtva cu descărcarea electrică a trăsnetului. Cu foarte mulți ani în urmă, dacă un om era trăsnit și dacă nu murea pe loc, îl îngropau în pământ, pentru ca să se scurgă din el toată electricitatea. În acest timp el nu avea voie să doarmă pentru că ar fi murit imediat. Inima ar fi slăbit ritmul și… Mă înțelegi, nu?

Romulus era încântat că-i venise în minte ideea cu trăsnetul. De aceea continuă imediat cu însuflețire:

— În vechime, oamenii aveau o mulțime de…

— Știi ceva? îl întrerupse Nic. Doctorul a spus să o iei de la pitecantropi, nu de la oameni. Așa că, te rog…

Nic era de felul său un om vesel, spiritual. Romulus îl cunoștea foarte bine și-i plăcea felul de a fi al acestuia. Îi plăcea să lucreze împreună cu el, chiar dacă Nic îl tachina mereu, ca și acum. „Cel puțin te tachinează un om

inteligent”, replica el, când ceilalți observau că fusese luat peste picior. Dacă nici acum Nic nu-și pierduse buna dispoziție, însemna că totul decurgea normal.

Indicatorul pulsiotronului oscila regulat între liniile ce marcau pe cadran ritmul normal al inimii. Nic rezista minunat intervenției.

— Ascultă, Romulus. Tu chiar crezi că s-ar putea să mor din asta?

— Ce prostii îți mai trec prin cap?!

— Doar tu spuneai că dacă adorm, s-a zis cu mine.

— Ei, desigur, nu trebuie să dormi. Trebuie să fii tare.

— Bine, bine. Hai, spune mai departe. Cum era cu pitecantropii? Parcă despre asta vorbeai. Ba nu. Despre stelele căzătoare. De ce nu trece niciuna prin Ursa Mică?

Romulus începu din nou să vorbească pentru a-i reține atenția lui Nic. Inventa tot soiul de teorii, își aducea aminte de legile fizicii cosmice, pe care le expunea într-o formă aproximativă, dar făcea ce făcea și iar ajungea la istorie. Nic însă nu-l asculta. Trecuse câtva timp, câteva ore, și se simțea mai bine, deși corpul îi amorțise stând nemișcat. Își simțea însă mintea limpede. Doar pe cer tot mai vedea căzând stelele. Își aduse aminte că Romulus îi povestise odată despre niște credințe populare foarte vechi, după care, se spunea, fiecare om își avea steaua lui. Când murea omul, se stingea și steaua. Îi plăcuse această corespondență a oamenilor cu universul. Era un mit frumos dar trist. Un fior rece îi trecu prin corp, gândindu-se la moarte. Nu se temea, dar prea o știa aproape. În minte îi veni iarăși explozia. Acum își amintea parcă mai bine cum se întâmplase totul. Imaginile îi reveneau mai clare din memorie.

Se întâmplase în cariera de uraniu, printre stâncile abrupte ale munților vulcanici. Nu mai înaintase niciodată atât de mult prin defileul acela ce se deschidea de la marginea lacului cu apă roșiatică, unde își instalaseră agregatele de prelucrare a minereului…

•

Se reîntorceau cinci oameni dintr-o lungă expediție spre centrul Galaxiei. Aveau o misiune specială, deosebită.

Trebuiau să cerceteze o mulțime de planete, să le prospecteze cu atenție în vederea unei transbordări a populației terestre de pe vechea planetă care începea să se răcească din ce în ce mai mult, neoferind condiții din cele mai optime vieții umane; trebuiau să propună o nouă planetă pentru a fi populată. Căutau, cu alte cuvinte, o nouă patrie planetară în Cosmos. Expediția lor făcea parte dintr-o serie de cercetări ample în acest sens. Misiunea lor era îndeplinită și se îndreptau spre bătrânul Pământ. Combustibilul era pe sfârșite și acum trebuiau să se abată din drum, să facă o scurtă escală pe una din planetele cele mai apropiate, pentru a-și procura cantitatea de combustibil necesară întoarcerii pe Pământ. Detectoarele indicaseră această planetă ca fiind cea mai nimerită unui asemenea popas.

Aterizarea se făcuse în bune condițiuni. După câteva zile își dădură seama că planeta era bântuită de furtuni magnetice, care le îngreunau activitatea. Cercetaseră împrejurimile și se instalaseră în apropierea acestor munți vulcanici, foarte bogați în minereu de uraniu. După calculele probabile, ar fi avut nevoie de vreo șaptezeci de zile pentru a se aproviziona în mod corespunzător.

În timp ce instalațiile micii lor uzine începuseră să prelucreze minereul, astronauții cercetau planeta. Nici unuia dintre ei nu le-a venit însă ideea să pătrundă prin defileul atât de apropiat, care deschidea parcă o poartă spre inima munților vulcanici.

În ziua aceea însă, Nic a pornit singur prin defileu. Blocurile de stâncă aveau forme bizare, răsucite spre înălțimi, iar pe fundul văii se prelingea un fir subțire de apă roșie. După o bucată de drum, defileul începu să se deschidă, dar spre tristețea lui Nic, pe nesimțite, se dezlănțui o nouă furtună. Hotărî totuși să-și continue drumul. Nu peste mult, ajunse la marginea unui platou imens, tăiat în piatră, în mijlocul căruia se înălța argintie o navă cosmică, nu mult deosebită de a lor. Încercă imediat să ia legătura cu baza, dar nu-i răspunse nimeni. Lăsă aparatul deschis, pentru a face neîntrerupt apel, și grăbi pasul spre navă. Era mult mai mare decât a lor și, evident,

de o altă construcţie decât cea terestră. O bucurie nespusă îl cuprinse. Însemna că pe planetă mai făcuse escală şi altcineva. Ce minunată întâlnire. Oamenii unor lumi îndepărtate, care se bănuiau de atâta vreme, care se căutau în infinit, puteau să se întâlnească, dintr-o întâmplare, pe o planetă lipsită de viaţă, pe care se abătuseră pentru a-şi procura combustibil. O întâlnire frăţească într-un impas. Dar oare de ce nu se arătaseră până atunci? Era absolut sigur că venirea pe planetă a acestora se efectuase *înainte* de coborârea lor, căci altfel ar fi înregistrat-o. De ce, atunci, nu dăduseră niciun semn de viaţă? Nu-şi putea imagina că *ei* să nu le fi cunoscut mişcările, din moment ce se aflau atât de aproape unii de alţii. Şi totuşi... Poate că îi suspectaseră de ceva; poate îi urmăriseră din espectativă ori poate pur şi simplu nu mai erau în viaţă... Toate acestea îi trecură prin minte într-o fracţiune de secundă.

Chemă insistent baza, dar nici de data aceasta nu-i răspunse nimeni. Abia când declanşă semnalul de alarmă, îi răspunse însuşi comandantul expediţiei. Cu sufletul la gură, Nic povesti totul şi-i chemă numaidecât. De prisos această chemare. Toţi patru erau deja îmbarcaţi în microracheta de intervenţie, pentru a veni la faţa locului.

Deşi îi ceruseră lui Nic să nu întreprindă nimic de unul singur, acesta nu-şi putu stăpâni entuziasmul. Se apropie mult de rachetă şi numai atunci observă că în jurul ei era instalat, pe o rază destul de largă, un câmp de fire metalice, care se răsfira în toate părţile ca spiţele unei roţi. O clipă ezită să intre în această plasă, apoi însă începu să păşească cu grijă printre fire, luând aminte la împletitură, până spre mijlocul acelei pânze, al cărei rost nu-l putea înţelege încă. Platoul foarte larg, înconjurat cu pereţi abrupţi de stâncă netedă, era bântuit de curenţi puternici de aer. O rafală de vânt, însoţită de descărcări magnetice, îl făcu să-şi piardă pentru o clipă echilibrul şi neputând evita căderea, se prăbuşi peste firele metalice subţiri din preajmă-i. Se bucură când îşi dădu seama că nu se întâmplase nimic la atingerea lor. Astfel căpătă şi mai mult curaj. Vântul se înteţea însă şi atunci se prinse cu nădejde

de firele acelea, pentru a nu fi smuls de curent. Dar plasa, forțată prea mult, cedă și la o mișcare mai violentă a lui Nic, la o adevărată smucitură a lui, firele se rupseră, iar în clipa următoare, o explozie puternică îl făcu să-și piardă cunoștința. Mai mult nu-și amintea.

•

În încăpere era liniște. Numai aparatele zbârnâiau monoton și Romulus vorbea într-una, fără să se oprească.

Nic îi zâmbi recunoscător. Era însă tulburat. Își amintise cele trăite în ajun și acum voia neapărat să afle ce se întâmplase cu racheta. Unde erau oamenii aceia veniți de aiurea, din univers, pe această planetă blestemată?

Îl privi pe Romulus, iscoditor. Desigur, el știa. De ce nu-i spusese însă nimic despre aceasta? Se întâmplase o catastrofă și nu voia să-i comunice nimic, până când nu se va însănătoși? Dar erau nedrepți. El trebuia să afle totul și încă numaidecât.

— Romulus, îl întrebă el, de ce nu mi-ai spus nimic despre racheta aceea din munți?

Istoriograful tăcu. Poate pentru prima dată de când se afla lângă Nic, întârzia să-i răspundă. Se ridică de pe scaun și schiță câțiva pași prin cabină, apoi se opri în dreptul ferestrei, privind cerul.

— Ce-ai fi vrut să-ți spun? Nici eu nu știu mare lucru.

— Ce s-a întâmplat după aceea?

Romulus făcu iar câțiva pași de-a lungul cabinei, apoi se așeză din nou pe scaunul de lângă pat. Privi cadranul pulsiotronului. Normal.

— Ce s-a întâmplat după aceea? repetă Nic întrebarea.

— Racheta a explodat, îi răspunse scurt Romulus. Tocmai intrasem pe platou, continuă după o pauză în care cei doi se priviră insistent, când s-a produs explozia. Ea ți-a provocat iradiația. Am vrut să te oprim, te vedeam tăvălit jos la baza rachetei, dar a fost prea târziu.

— Și oamenii?

— Oamenii…

— Da, oamenii. Ce s-a întâmplat cu oamenii?!

— Nu știu.

— Cum, nu știi? Doar nu tu ai leșinat, ci eu. Trebuie să-mi spui adevărul, Romulus!

— Acesta e adevărul.

— Au murit?!

— Dacă au murit?...

— Dar, oamenii mai sunt în viață? Au murit? Mai trăiesc? Ce s-a întâmplat cu ei?

— Care oameni? îl privi bănuitor Romulus.

— Cei din rachetă.

— Au fost oameni în rachetă? întrebă din ce în ce mai mirat istoriograful.

— Desigur. Adică, nu știu. De unde vrei să știu eu? Tu trebuie să știi.

— A, este o presupunere...

— Și ce are a face? Vreau să știu adevărul: ce s-a întâmplat cu oamenii?!

— Nu știu, răspunse calm Romulus. Nu știu ce s-a întâmplat cu oamenii. Au plecat comandantul și astrofizicianul să efectueze cercetările necesare. Aici am rămas doar noi și doctorul. El trebuie să vină numaidecât. În zori vor reveni, poate, și ceilalți. Atunci vom ști totul, Nic. Abia atunci vom ști adevărul. Cel puțin așa cred.

Nic îl privi bănuitor. Câteva clipe în încăpere se făcu liniște. Romulus evita să-i întâlnească privirea și Nic înțelese că îi ascunde ceva. Asta îl tulbură. Nu mai insistă însă cu întrebări, dându-și seama că istoriograful tot nu-i va spune nimic mai mult. Poate nu-i îngăduiseră să-i spună nimic ori poate, într-adevăr, nu știa mai mult.

Închise pleoapele și încercă să refacă el o logică a întâmplărilor. Imaginile i se întretăiau însă fragmentare și o apă înfrigurată îi ștergea orice închipuire până când, de undeva, din depărtări siderale, văzu venind în zbor de nălucă o rachetă strălucitoare, de formă stranie, și totuși asemănătoare cu cele de construcție terestră. O privi atent, până când se apropie mult, foarte mult. Se învârti în jurul planetei cutremurată de furtuni magnetice, căutând parcă un loc potrivit pentru coborâre, până când ajunse deasupra platoului din Munții Vulcanici. Coborî lin, neverosimil de lin, încât atingerea cu scoarța planetei nici nu fu simțită. Abia

atunci Nic recunoscu racheta aceea pe care el o întâlnise dincolo de defileul cu apă roșiatică, în ajun.

— „*Nu știu ce s-a întâmplat cu oamenii*”…

… Astronauții erau trei. Cel mai scund părea să fie conducătorul navei. Se îmbarcară într-o mică rachetă atomică și porniră să cerceteze meticulos împrejurimile, planeta.

Veneau dinspre marginea Galaxiei. Expediția lor dura de mulți ani și toți trei erau nerăbdători să ajungă la țintă, la finalul acelui enorm drum prin vastele spații ale cerului, când, dintr-o dată, aparatele de bord se agitară nepermis. O singură „privire” în „jur” și cei trei astronauți își dădură seama că intraseră în zonele de interferență ale unui sistem planetar în care, nu mai încăpea niciun dubiu, exista viață umană; mai mult, în spațiul cosmic alunecau nave de o uimitoare repeziciune. Determinară cu precizie poziția lor în spațiu (ce surpriză! era tocmai sistemul în care se așteptau cel mai puțin să găsească ființe vii, necum oameni), apoi determinară planeta care înlesnise aceste condiții de existență a materiei în formele sale de organizare superioară.

„— *Au plecat comandantul și astrofizicianul să efectueze cercetările necesare*…”

… Hotărâră să abandoneze pentru scurt timp linia itinerariului lor și să facă o escală pe Planetă. Înainte însă de a pregăti nava pentru coborâre, își dădură seama că planeta este foarte puțin populată, aproape de loc, în ciuda faptului că pe cele câteva cosmodroame bine concepute exista o mare mișcare: nave uriașe coborau la intervale destul de mici, aducând cu ele oameni care se răspândeau apoi pe suprafața Planetei în comuniuni aparte. În același timp, navele, o dată eliberate de prețioasa încărcătură umană, se întorceau în spațiu.

„— *Aici am rămas doar noi și doctorul*…”

… Nu le fu greu să înțeleagă situația. Popoarele unei alte planete, de undeva din necuprinsul spațiu astral, se mutau în această nouă „patrie”. Condițiile pe care le oferea propriul lor sistem nu le mai puteau asigura existența și atunci întreprinderi temerare au determinat poziția și

condițiile favorabile ale acestei planete dintr-un sistem solar îndepărtat, unde se transbordau acum pentru cine știe câte miliarde de ani.

„— *În zori vor reveni, poate, și ceilalți*...”

... Cei trei astronauți hotărâră să coboare totuși, nu atât pentru a urmări această operație, cât mai ales din curiozitatea de a cunoaște oamenii unei lumi pe care o visau atât. Nu mică le-a fost mirarea când, apropiindu-se mult de planetă, și-au dat seama că sunt înconjurați de mărunte aparate de zbor interastral, care le urmăresc fiecare mișcare. Aterizarea nu le-a pus niciun fel de probleme, dar abia ieșiți din navă, s-au văzut înconjurați de mai mulți indivizi, care nu manifestau nici măcar o urmă de bucurie pentru această întâlnire, și conduși în încăperile vaste ale unei instituții-laborator. Aici au fost cercetați cu mare luare aminte, li s-au înregistrat cuvintele și în curând nepoftiții oaspeți își dădură seama că gazdele reușiseră să descifreze limbajul lor, căci unul dintre ei li se adresă vorbind aceeași limbă. Erau suspectați de intenții dușmănoase, bănuiți că veniseră și ei să ocupe această planetă pentru seminția lor și li se cerea să renunțe, ori, dacă nu... Li se cerea, de asemenea, să dea amănunte despre stadiul în care se află pregătirea lor de transbordare. La toate aceste întrebări cei trei rămăseseră muți. Zadarnice au rămas încercările lor de a-i convinge apoi pe necunoscuții stăpâni ai acelei lumi că niciuna din toate supozițiile și temerile lor nu erau întemeiate.

„— *El trebuie să vină numaidecât. Atunci vom ști totul*...”

... Urmară zile grele. Cei trei astronauți erau supuși unui adevărat regim de detențiune și singura idee căreia îi rămăseseră credincioși era aceea a evadării. Nu ușor le-a fost însă să-și aplice planul. Și o dată desprinși de sol, au constatat că alte două rachete spațiale pornesc pe urma lor. Goana, cu viteză maximă, era halucinantă. Urmăritorii se țineau destul de aproape, dar aparatele lor nu aveau capacitatea navei fugarilor. De acest lucru se convinseseră destul de curând și erau liniștiți că își vor pierde cu încetul urma în necunoscut, când aparatele semnalizară scăderea combustibilului sub limita minimă. Se impunea neîntârziat o

escală pe cel mai apropiat corp ceresc, pe orice planetă, pentru împrospătarea combustibilului. Astfel ajunseră să coboare pe această planetă a furtunilor magnetice. Dar se știau urmăriți și grăbeau din răsputeri prelucrarea minereului. Deodată însă, pe planetă își făcu apariția o nouă navă. Desigur, cei trei preferaseră să se țină la distanță, pe cât posibil să rămână neobservați, până când își vor termina operațiunea de împrospătare a combustibilului și atunci își vor lua zborul. Dar iată, într-una din zile fură descoperiți. Cineva se apropia de ei, de nava lor, cu pași rari dar hotărâți. Plasa de apărare era instalată în jurul navei, așa că acel cineva nu putea ajunge până la ei. În plus, se stârnise și o puternică furtună magnetică ce împiedica înaintarea nepoftitului. Descărcări uriașe de energie făceau să vibreze totul în jur când, deodată, omul ce se apropia de navă se prăbuși. Firele protectoare cedară și o explozie extraordinară cutremură întregul platou. Apoi urmă o liniște nefiresc de adâncă...

•

Când intră medicul, îi găsi pe cei doi stând unul lângă celălalt, tăcuți, fără să se privească. Verifică imediat aparatele, controlă indicatoarele și nu se liniști decât atunci când constată că totul era în ordine. Nic se simțea mult mai bine. Acum era în afara oricărui pericol. Organismul suportase ușor întreaga intervenție. Încă puțin și totul avea să se termine cu bine.

Nic deschise pleoapele și se încruntă. Privi ceasul de pe peretele lateral și își dădu seama că nu trecuseră decât câteva minute. Înțelese că totul nu fusese decât un vis al său, rodul unei imaginații încă supusă febrei, și regretă sincer că visul se terminase.

În încăpere era cald, liniște și plăcut. Doctorul spuse că furtuna se potolise în timpul nopții, dar că acum, spre dimineață, se pregătea o alta. Apoi vorbiră despre stelele căzătoare, despre întoarcerea pe Pământ, și timpul trecut pe neobservate.

•

Cele douăsprezece ore se terminaseră și Nic fu scos din ventuzele aparatelor de neutralizare. Făcu mișcări pentru a-

și dezmorți mâinile și picioarele, corpul întreg, dar refuză să se culce. Voia să aștepte, împreună cu ceilalți, întoarcerea comandantului și veștile atât de emoționante în legătură cu nava de pe platoul din Munții Vulcanici.

Nu așteptară prea mult. Se făcuse lumină diurnă când cei doi urcară scările până în salonul central. Toți cei cinci astronauți se aflau acum împreună. Comandantul vorbi despre cercetările efectuate în noaptea aceea. Tonul său reținut nu prevestea nimic bun.

Înconjuraseră munții, făcând sondaje; în diferitele părți mai greu accesibile, acționaseră cu ajutorul radarelor electronice. Înaintaseră mii de kilometri pe întinderea planetei, fără să găsească însă nimic deosebit. Pe versantul opus al defileului descoperiseră doar rămășițele unei instalații de prelucrare a uraniului, fărâmițate de descărcările furtunilor magnetice. Cercetările mai amănunțite, atât ale acelor instalații cât și ale datelor caracteristice planetei, culese în timpul șederii lor aici, confirmau presupunerile.

— Cu ani și ani în urmă, spunea comandantul, poate cu zeci sau chiar cu mai multe zeci de ani în urmă, o rachetă interastrală a aterizat pe această planetă pentru a-și reface, (după cum dovedesc rămășițele instalațiilor descoperite), rezervele de combustibil. Din motive necunoscute, navigatorii au trebuit să zăbovească mai mult timp aici sau poate, pur și simplu, n-au mai putut decola. Oricum însă, șederea prelungită le-a fost fatală. Planeta are o perioadă de câteva sute de zile în care furtunile magnetice se intensifică mereu, până la exploziile în lanț, când nici o ființă vie nu le-ar mai putea sta împotrivă. Oamenii aceștia nu și-au dat seama ori nu au mai avut nimic de făcut. Niciun document concludent nu există în acest sens. Un singur lucru este cert: n-au supraviețuit. Nava și-au ancorat-o în acea plasă care, o dată ruptă, declanșa o explozie în afara navei. Era o măsură de protecție împotriva eventualelor surpări din pereții laterali ai platoului, a unor blocuri de piatră care s-ar fi putut rostogoli duse de furtună până la navă, producând deteriorări. Rupând însă firele plasei, explozia locală

produsă prefăcea uriașul bolovan în pulbere. O defecțiune pe care probabil o determinaseră timpul și prea multele furtuni magnetice a făcut ca la sistemul de explozii să se conecteze întreaga navă. Așa se explică faptul că la ruperea firelor de către Nic, nava a sărit în aer, nemairămânând din ea decât rămășițe din care nu se poate reconstitui nimic deosebit. Se pare că planeta aceasta ascunde taine pe care noi, din păcate, nu le vom putea dezlega, deocamdată. Timpul nu ne permite să dezlegăm mistere…

În ce ne privește, continuă comandantul, mai putem zăbovi cel mult cincisprezece zile pe planetă. Orice întârziere ar fi primejdioasă. Planeta se apropie de perioada furtunilor cu explozie în lanț. Va trebui să grăbim prelucrarea minereului. Între timp, vom efectua și alte cercetări. S-ar putea să avem surprize, să descoperim lucruri extraordinare… Deocamdată însă trebuie să ne odihnim câteva ore. Am avut cu toții o noapte lungă, neobișnuit de lungă și de grea.

•

Nic stătea întins în așternut și privea cerul. Prin fereastra elipsoidală a cabinei privea norii negri, încărcați, prevestind furtuna. Undeva, dincolo de ei, vedea stelele căzând mereu, prăbușindu-se în văzduh cu un țipăt strident de lumină. „Fiecare om își are steaua lui, își spuse. Ce frumos neadevăr: când moare un om, se stinge o stea…”

Se gândea la oamenii aceia veniți din cine știe care colț al universului pentru ca să rămână legați pe veci aici, de această planetă ciudată. Oamenii unei alte lumi… Întâlnirea lor trecea prin moarte și rămăsese neîmplinită…

Dar în piept își simțea inima bătând un ritm nou, nemaicunoscut până atunci, reînviată din moartea de o clipită ce o cuprinsese pe acea planetă zguduită de furtuni necruțătoare. Un ritm nou, de dincolo de moarte.

• Balerina albastră •

Mai verifică o dată schemele, apoi răsuci sul hârtia subțire a planșelor și după ce le legă cu un fir de mătase, se ridică de la masă. Se simțea puțin obosit. Stătuse aplecat asupra desenelor toată după-amiaza și seara, fără să facă decât o mică întrerupere pentru a servi cina și acum își simțea, capul încărcat. Aerul camerei i se părea închis și stătut, deși ventilatoarele exhaustoare funcționaseră fără întrerupere.

După ce se plimbă prin cameră de câteva ori încolo și încoace, se opri în fața ușii masive ce dădea spre terasă. Desfăcu perdelele ce-i acopereau geamurile, apoi, cu un gest larg, împinse ușa în nișele din perete.

Era o noapte senină, calmă, de vară. Pe cer se vedeau puzderie de stele. Din când în când, la intervale regulate, dârele subțiri ca niște fire de ață ale celor patru sateliți luminoși ai Pământului își întretăiau traiectoriile înalte, cu luminile lor verzui, scânteietoare.

Înaintă pe terasă până la marginea ei și, rezemându-se de balustrada metalică, privi parcul, cu vegetația luxuriantă ce înconjura casa, cufundat în tăcere și umbră.

Clădirea era impunătoare; o vilă de construcție veche, înălțată pe malul drept al râului S., de către bunicul lui Leonid, un arhitect care se bucurase întotdeauna de faima unui mare talent, ratat din cauza vieții sale cam ușuratice. Se spunea că acest arhitect era în felul său un excentric. Îi plăcuse să se distreze, organizând baluri fastuoase în această vilă pe care, se pare, o construise mai mult în asemenea scopuri decât pentru a locui într-însa, căci era plasată mult în afara orașului, iar camerele erau nefiresc de largi și de înalte. În spatele parcului – prin care se spunea că se plimba serile, însoțit de femei deosebit de frumoase – mai avea amenajată o pistă destinată concursurilor hipice (de două ori pe an se disputa aici marea cupă a ținutului C.), sport foarte puțin practicat chiar în acea vreme,

aproape uitat azi, din care cauză nici nu se mai ocupase nimeni de întreținerea terenului, cu atât mai puțin Leonid, care nu prețuia sportul nici măcar cât o gutuie. Îi plăcea totuși vila aceasta pentru liniștea ei, pe care nu ar fi avut-o nicăieri în oraș. Apoi, mai era și faptul că aici copilărise, aici își petrecuse anii de student și se simțea legat sufletește de tot ceea ce-l înconjura. Locuia împreună cu părinții săi. Aceștia nu-l incomodau. Vila fusese transformată ulterior după planurile sale într-un adevărat laborator, încât îi venea să râdă de fiecare dată când se gândea ce mutră ar face exuberantul său strămoș, dacă ar putea să vadă ce deveniseră camerele sale, unde răsunau de obicei melodii și glasuri puse pe petrecere. Acum, clădirea avea un aer sobru și distant, toată înfățișarea actuală contrastând puternic cu destinul ce i-l hărăzise cu mulți ani în urmă arhitectul. Atât Leonid, cât și părinții săi primeau rar vizitele cuiva, iar cercetările pe care le efectua el, studiile cărora își consacra aproape tot timpul, făceau ca liniștea să fie arareori tulburată pe coridoarele și în holurile spațioase ale vilei.

Privea în lungul aleilor, inspirând adânc aerul înmiresmat al acelei seri vaporoase. Voia să se destindă câteva minute, pentru ca apoi să-și poată relua calculele, continuând astfel munca până spre dimineață. Definitiva un proiect de automat pe care, după câteva luni de muncă insistentă depusă la elaborarea lui, voia să-l prezinte chiar a doua zi Comitetului științific al Institutului. Încerca așadar să se liniștească, să-și relaxeze nervii prea mult solicitați în ultima vreme. Nu lua niciodată în acest scop pilulele calmante obișnuite, nici nu urma alte prescripții sau indicații medicale. Era de fapt singura abatere ce și-o permitea de la regimul său de viață riguros organizat, în vederea folosirii întregii sale capacități intelectuale. Nu-i plăcea să facă excursii, în schimb stătea uneori ore în șir pe terasă, gândindu-se la viitoarele sale proiecte. Era singurul prilej pe care îl folosea pentru a fi „în mijlocul naturii”. Zâmbea ironic de câte ori își spunea acest lucru, gândindu-se la colegii săi, care plecau în fiecare duminică la pădure, nu pentru că le-ar fi făcut plăcere, dar pentru ca să poată

spune că șederea „în mijlocul naturii” te înaripează și te face să uiți de invazia mașinilor în viața de fiecare zi. Dar Leonid disprețuia această fățărnicie, iar pe cei care îi știa în adevăr pasionați de excursii în munți, de viața liniștită campestră, îi socotea niște sentimentali întârziați, născuți prea târziu într-un secol al severității cetăților industriale și chiar se hotăra de fiecare dată când zăbovea prea mult în balcon să renunțe la „apucăturile sentimentale” și să folosească de pildă razele psihofluxului, un aparat destinat destinderilor și echilibrărilor psihice, pe care îl recomanda cu atâta insistență chiar Institutului și la elaborarea căruia luase el însuși parte, în calitate de coautor. Era un aparat comod, pe care nu trebuia decât să-l pui în priză și apoi în rezonanță cu creierul, prin intermediul unor ventuze aplicate pe tâmple, pentru ca în câteva minute să ți se imprime pe sistemul nervos o stare reconfortantă de liniște și euforie. Totuși, Leonid nu-l putea suporta. Îi crea o senzație ciudată de greață și-l irita în același timp. Era de fapt singurul motiv pentru care nu renunța definitiv la minutele sale de întârziere pe balconul cu vederea spre parcul din jurul vilei sale.

Viața sa era închinată cercetărilor științifice, studiului și de aceea și-o organizase cu o precizie matematică, după un orar alcătuit riguros, studiat până în cele mai mici amănunte. Ziua i se desfășura ca după programul unui automat dintre acelea pe care le proiecta el, într-atât era de bine calculată activitatea ce trebuia întreprinsă în fiecare ceas.

Cum privea astfel, de la înălțimea terasei, desluși deodată în umbra parcului o siluetă albă, care se mișca încet în lungul aleii, printre boschete. La început crezu că e o simplă părere, dar curând se încredința că era o persoană reală, și încă, după toate aparențele, o femeie care se plimba la ora aceea. Se uită instinctiv la ceas. Era trecut de miezul nopții. Se întrebă, nedumerit, cine ar putea fi. Abia când silueta se opri sub colțul din dreapta al terasei, și-i putu desluși fața la lumina străvezie a nopții, o recunoscu. Totuși, ea fu aceea care vorbi mai întâi.

— Bună seara, Leonid, îi spuse. Nici nu știu de fapt cum ar trebui să spun, bună seara sau noapte bună; nu mai e de mult seară, ci noapte de-a binelea, dar noi nu ne-am văzut încă în astă-seară, așa că pot să spun și așa…

Modulațiile vocii acesteia îi plăcură lui Leonid și bănui că fata se întorcea de undeva din oraș și că, probabil, tocmai îl lăsase la marginea parcului pe cel ce o însoțise, venind pe aleile cu trandafiri și arbuști bogați, pentru a evita surpriza întâlnirii cu cei din casă, ori stârnirea eventuală a vreunui zgomot care ar fi putut-o trăda.

— Bună seara, Maria, îi spuse el, și făcu un gest stângaci cu mâna, ca și cum s-ar fi scuzat că se afla acolo la ora aceea, fără nici o treabă. Dar fata zise:

— Da, e foarte frumoasă această noapte. Te-ai tot plimba și nu te poți hotărî să pleci la culcare, nu?

— Știu eu? zise Leonid fără convingere. Apoi, încercând să fie amabil: Numai că pe o asemenea noapte e mai plăcut să te plimbi cu cineva, poate cu un bărbat chipeș care să știe să-ți șoptească versuri, sau mai știu eu ce…

Maria râse încet, apoi se legănă ca și cum ar fi mlădiat-o un vânt ușor. Îl privea pe Leonid cu seriozitate, cu ochii săi mari ce străluceau în lumina albăstruie a nopții.

— Ai dreptate, Leonid, spuse mai apoi, numai că uneori prefer să fiu singură, cu gândurile mele, cu iluziile; poate că prezența cuiva m-ar stingheri. De altfel, să știi că dacă ai vrut să fii ironic, n-ai reușit. Eu mă plimb prin parc în fiecare seară, singură. Toți ai casei o știu, în afară de tine, bineînțeles.

— Dar nu am vrut să te supăr. Spuneam doar așa… Pe tine te știu ca pe o fată căreia îi plac muzica, dansul, deci probabil și plimbările, să le zic așa, sentimentele.

— Tu spui că mă știi, Leonid?! îi reproșă fata. Fac pariu că habar nu ai cu ce mă ocup eu toată ziua! Nici măcar de ce locuiesc la voi de atâta vreme nu știi. Dar pentru asta nu sunt supărată. Cât despre plimbările mele… uneori n-au nici o explicație. Acum, de pildă, pur și simplu nu pot dormi pe o astfel de noapte. M-am întors de la Teatru mai de mult și de atunci stau în parc, pe malul râului. Tocmai veneam spre vilă, voiam să urc prin intrarea din față, dar te-am

văzut pe terasă și am venit să-ți spun bună seara, numai atât și să plec. Deci, bună seara, sau mai bine, noapte bună, Leonid, și iartă-mă dacă te-am deranjat, dacă ți-am întrerupt meditațiile. Noapte bună…

Leonid deslușí în felul de a rosti cuvintele al Mariei nu numai o ușoară ironie, dar parcă și o părere de rău, regretul că trebuia să plece. „Ar fi trebuit să stăm de vorbă, își spuse, să ne cunoaștem mai îndeaproape; niciodată nu am stat cu adevărat de vorbă”. Avea dreptate Maria. Locuia de atâta vreme în casa lor și el nici măcar nu avusese curiozitatea să o întrebe, cel puțin din politețe, cum se simte, dacă nu are nevoie de ceva… Toate acestea îi trecură prin minte într-o clipită și, pe când fata se întorcea să plece, Leonid o chemă pe nume, aproape rugător, ca un copil (se miră singur de asta):

— Maria, iartă-mă. Încă o dată îți cer să mă ierți, dacă am fost cumva grosolan. Am lucrat mult astăzi și sunt cam obosit, dar nu mi-e somn. Dacă vrei, vino la mine, vom sta aici pe terasă și vom vorbi despre câte în lună și stele. Ridică brațul în sus, spre bolta înstelată, apoi, cu un zâmbet larg, adăugă: Și îți promit că nu voi fi atât de nepoliticos încât să te las pradă plictiselii pe o noapte ca asta… Pe cât mă pricep eu… adăugă, cu o inflexiune de timiditate reală în voce.

Ocolind clădirea prin dreapta, ea urcă scările intrării principale până la primul etaj, unde, în capătul unui coridor lung și foarte larg, se afla biroul de lucru al lui Leonid, încăpere în care ea nu mai fusese niciodată, deși curiozitatea o împinsese de atâtea ori până în pragul acelei uși impresionante, pe a cărei clanță însă se sfiise întotdeauna să apese. Acum intră acolo, simțind o anume emoție și, prin lumina palidă pe care o răspândea în încăpere lampa masivă de pe birou, încercă să deslușească obiectele ce se aflau orânduite lângă pereții tapisați cu piele, în așa fel încât în mijlocul camerei rămânea un vast loc liber.

Leonid o aștepta în pragul ușii dinspre terasă. Era înalt și uscățiv, cu fața prelungă și severă, pe care se adânceau două cute, pornind tocmai din colțurile buzelor și care,

acum, în această penumbră, păreau exagerat de adânci. Întreaga sa înfățișare exprima o mare sobrietate, trăda un temperament rece în fața căruia deveneai dintr-o dată sfios. Maria îl cunoștea încă de când era mică. Venea deseori la ei împreună cu părinții și rămâneau întotdeauna mai mult, de obicei câteva săptămâni. Niciodată însă Leonid n-a stat de vorbă cu ea mai mult decât o frântură de minut, dacă acest fel de a schimba cu cineva câteva cuvinte se putea numi discuție. Era mult mai mare decât ea. Pe când Maria era abia elevă în clasele mici ale liceului, el absolvise facultatea și lucra în cadrul Institutului, unde se bucura de o bună apreciere, fiind socotit ca una dintre marile speranțe ale ramurii automatice. Maria îl vedea dimineața când pleca la Institut. Îl observa cum se grăbea să parcurgă aleea până la garaj, unde se urca în eleganta sa mașină albă – mașină în care ea jinduia mereu să poată face o plimbare prin oraș – la invitația lui, se înțelege. El însă nu o vedea niciodată sau nu o lua în seamă dintr-adins. Ea îl urmărea de la geamurile camerei lor, de la parter și uneori își lua inima, în dinți și-i striga: „Bună dimineața, Leonid!”, la care el îi răspundea în trecere, foarte rar găsind de cuviință să mai adauge: „De ce te-ai sculat așa devreme? Ar fi trebuit să mai dormi!” sau „Ce mai faci, fetițo? Încheie-ți haina, ai să răcești!” Apoi se instala la volan și pleca. Nu-l mai vedea iarăși o zi încheiată sau chiar două...

Și iat-o acum în fața lui Leonid, pentru prima dată cu adevărat în fața lui Leonid, cuprinsă de aceeași ciudată neliniște și emoție pe care o simțea și atunci când aștepta de la el o vorbă sau măcar un semn, o invitație de a lua loc lângă el, în acea splendidă limuzină albă.

Leonid o întâmpină oarecum descumpănit. Își dădea seama că Maria nu mai era fata de odinioară. Crescuse mult, avea aproape înălțimea lui, totuși, părul revărsat în inele pe umeri dădea înfățișării ei ceva de copil, de păpușă. Cu pași grațioși se apropie de el, parcă plutind. Se opri însă în mijlocul încăperii, stingherită. El o privea la rândul său, jenat poate de prezența ei atât de neașteptată. Nu știa ce anume trebuia să facă mai întâi, ce anume să-i spună

pentru a o întâmpina așa cum se cuvine. Dibui cu mâna butonul din dreptul ușii. Apăsă. Lumina candelabrului inundă orbitor încăperea, risipind acea penumbră plăcută ce dădea lucrurilor căldură. Maria avu senzația trezirii dintr-un vis și prea multa lumină izbucnită dintr-o dată o făcu să-și închidă ochii, acei ochi mari, cu gene lungi și negre. Leonid continua s-o privească din pragul ușii, fără să se miște.

Niciodată în acest birou nu călcase vreo femeie. De când se instalase el în această cameră, niciodată nu mai fusese singur cu o femeie și încă la oră atât de înaintată în noapte. Se gândi dacă nu cumva făcuse o imprudență, dacă nu cumva, în timp ce urca la el, cineva o văzuse pe Maria, dacă nu cumva o va vedea la ieșire. Ce ar spune mama sa, știind că această fată, care la drept vorbind îi este rudă atât de îndepărtată, îi face vizite nocturne lui, tocmai lui care nu admitea niciodată pe nimeni în preajmă, mai ales vreo persoană feminină care să-i caute prietenia? Niciodată Leonid nu permisese nimănui să se apropie de el mai mult decât i-ar fi îngăduit relațiile strict oficiale. Era puțin dezorientat de situația în care se afla și pentru o clipă regretă chiar că o invitase pe Maria să-l viziteze tocmai când avea atâta de lucru. Ea însă se acomodă repede cu lumina (era obișnuită de la Teatru) și, rotindu-și privirile prin încăpere, începu să se dezmeticească din acea stare de sfială ce-i cuprinsese pe amândoi.

— Dacă cineva mi-ar fi cerut să-mi imaginez cum arată camera ta de lucru, începu ea, pentru nimic în lume nu aș fi izbutit. Mi-o închipuiam cu totul altfel, să știi, nu pot spune cum, dar altfel…

— Cum așa? spuse Leonid, mai mult ca să nu tacă.

— Foarte simplu. Nu ți s-a întâmplat niciodată să auzi vorbindu-se despre cineva, să citești despre un om anumite lucruri și să încerci să-ți imaginezi cum arată? Și de câte ori nu încerci sentimentul regretului, chiar al deziluziei atunci când îl cunoști pe acel om, pe care nu știai cum să ți-l reprezinți în imaginație!

Leonid dădu din cap. „E deci deziluzionată, această fetiță!” gândi. O pofti să se așeze pe unul din scaunele

masive. Maria însă refuză, și se așeză pe divanul din apropierea mesei de lucru a lui Leonid, fapt ce nu-i fu tocmai pe plac acestuia; dar trebui să accepte situația, așezându-se și el alături. Apăsă apoi pe maneta instalată discret pe masa de lucru și imediat se deschise o ușă într-unul din pereții laterali, de unde, pe un trepied cu rotile, alunecă lin până în dreptul lor un platou pe care se afla o adevărată îngrămădeală de pahare și sticle cu băuturi dintre cele mai diferite, de la sucuri aromate din fructe exotice până la băuturile cele mai tari. Leonid, fără să mai întrebe, turnă în două pahare licoarea gălbuie de chihlimbar a unui lichior aromat și, îmbiind-o pe Maria, lăsă masa să alunece înapoi, la locul ei în perete. Fata privi cum se închide ușa în urma acesteia și nu își putu reține un surâs, privindu-l pe Leonid.

— Asta a fost așa, ca să-mi dovedești că de fapt nu trebuie să fiu dezamăgită de acest interior, spuse Maria.

— Nu înțeleg.

— Dar e foarte simplu. Ți-am spus că îmi făcusem o anume imagine despre cum trebuie să arate acest birou. La prima vedere însă am rămas dezamăgită. Nimic din tot ceea ce-mi închipuiam.

— Adică?

— Vezi tu, eu am uitat un lucru esențial: clădirea. De aceea îmi imaginasem un interior foarte modern, cu tot soiul de automate; doar tu ești, cel puțin așa ți se spune, și cred că ai aflat, „marele cap al roboților”.

Fu rândul lui Leonid să surâdă. Era adevărat, așa i se spunea. Porecla nu-l supăra însă. Îi făcea chiar plăcere, încredințându-l că îi este recunoscută autoritatea în domeniul proiectării și construiții roboților. Într-o vreme i se propusese conducerea unei mari uzine constructoare de roboți, dar el refuzase. Producția, în serie l-ar fi plictisit. Prefera munca la Institut. Mereu adâncit în calcule, mereu studiind soluții noi, se deprinsese cu acest fel de viață care se hrănea din pasiunea pentru automate și nu l-ar fi schimbat prea ușor. Era autorul a peste șaptezeci de prototipuri de roboți și această specializare îi adusese o faimă, altfel bine meritată, de om pentru care totul în lume

se putea rezolva mecanic, printr-o subtilă combinație de legături cibernetice.

— Știi, continuă Maria, aveam impresia că voi găsi aici o armată întreagă de roboți, care mai de care mai ciudați și mai năstrușnici, făcând totul fără ca tu să te atingi măcar cu un deget de ceva. Poate chiar proiectele tale, mă gândeam, ți le execută tot roboții. Tu numai concepi totul, numai gândești, iar ei execută într-o clipită.

Se opri din această adevărată avalanșă de cuvinte rostite în grabă, pe nerăsuflate, și privindu-l pe Leonid care o asculta cu sprâncenele încruntate, dădu din cap cu mirare autocritică:

— Sunt o fantezistă, Leonid, nu-i așa?

El nu-i răspunse imediat. Se ridică de pe divan și începu să se plimbe prin cameră, cu pași largi și rari.

— Să știi că nu ai greșit prea mult în închipuirile tale, spuse. Sunt, într-adevăr, înconjurat de roboți, de care mă simt legat prin însuși idealul meu de viață, prin însăși menirea mea pe acest Pământ, dacă nu cumva acestea sunt cuvinte prea mari pentru mine…

Vru să continue, să vorbească despre sine, dar se opri, căutându-și cuvintele. Deodată, se întoarse spre Maria și o întrebă brusc:

— Vrei să vezi? Privește. Am să ți-i prezint numaidecât.

Și, zicând acestea, înconjură biroul de lucru, se așeză pe scaunul său masiv și, deschizând unul din pupitrele în care se afla instalată o adevărată masă de comandă, începu să răsucească unul după altul o mulțime de butoane. Deodată, camera întreagă începu să foșnească, să se miște. Din nișe bine mascate în pereți, din dulapuri, de pretutindeni își făcură apariția o mulțime de pitici, având înfățișările cele mai ciudate și mai caraghioase, înaintând grăbiți sau domoli, cu tălpile lor montate pe șenile întretăindu-și cu grijă drumurile în toate direcțiile. Această forfotă ce se stârnise dintr-o dată în miez de noapte se consuma într-o liniște de necrezut. Doar un bâzâit subțire, de bondar, însoțea monoton trecerea fiecărui robot prin dreptul Mariei.

La o simplă comandă, micii automați se opriră clipind din ochii lor verzui ori albaștri, portocalii sau albi, așteptând

comenzi noi, într-o pacientă desăvârșită. Leonid se ridică de la masă și se apropie de Maria. Aceasta privea fascinată totul, cu o bucurie copilărească.

Se așeză lângă ea și o întrebă (inutilă întrebare):

— Îți plac?

— O, dar e minunat! Nu mi-aș fi putut imagina niciodată o asemenea paradă. Și, întorcându-se severă spre Leonid, adăugă: al meu e prea mare, cam grosolan și mă plictisește cu figura lui blazată. La voi, aici în casă, am văzut mai mulți, vreo patru sau cinci, nu-i așa? dar și ei cam la fel de neîndemânatici, poate doar cu o înfățișare ceva mai agreabilă. Aceștia însă sunt cu totul altceva.

— E colecția mea. Pe toți i-am realizat eu. Unii sunt prototipurile câtorva serii de roboți care au fost puse deja în circulație peste tot. Alții însă n-au ieșit niciodată din această încăpere. Sunt prea fragili, prea delicați destinați numai pentru executarea unor operațiuni sensibile, fine. Dar mai bine să-i pună la treabă, vrei?

Maria dădu din cap în semn de aprobare. Era încântată de tot ce vedea. Pe nesimțite fusese captivată de acest spectacol mecanic amuzant și uitase ca prin farmec de frumoasa noapte înstelată, de curgerea lină a râului, de aleile cu trandafiri mari ce răspândeau atâta mireasmă. Era pur și simplu transpusă într-o altă lume în care totul era artificiu, lumea însăși se reprezenta prin scheme, prin calcule; totul răspundea la comenzi automate, totul era electricitate și atomi în mișcare.

— Acesta este K.W.Y. 201, îl prezentă Leonid pe unul dintre roboții care se aflau mai aproape. Este un tip universal. El poate executa până la o sută optzeci de comenzi de diferite categorii. Este unul dintre cele mai reușite exemplare ale mele.

Maria asculta foarte atentă explicațiile, dar nu se putu stăpâni să întrebe:

— De ce nu i-ai dat un nume oarecare? Bobo, Kemi, Rito, – știu eu? –, oricare dintre ele sună mai plăcut decât K.W.Y. 201. E prea sec, prea arid, nu găsești?

— Nu, ripostă Leonid. Pentru mine acesta nu este un obiect de casă oarecare, ci un obiect de știință, și deci nu

pot să-l botez ca pe câini. Pentru mine el reprezintă pur și simplu schema K.W.Y. 201 și nimic altceva. În el este o parte din munca mea de ani de zile, și nu-mi pot permite să-i dau numele peiorativ al unei maimuțe, care nu știe decât să se scobească în nas în timp ce lumea, dezmierdând-o, și oferindu-i bomboane, o strigă, știu eu, Kemi, Pisi, Fifi sau mai știu eu cum. Aici este vorba de știință în cel mai înalt grad de elevație a ei și nu de joc. Acest robot poate executa operațiuni pe care un om nu le poate face și, deci, merită stimă și respectul cuvenit.

Maria nu spuse nimic. I se părea că într-un fel Leonid avea dreptate. Totuși, robotul era ceva apropiat omului, mereu la dispoziția lui, făcea oarecum parte din viața sa, te obișnuiești cu el întocmai cum te obișnuiești cu un om sau cu un animal și atunci de ce să nu poți să-i dai un nume? E mai... uman, cumva. Își spuse totuși că poate e acesta un capriciu feminin ce ținea de o anumită sensibilitate care nu se potrivea bărbaților, cu atât mai mult atunci când aceștia sunt oameni de știință. Îl aprobă așadar, fără niciun alt comentariu.

Leonid se apropie de robot și răsuci un anumit buton. Introduse apoi, printr-o deschizătură subțire, o hârtie unde el scrisese câteva numere ce urmau să fie înmulțite, împărțite, scăzute și adunate între ele, într-o problemă destul de complicată pe care, pentru ca să o rezolve, socoti Maria, ei i-ar fi trebuit cel puțin două ore. Robotul recepționă comanda și, în câteva secunde, pe ecranul din dreptul inimii, apăru rezultatul final al operațiunilor cerute.

— Cincisprezece secunde, spuse Leonid încântat. Poate rezolva și probleme matematice mult mai complicate – cu două, trei și chiar cu mai multe necunoscute, așa cum poate fi trimis la oricare prăvălie pentru cumpărături, fără să ai griji în ceea ce privește exactitatea alegerii mărfii dorite și, bineînțeles, achitarea ei cu cea mai mare precizie și corectitudine.

Maria privise această demonstrație fără prea mare entuziasm. I se părea ceva firesc pentru roboți să poată efectua operațiuni matematice complicate, cum i se părea normal să facă ordine în casă, să meargă la prăvălie și așa

mai departe, doar pentru asta erau concepuți, pentru a înlesni munca omului, pentru a-l scuti de anumite treburi auxiliare. Așa era și al ei de acasă, așa erau toți pe care îi văzuse până acum. De la cei ai lui Leonid se aștepta la ceva mai mult, la ceva deosebit. El o privi cu atenție și înțelese.

— Te-ai așteptat ca micul meu robot să facă ceva cu totul și cu totul extraordinar? întrebă Leonid.

— Da, mărturisi sincer și copilăros Maria.

— Anume ce?

— Știu eu... Bunăoară să conceapă ceva propriu. Am auzit că există asemenea roboți – sau acestea sunt numai palavre?

Leonid zâmbi cu superioritate.

— Roboții nu pot gândi ca oamenii. Ei nu au capacitatea aceasta de a genera idei. În schimb pot alege dintr-o sută de soluții pe cea mai bună pentru o situație dată. Să știi, nu e puțin lucru. Apoi, mai pot compune versuri, dacă li se dau cuvintele, pot compune melodii dacă li se dă gama sau tema, pot...

— Și crezi că o asemenea muzică va avea o cât de mică valoare artistică?

— De ce nu?

— Dar e simplu: unde-i sentimentul?

— Dar armonia va fi perfectă, notele vor fi respectate întru totul, în alcătuirea lor pe portativ!

— Dar nu despre note este vorba aici. Cum nu înțelegi?... Spune-mi, adăugă Maria, oare crezi că un asemenea robot ar putea iubi?

— Cum adică? se interesă Leonid derutat.

— Adică așa – să vadă o fată, o femeie care să-i placă, să o viseze noaptea, să simtă că nu poate trăi sau, mă rog, exista fără ea...

Leonid se gândi puțin. Se plimba cu pași mari prin încăpere, cu mâinile la spate, privind dușumelele. Apoi răspunse:

— Într-un fel, cred că da.

— Cum vine asta, într-un fel?

— Destul de simplu. Receptorii vizuali trebuie concepuți în așa fel încât, la un anumit tip de femeie pe care o

înregistrează pe retina foto-celulară, să acționeze după programul impus, întocmai ca un om care este, așa cum spui tu, îndrăgostit. Îi va declara femeii că o iubește, o va mângâia pe păr, îi va spune poezii…

— O va săruta…

— De ce nu?

Maria izbucni într-un hohot de râs. Râse mult, cu poftă, apoi râsul deveni nervos și deodată se opri. Foarte gravă, îl privi drept în ochi pe Leonid și-l întrebă:

— Tu ai iubit vreodată?

Acesta fu surprins de întrebare și se opri locului. Ochii Mariei îl priveau însă insistenți, obligându-l să răspundă. Leonid simți că orice evitare ar fi zadarnică. În cele din urmă răspunse scurt:

— Nu.

— Mi-am închipuit.

Spunând acestea, Maria se ridică și ieși pe terasă. Era o noapte senină, cu stele nenumărate pe cer, iar în văzduh mirosea a trandafiri înfloriți. Se făcuse târziu și pretutindeni era o liniște adâncă, în care parcă se auzea chiar foșnetul domol al râului ce curgea în spatele parcului.

Își rezemă coatele de balustrada terasei și stătu multă vreme așa. Leonid rămăsese uluit încă de tot ce discutaseră, și în urechi îi stăruiau cuvintele aspre ale Mariei.

Când, într-un târziu, ieși pe terasă, o găsi pe Maria aplecată peste balustradă, fără să se miște, îngândurată și tristă.

— Ce ai? o întrebă.

Fata se întoarse încet și îl privi adânc în ochi. Ochii ei mari și albaștri erau umezi, buzele îi tremurau ușor, iar părul îi cădea în inele pe umeri. Cu o mișcare rotundă a mâinii, ea își ridică părul de pe frunte, apoi surâse, parcă vinovată.

— Poate te-am supărat, Leonid.

— Nu, protestă acesta, dar nu te înțeleg prea bine și apoi nu ai argumente. Tot ce mi-ai spus tu nu este fondat. Am să-ți demonstrez totul cu creionul pe hârtie și o să-mi dai dreptate. Eu nu sunt rigid, eu…

— Bine, să lăsăm asta, Leonid. E târziu. Ar fi timpul să ne ducem la culcare. Nu crezi?

Lui Leonid nu-i era somn, dar nici nu o mai putea reţine pe Maria. Era într-adevăr târziu şi în curând aveau să se deştepte toţi ai casei. De departe se vedea purpurie geana subţire a răsăritului. Ea îi întinse mâna şi zâmbind trist se îndepărtă spre ieşire. Leonid o reţinu o clipă.

— Ştii, Maria, aş vreo să mai discutăm. Ai un fel neaşteptat de a gândi, mi-ar face mare plăcere…

— Un fel neaşteptat de a gândi… repetă ea. Ştiu eu? Poate că într-adevăr ar trebui să mai stăm de vorbă. Ne-ar trebui însă mult timp, prea mult şi eu nu dispun de atâta. Sunt foarte ocupată în ultima vreme. Poate, numai noaptea, dar nopţile sunt scurte şi apoi…

— Mi-ar face mare plăcere, repetă Leonid, fără să găsească alte cuvinte.

— Ştii ceva, spuse Maria, dacă vrei, poţi să vii cu mine la Teatru. Bănuiesc că nu ai fost de mult la un spectacol de balet.

— Adevărat, confirmă Leonid.

— Foarte bine. Ca spectator poate vei reuşi să înţelegi câte ceva din ceea ce am discutat noi astă-noapte. Vrei? Oricum, nu vei regreta… Nu cred să regreţi.

Leonid se gândi o clipă, apoi acceptă invitaţia Măriei. Voia să o vadă dansând. Simţea că fata aceasta începea să-l intereseze într-un fel deosebit. Niciodată nu stătuse de vorbă cu o balerină.

Îi strânse uşor mâna, apoi o conduse până pe coridorul care părea acum, în revărsatul zorilor, mult mai larg şi mult mai rece. Se despărţiră fără să-şi spună vreun cuvânt, ca nişte străini, şi fiecare se duse să se culce, deşi ştiau foarte bine că nu vor putea aţipi nici măcar o clipă.

•

Luminile teatrului se stinseră pe rând. Lumea se împrăştie curând şi totul luă înfăţişarea tăcută a nopţilor calme. Pe străzi mai trecea rar, cu viteză ameţitoare, câte o limuzină; geamurile clădirilor îşi pierdeau rând pe rând lumina, semn că oamenii se pregăteau pentru odihnă.

Maria ieși târziu de la Teatru. Era printre ultimele persoane care mai rămăseseră înăuntru. Când ajunse în stradă, stătu o clipă să privească în jur, căci prea i se părea pustiu orașul la acea oră. Inspiră adânc în piept aerul înmiresmat al nopții și, privindu-și ceasul, se îndreptă cu pași arcuiți spre terenul de parcare din imediata vecinătate a Teatrului, unde își lăsase mica sa mașină, cu care obișnuia să meargă oriunde. Când deschise portiera, vrând să se așeze la volan, remarcă prezența cuiva înăuntru. Tresări surprinsă, dar își reveni numaidecât, luând aerul unui om pus pe gâlceavă și doar râsul domol al celui din mașină o făcu să se liniștească. Îl recunoscu imediat pe Leonid, care o privea cum se agită indignată de impertinența aceluia care i se aciuise în mașină.

— Cum ai ajuns aici? îl întrebă Maria, cu vocea încă tremurândă de emoție. Te știam plecat din oraș. Când te-ai întors?

În loc de orice alt răspuns, el deschise portiera în partea cealaltă a mașinii, făcându-i semn să urce. Maria se supuse fără nici o grabă, lăsându-l în continuare pe el la volan. Mașina porni, și când se văzură lunecând domol pe asfaltul negru al autostrăzii, Leonid îi întinse un trandafir alb, spunând, ca și cum s-ar fi dezvinovățit:

— E singurul pe care am reușit să-l fur dintr-un buchet ce-ți era destinat. Și imediat adăugă: dar unde este buchetul acela?

Știa însă că Maria nu aducea niciodată acasă buchetele de flori primite la sfârșitul spectacolelor. Le oferea generoasă colegelor și prietenilor care veneau s-o felicite. De aceea, Leonid își și oprise un fir din buchetul de roze ce i-l trimisese, fiind convins că nici de data aceasta ea nu va citi biletul înfipt între petalele florilor. Era singurul mijloc de a-i oferi o floare pe care Maria să nu o poată da cuiva.

Ea surâse vinovată și, luând trandafirul, îl mirosi, apoi îi mulțumi, remarcând în același timp că el devenea din ce în ce mai grav, deși la început i se păruse bine dispus, chiar vesel.

— Astăzi îmi faci numai surprize, spuse. Mai întâi că te întorci fără să-mi spui nimic, apoi mă aștepți în mașină de era cât pe ce să mă sperii și acum, trandafirul.

— Și asta încă nu-i totul.

— Ah, trebuie să fiu precaută ca să nu mă emoționez prea tare, nu-i așa?

Leonid înclină capul, în semn că o aprobă, dar nu se uită spre ea. Privirile îi alergau pe asfaltul negru al autostrăzii, de-a lungul căreia becurile uriașe, instalate din loc în loc, răspândeau o lumină crepusculară ce făcea să te simți ca într-o călătorie printre stele, mereu intrând și ieșind din conurile lor de umbră și lumină, ba din stânga, ba din dreapta, într-o alternanță de carnaval.

— Totuși, nu mi-ai spus când te-ai întors, insistă Maria.

— De vreo câteva ore. Am trecut pe acasă, apoi am venit să te aștept la sfârșitul reprezentației. Am prins chiar și ultimul tablou. Dar ai întârziat foarte mult după spectacol.

Maria nu dădu importanță acestei remarci și întrebă numaidecât, ca o școlăriță.

— Și cum am dansat?

— Ai dansat frumos, ca de obicei. Toată lumea se entuziasmase, aplauda, ovaționa…

— În afară de tine, bineînțeles. Tu niciodată nu te-ai entuziasmat.

— Așa e firea mea, mai puțin exaltată. Eu nu mă exteriorizez prea ușor. Ce să fac? Oricum, însă, toată lumea era încântată.

Orașul rămase în urmă. Șoseaua era liberă. În față, nu prea departe, strălucea panglica de argint a râului ce trecea în jurul orașului, cuprinzându-l pe jumătate ca într-un brâu viu. Aici, de partea cealaltă a malului dinspre oraș, în dreptul unei mici insule pe care râul o făcea în scurgerea sa domoală, se înălța clădirea masivă a locuinței lui Leonid. De jur împrejur, o vegetație bogată cu pomi și arbuști, între care numai turnul orologiului – o fantezie a construcției bătrânului arhitect cu gusturi ciudate – se vedea de departe.

Mașina trecu fără zgomot podul peste râu și, ocolind parcul cu pomi tropicali, se strecură pe drumul ce trecea

prin câmp, oprindu-se în dreptul porții din spatele vilei. Acolo, Leonid opri și coborî, pentru a deschide poarta masivă din fier forjat. Maria coborî și ea, dar nu-l urmă pe Leonid. Se îndreptă spre râu, lăsându-l să gareze singur mașina.

Vara era pe sfârșite și în aer plutea mireasma ierburilor ajunse în pârg. Maria se așeză pe mal și privi curgerea lină a apei și ascultă foșnetul acela monoton, mereu același și niciodată identic.

Leonid o așteptă câteva minute în dreptul garajului. Nevăzând-o venind de nicăieri, neliniștit, se îndreptă spre intrare, puțin intrigat de faptul că ea îl lăsase astfel să aștepte, fără să-i spună măcar o vorbă. Nu o găsi însă pe aleile din apropiere, așa că hotărî să coboare spre râu. O zări aplecată asupra apei. Chipul i se oglindea în imagini mult alungite, halucinante, părul bogat și negru alunecându-i în inele grele peste umeri, până aproape în apă. Își lăsase mâna să-i atingă cu degetele apa și întreaga sa atitudine trăda melancolia și visare.

Veni lângă ea, dar nu se așeză pe mal. O privea de la înălțimea sa, cu ochi reci, cu nerăbdarea unui om care observă jocul fără noimă al unui copil, așteptând cu îngăduință ca acesta să renunțe la joc. Maria însă părea că nu-l observă, își legăna palma prin valurile mici ale râului și se uita departe în sensul apei, undeva printre pomii cu coroanele bogate, printre sălciile ce-și coborau pletele până la suprafața netedă a râului. Pe boltă străluceau stele, nenumărate stele, printre care drumurile verzui ale celor patru sateliți artificiali legau cele patru zări cu zenitul.

— E târziu, Maria, îndrăzni în cele din urmă Leonid să o smulgă din visări. E târziu, mai repetă el. Vrei să vii la mine?

Maria își ridică privirea zâmbind, de parcă atunci l-ar fi văzut pentru prima dată. Cu un gest leneș, își dădu părul pe spate și, fără să se ridice, îl privi pe Leonid, cu ochi mari, strălucitori.

— Unde, la tine? întrebă ea. Aici nu suntem tot la tine?

— Maria, să lăsăm glumele. Aș vrea să-ți vorbesc. Am atâtea să-ți spun, iar zilele sunt numărate până la plecarea ta.

— Da, tocmai la asta mă gândeam și eu. Au mai rămas abia câteva zile și va trebui să plec. Mă voi despărți de toate acestea, de flori, de râu, de oraș, de tine… Să știi, Leonid, că-mi va fi foarte greu. Mă cuprinde așa… o tristețe și câteodată îmi vine să le spun: „Nu mai plec nicăieri. Mergeți voi, fără mine. Eu rămân aici, cu oamenii mei, cu micile mele plăceri pământești. Nu vreau să zbor printre stele. Vreau să rămân pe Pământ”. Dar așa ceva nu se poate. Și apoi, nici nu plec pentru cine știe cât timp. Trei ani nu sunt o veșnicie. E singurul gând care mă face să fiu totuși neînduplecată în fața îndoielilor care mă încearcă.

Maria vorbea rar; el o asculta fără să se clintească. Nu-și dădea prea bine seama cât de tristă era Maria, nu-și dădea prea bine seama ce se petrecea în sufletul ei. Era adevărat că el nu zburase niciodată în afara Pământului, dar lui zborul în sine nu i se părea o chestiune gravă, nu credea că un asemenea zbor ar putea constitui un prilej de tristețe. Atâta doar că ar fi trebuit să se despartă pentru o vreme de ai săi, de colaboratorii săi de la Institut. De ce toate acele îndoieli ale Mariei? Călătoria, desigur, fusese pusă la punct, itinerariul bine ales, totul verificat cu maximă, precizie, astfel încât zborul avea să se desfășoare conform programului stabilit aici, pe Pământ. Și apoi, ce era un turneu pe Adiava? Un an dura călătoria până acolo. Ba, după câte reținuse, chiar mai puțin. Iar șederea pe Adiava nu putea decât să-ți producă satisfacții. Era doar o planetă frumoasă, după câte citise, cu oameni interesanți, evoluați spiritual, așa încât turneul lor va fi fără îndoială primit cu entuziasm. Într-un singur punct Leonid se apropia de tulburările Mariei: ea nu va mai fi în preajmă-i. I se părea ciudată această constatare: Maria îi va lipsi. Dar acesta era adevărul. Se obișnuise să discute cu ea, să fie mereu împreună, să asiste la spectacolele în care evolua ea, să se plimbe împreună în serile târzii ale verii și iată, acum, după atâta timp de la discuția lor din seara aceea, după ce se deprinsese cu ea, dintr-o dată se va trezi iar singur. Nu-l

înspăimânta singurătatea, nu-l tulbura nici chiar gândul că – cine știe? – poate nu va mai fi niciodată împreună cu Maria, așa cum a fost în aceste ultime săptămâni, dar simțea că prezența acestei fete a adus în viața sa ceva ce încă, nu putea defini, deși recapitulase cu gândul, în repetate rânduri, toate zilele câte fuseseră împreună, încercând să descopere resorturile intime care au declanșat prietenia lor. Dar îi scăpa ceva, era ceva pe care el nu putea să-l calculeze, pe care nu putea pune mâna să spună: *este*, și de aceea totul rămânea, cel puțin deocamdată, ciudat și tulburător pentru el.

Maria se ridicase între timp și pornise agale în lungul malului. Leonid o urma îngândurat. Urcară astfel cărarea îngustă până la intrarea parcului, apoi o vreme se plimbară pe aleile spațioase, printre arbuști și trandafiri, fără să-și spună unul altuia vreun cuvânt. Deodată Maria se opri și, întorcându-se spre Leonid, îl întrebă cu aerul unei mari descoperiri:

— Leonid, dar tu spuneai că vrei să-mi arăți ceva deosebit, nu-i așa? Surpriza de care îmi vorbeai!… Ai uitat? Ai uitat, Leonid?!

— N-am uitat.

Maria bătu din palme bucuroasă, și, ca prin farmec, toată tristețea îi dispăru, lăsând locul unui zâmbet larg ce-i lumină fața. Îl luă de braț pe Leonid și porni sprintenă spre casă.

— Hai, vino! Să ne grăbim, îl îndemna Maria, trăgându-l după ea pe Leonid care se zăpăcise luat așa, dintr-o dată. Era pentru prima oară când ea îl lua de braț.

Urcară în grabă scările până la primul etaj și când Leonid deschise ușa biroului său, Maria intră, făcând o piruetă, apoi se lăsă să cadă pe unul din fotoliile mari și grele ce mobilau încăperea.

— Am ajuns, spuse ea, răsuflând des și mărunt. Luă de pe masă o coală de carton alb, cu care începu să-și facă vânt.

— Ai obosit? o întrebă Leonid, pregătind o combinație complicată de sucuri și mirodenii pe care numai el o știa și care îi plăcea foarte mult Mariei.

— Cum era să obosesc, spuse fata. Am urcat abia câteva scări… Nu e vorba de oboseală… Apoi adăugă imediat: Să nu aprinzi lumina mare. Vrei?

— Bine, n-am s-o aprind, deși ar fi fost mai bine pentru ceea ce voiam eu să-ți arăt.

— Of, se înciudă ea. Ce fel de surpriză mai poate fi și aceea, dacă îmi tot amintești atâta de ea?

— Tocmai asta-i frumusețea, cochetă el. Tu știi că vreau să-ți fac o surpriză. Te tot gândești, încerci să o ghicești înainte de a ți-o fi arătat. Presupui tot felul de bazaconii și nerăbdarea crește. Iar când vei fi pusă cu adevărat în fața ei, uimirea va fi cu atât mai mare, cu cât tu nu te-ai gândit de loc la așa ceva.

— Ei, dar ești un adevărat psiholog. Nu mă așteptam din partea ta.

Leonid aduse cele două pahare cu băutură preparată anume pentru ea și amândoi sorbiră câteva înghițituri, privindu-se iscoditor unul pe celălalt. Deodată, ea izbucni în râs și el începu să râdă după ea. Buna dispoziție se restabili. Leonid se așeză lângă ea pe brațul fotoliului, punându-i întâmplător palma pe umăr. Simți pielea catifelată a fetei și un fior îi trecu prin tot corpul. O privi adânc pe Maria în ochii ei mari și strălucitori. Simțea nevoia să o mângâie pe păr, să o privească așa la nesfârșit, fără să-i spună vreun cuvânt.

… De când începuse să se apropie mai mult de Maria, nu de puține ori se surprinsese gândind sau făcând anumite lucruri pe care mai înainte vreme și le știa străine. Chiar a doua zi după discuția aceea nocturnă, se întâmplase ceva cu totul deosebit pentru el. Nu își prezentase proiectul comisiei. Când fu chemat de către conducătorul Institutului pentru a explica această întârziere, Leonid spusese simplu, ca și când totul ar fi fost în perfectă ordine:

— Proiectul este acasă în seif.

Conducătorul îl privi mirat.

— Și ce înseamnă asta? întrebase el. Nu l-ai terminat? Ai nevoie de ceva? Vrei să-l mai verifici încă o dată?

Leonid clătină din cap și spuse calm, neadmițând contraziceri:

— Cred că nu este bine conceput. Îi lipsește ceva. Încă nu știu ce anume, dar cred că acest robot nu va putea fi bun niciodată la nimic.

Se înclinase politicos și ieșise din birou. Abia după aceea, când fu singur, se miră el însuși de atitudinea sa. Ce însemnau toate acestea? Ce voiau să spună cuvintele: „Îi lipsește ceva?” Proiectul era terminat, verificat cu maximă minuțiozitate și nimic nu-i lipsea pentru a deveni realitate. Se surprinsese spunând nu numai un neadevăr (că proiectul era prost), dar se uimea de felul cum reacționase. Niciodată el nu ar fi putut răspunde astfel. Și totuși…

Era nerăbdător să se întâlnească ou Maria. În primele zile îi fusese greu să-și mărturisească sieși că aștepta cu nerăbdare serile când, Maria întorcându-se de la Teatru, se plimbau amândoi ore în șir pe malul râului, până departe în câmp, ori rătăceau pe aleile parcului, așezându-se pe câte o bancă retrasă într-un colț singuratic, unde discutau până târziu, spre zori. Se obișnuiseră foarte repede unul cu celălalt. Ea începuse să ocupe tot mai mult timp în programul său zilnic, înlocuind astfel spațiul afectat unor îndeletniciri riguros științifice. Simțea cum se strecoară ceva în sufletul său, în viața lui, făcând-o să se desfășoare după alte norme, fără ca el să se poată împotrivi prea mult. Curând luă hotărârea de a renunța la unele din programele pe care le fixa în comun cu Maria. Continuă totuși să meargă la concerte, la spectacole de teatru și balet, citea cărți pe care ea i le recomanda cu insistență. Prezența Mariei îl făcea să se simtă mereu emoționat, așa că într-o bună zi îi ceru îngăduința să o aștepte la sfârșitul tuturor spectacolelor ei.

O aștepta seara după spectacol, îi cumpăra flori (nu cumpărase până atunci nimănui, nu culesese în viața sa niciodată o floare). Într-o seară, așteptând-o pe Maria să iasă de la Teatru, se rușinase văzându-se cu un buchet mare de trandafiri în mână și îl dădu cuiva să-l așeze pe masa Mariei în cabină. Mai târziu, se convinse că ea nu avusese curiozitatea să citească biletul ce însoțea florile și deci habar nu avusese de gestul lui.

Zilele treceau și Leonid simțea tot mai mult că prezența fetei îi este necesară, că discuțiile lor îl tulbură și-l tulbură faptul că Maria punea pasiune în tot ceea ce făcea.

— … Închide ochii, spuse Leonid. Așa… Și acum – deschide-i!

Ea deschise ochii și nu-și putu reține o exclamație de uimire. Pe masă, în fața ei, se afla o mică balerină albastră, ce semăna leit la chip cu ea însăși. O privi încântată câteva clipe, apoi se întoarse spre Leonid, bătând din palme.

— Mi-o dai mie, nu-i așa?

— Firește. E cadoul meu înaintea plecării tale.

— O, de-ai ști ce mult mă bucur, spuse Maria și vru să se ridice să-și ia darul, dar Leonid o opri.

— Stai puțin. Încă nu e totul.

Luă cu precauție mica balerină și, răsucind un buton, o așeză din nou pe masă. Iat-o începând numaidecât să danseze în ritmul unui vals vechi. Era uimitor cum reușea să-și mlădieze mâinile și picioarele, să-și unduiască în ritmul melodiei corpul, aproape de necrezut pentru o alcătuire mecanică, oricât de ingenioasă.

Maria urmărea atentă recitalul balerinei-robot și nu-i fu greu să recunoască în programul acesteia dansul pe care ea însăși îl repeta în ultima vreme în vederea turneului pe Adiava. Era unul din dansurile pe care se miza mult, căci făcea parte din vechiul repertoriu de balet al Pământului, din urmă cu câteva sute de ani.

Balerina albastră făcu ultima reverență în fața spectatorilor săi și se opri într-o poziție de totală relaxare, specifică dansatoarelor. Maria izbucni În aplauze. Ridicându-se, îl cuprinse pe Leonid de după umeri și, fără să-și dea prea bine seama, înainte ca el să fi avut timp să schițeze vreun gest, îl sărută. Se desprinse însă imediat de lângă el și emoționată, mai mult de gestul pe care nu și-l controlase decât de surpriza ce i-o făcuse el, fugi pe terasă, unde se lăsă frântă pe unul din fotoliile ce fuseseră scoase aici pentru clipele de răgaz în care Leonid privea, indiferent, natura. Maria simțea două lacrimi furișate din colțul ochilor cum îi ard obrajii. Se șterse cu degetele tremurânde, apoi își îndreptă părul, ce-i aluneca peste față,

și se înălță în fotoliu, privind fără țintă spre depărtări. Era tulburată.

De la teatru ieșise printre ultimele. În timp ce se demachia, venise în cabina ei Adrian, partenerul de ani de zile. O privea întotdeauna, în timp ce dansau, drept în ochi, având pe buze un zâmbet discret, puțin trist dar încurajator și bărbătesc. Mariei nu i se părea neobișnuit că o urmărește cu atenție; era deprinsă să fie urmărită astfel, cu atenție și admirație. Nu se gândise însă niciodată că el ar putea s-o iubească, deși nu ar fi fost prea greu să presupună acest lucru.

În seara aceea intrase în cabina ei timid și tandru, cu o pâlpâire de neliniște în ochii săi frumoși, albaștri. O privise o vreme fără să spună nimic.

În timp ce ea, după paravan, așì îmbrăca hainele obișnuite, Adrian începu să vorbească.

— Maria, spuse el, știu că ne mai despart puține zile până când vei pleca. Eu am să rămân aici. Nu e în aceasta nici o rușine. Tu dansezi minunat. Eu nu am făcut niciodată altceva decât să trăiesc anonim în umbra ta și eram astfel fericit. Pentru mine acest lucru însemna totul. Să nu crezi cumva că sunt meschin, că aș fi profitat de numele și renumele tău pentru ca să pretind gloria. Nu, eu știu cât îmi stă în puteri. Se spune că aș avea ceva talent, dar pe lângă cel cu care ai fost înzestrată tu… În sfârșit, nu despre asta voiam să-ți vorbesc. Știu că pentru tine fiecare clipă este acum prețioasă, de aceea nu vreau să te rețin. Voiam să-ți spun doar că te știu de atâta vreme și că fără tine îmi va fi foarte greu.

— E și firesc, Adriane, spusese Maria, care între timp își îmbrăcase hainele de stradă. E și firesc să fie așa. Și tu o să-mi lipsești. Ne-am obișnuit atât de mult unul cu celălalt, eu chiar am propus într-un rând să fii selecționat și tu…

— Nu despre asta e vorba, Maria. Nu m-ai înțeles bine și mă tem că nici nu cauți să mă înțelegi. Eu aș vrea să fiu mereu lângă tine. Te iubesc, Maria. Mi-a fost foarte greu să-ți spun asta. Acum însă, trebuie… Nu mai are rost să ascund aceste sentimente, Maria! Primește să-mi fii soție.

Maria ascultase emoționată cuvintele lui. De cum începuse să vorbească, își dăduse seama de tot ce avea să urmeze. Presupunea ce avea să-i spună Adrian și nu știa ce anume trebuia să facă. Îl ascultase fără să-l privească.

O vreme tăcură amândoi, apoi ea se întoarse spre el și, privindu-l curajoasă, reținută și fermă, îi spusese: „Mai bine, nu”. Un cuvânt, un singur cuvânt și simțise cum în jurul ei începuse să se învârtă totul. Se rezemase cu spatele de perete și închisese ochii. Când își revenise, doar ușa se închidea fără zgomot în urma lui Adrian. Se lăsase să alunece încet pe lângă perete, simțindu-și picioarele moi, fără vlagă, până ce se așezase pe taburetul de mătase roșie pe care obișnuia să-și înșireteze pantofii. Stătuse acolo mult timp, nemișcată. Nu-și dăduse seama cât anume, dar ei i se păruse o veșnicie. Când ieșise pe sală, în teatru se stingeau ultimele lumini. Era obosită și ar fi vrut să rămână singură. Se îndreptase spre mașină cu gândul să se plimbe undeva afară din oraș, departe, cât mai departe, numai ea singură, cu gândurile sale, când îl descoperise în mașină pe Leonid, care o aștepta instalat la volan.

La toate acestea se gândea acum Maria. Își simțea tâmplele înfierbântate și inima tresăltându-i puternic în piept. Stătea singură pe terasă, iar Leonid nu mai venea să vadă ce se întâmplase cu ea. Îl aștepta să vină, să-i spună ceva, să-i vorbească, indiferent ce, dar să spună ceva. Simțea că trebuie să fie acum alături de ea, simțea că nu mai putea rămâne singură.

Abia într-un târziu auzi pașii largi ai lui Leonid apropiindu-se. Acesta veni și se așeză în fața ei.

— Ce ai? o întrebă nedumerit.

— Nimic… așa… o să-mi treacă.

Maria se ferea să-l privească. Simțea că ar fi fost în stare să-l îmbrățișeze, să-l sărute, să-i spună că-l iubește, dar el nu-și dădea seama de starea ei, nu simțea nimic poate din tot ceea ce simțea ea.

— Poate nu ești mulțumită de cadoul meu?

— O, nici vorbă. Ești atât de bun și atent cu mine…

— Dar nici n-ai avut răbdare să vezi ce poate să mai facă pentru tine această mică balerină care am vrut atât de mult să-ți semene. Nu știu dacă am reușit...

— Ai reușit. Cred că ai reușit.

Leonid o luă de mână pe Maria și o conduse din nou înăuntru. Ea se așeză pe fotoliu și-l privi dezamăgită dar și întrebătoare pe Leonid, care luă balerina mecanică și, așezând-o pe trepiedul din fața unui pian și el construit pe măsura micuței balerine-robot, îi răsuci un nou buton. Drept rezultat, balerina albastră făcu o plecăciune a capului, apoi întrebă cu o voce metalică, de clinchet argintiu:

— Ce anume preferați? Muzică veche, sau clasică, sau modernă?

Maria fu într-adevăr surprinsă. Leonid însă o îndemnă să răspundă.

— Clasică, hotărî ea.

— Ce compozitor? întrebă imediat balerina.

Maria ezită, uimită din ce în ce mai mult de ce avea să urmeze. Îl privi pe Leonid, care surâdea mulțumit de efectul produs și mulțumit de felul cum reacționa Maria; el îi făcu semn că totul depinde de preferințele ei.

— Chopin, hotărî ea în cele din urmă. E un compozitor clasic, explică ea, aproape jenată, balerinei, și are bucăți admirabile pentru pian.

— Cunosc, replică sec balerina. Ce anume preferați?

— O nocturnă.

Trecură câteva secunde, în care se lăsă o liniște desăvârșită. Balerina albastră luă partiturile de pe pian, căută între ele ceva, alese o pagină, și-o potrivi în față, ridică mâinile cu mișcări line, apoi își lăsă degetele să alunece pe clapele de sidef ale pianului. Corzile percutate vibrară intens și deodată camera se umplu de acordurile unei melodii stranii.

Leonid o privea pe Maria, așteptând de la ea un semn de exclamare, de uimire, de entuziasm. Ea însă asculta concentrată, crispată chiar și nu făcea niciun gest. Leonid luă această stare a ei drept fascinație și după câtva timp, în care ascultă distrat concertul micii balerine, vru să o întrebe pe Maria dacă îi place, tocmai când aceasta,

ridicându-se brusc, își acoperi urechile cu palmele și strigă cât putu de tare, având în glas groază și disperare:

— Oprește! Oprește! E oribil, e monstruos!

Când își luă mâinile de la urechi, în cameră era din nou liniște. Leonid o privea mirat și nu-și putea da seama ce se întâmplase, ce anume o determinase să reacționeze astfel, din moment ce abia cu câteva secunde mai înainte ascultase, parcă fermecată, sau numai lui i se păruse așa, melodia ce ieșea din cutia pianului.

— Ce este? întrebă mirat Leonid. Ce s-a întâmplat?

— Dar nu-ți dai seama? E monstruos, spuse Maria, cu vocea tremurândă. Cum de ți-ai putut imagina una ca asta? Un robot să cânte la pian?

— Ce vezi extraordinar? Aș putea perfecționa totul într-atât, încât să execute chiar și o operație de apendicită. (Ideea îi venise pe loc lui Leonid și rămase încântat de ea). Totul poate îi soluționat mecanic și chiar cu mai mult succes decât dacă ai lăsa lucrul în seama cuiva.

— Taci! Nu-ți dai seama ce spui. Pentru tine totul se reduce la scheme, la calcule, la automate. Dar omul? Omul nu înseamnă pentru tine nimic? El are un suflet care nu încape în nici o mașinărie de astea, de-ale tale!

— Dar aici nu-i vorba de suflet. Aici e vorba doar de executarea unor comenzi. În cazul nostru, comanda a fost să execute o melodie și nu poți spune că nu a executat-o corect.

— … E groaznic ce spui tu. Am ascultat această nocturnă. Notele erau aceleași, le recunoșteam, dar unde era melodia? În melodia aceasta trăiesc sentimente, pe care balerina ta nu va putea niciodată să le redea. E suflet aici, e dragoste și pasiune, melancolie și ură, deznădejde și entuziasm. Pe toate acestea nu au de unde să le cunoască roboții tăi. Nu-ți dai seama, Leonid?…

El o privea descumpănit. Asculta și nu înțelegea aproape nimic din tot ceea ce-i spunea Maria. Fusese obișnuit ca întotdeauna invențiile sale să fie primite cu entuziasm, cu admirație deplină. Și iată, cineva, o fată oarecare, se găsea să-i obiecteze lucruri pe care el nu le putea accepta, cel puțin în forma în care fuseseră expuse. Nu, Maria nu avea

niciun argument care să-i poată dovedi că robotul său nu acționase și nu executase totul perfect.

•

Balerina albastră se înclină în fața lui și rămase nemișcată în mijlocul mesei negre din lemn masiv. Se oglindea în luciul acesteia ca într-o apă adâncă.

Ziua era spre sfârșit, dar soarele păstra încă o lumină intensă, ce se filtra printre ramurile arborilor din care picurau frunzele în parc. Geamurile biroului erau deschise, aerul pătrundea în încăpere, aducând toate miresmele toamnei.

Leonid împinse încet mica balerină până spre colțul mesei. O mai privi o dată, apoi, ca și când ar fi vrut să-și alunge un gând rău, își trecu palma peste frunte, peste față și, așezându-se din nou înaintea planșelor, începu să calculeze, măsurând mereu distanțe și unghiuri, legături și rezistențe. Lucra fără spor. Își simțea capul greu și o moleșeală îi îngreuna mâinile și mintea. Stătuse toată ziua aplecat asupra schițelor, calculând și verificând variante noi, dar nu era satisfăcut de rezultate. Lucra fără spor, simțea mereu nevoia să se miște, să se ridice de la birou, să umble prin încăpere. Era surescitat, deși mișcările sale se derulau leneșe, fără vitalitate. Agitația aceasta de neînlăturat dura de câteva luni.

Într-o zi, pentru ca să se liniștească, montă psihofluxul. Dar cum puteau să-i ajute razele călduțe ale acestui aparat de menținere a bunei dispoziții? Tulburarea sa era mai adâncă, dincolo de zonele unde acționa acest aparat. Cele două luni de când plecase Maria i se păreau nemaipomenit de lungi. Se gândea aproape cu groază la cei doi ani care mai rămăseseră până la întoarcerea ei și se simțea uneori caraghios, numărând de pe acum lunile, zilele până la reîntoarcerea Mariei.

Se ridică de la masa de lucru și, cu pași largi, începu să se plimbe prin încăpere. Simțea adierea subțire a vântului pătrunzând înăuntru, aducând miresmele câmpului. Ieși pe terasă și se așeză adânc în fotoliul acela imens. În fața ochilor începură să i se deruleze iarăși amintiri pe care de atâtea ori și le rememorase și la care îi plăcea să se

întoarcă mereu, imagini din ultimul an, din ultima vară, legate nemijlocit de chipul Mariei.

Fusese întotdeauna un temperament rece, nereceptiv la lumea exterioară, capabil să stea zile în șir între cărți și tratate, găsind în munca aceasta științifică, în izolarea sa pe un tărâm în care totul se rezuma la calcule și formule, la reprezentări mecanice, o satisfacție nebănuită. Toată viața și-o dedicase studiului, înconjurându-se cu o platoșă de nepătruns, inaccesibilă oricărei alte persoane dinafară. Și iată, dintr-o dată, apăruse Maria...

Leonid își amintea seara când, așezați pe una din băncile parcului, Maria îl întrebase cu o voce care trăda mai degrabă spaimă decât uimire sau curiozitate:

— Ce fel de viață ai trăit tu, Leonid?

Întrebarea venise oarecum brusc și el nu știa ce să-i răspundă. Se plimbaseră mult în acea seară, aproape fără să-și vorbească. Mai erau puține zile până la plecarea ei și cuvintele li se păreau sărace pentru a exprima ceea ce simțeau. Se așezaseră într-un târziu pe banca aceea, când ea îl întrebase:

— Ce fel de viață ai trăit tu, Leonid?

Stătuse o vreme pe gânduri, apoi, cu sprâncenele încruntate, își întorsese fața de la Maria. Ea aștepta să-l audă vorbind, dar Leonid tăcea.

Ce fel de viață dusese?...

Își petrecuse toată copilăria, aproape toată viața aici, mereu în același oraș, și chiar mereu în această casă cu aspect de castel, în care crescuse ca un vlăstar răzvrătit în sinea lui, ca un rebel într-o atmosferă pe care o disprețuia, într-o ambianță pe care nu o înțelegea și care i se refuza totodată. În ce consta răzvrătirea lui? În ambiția de a domina pe cei ce i se păreau ducând o viață de comodă inconștiență. Își mai amintea vag, ca prin ceață, figura bunicului său, arhitectul acelui ciudat edificiu în care locuiau. Veneau la el tot soiul de oameni; o societate caleidoscopică, femei prea exuberante pentru vârsta lor, tineri zvăpăiați cu care bătrânul se întreținea adesea până în zori, golind pahare, ascultând muzică, cu alte cuvinte, ținând-o într-o petrecere.

Părinții lui Leonid îl țineau departe de toate acestea. Tatăl său, medic de mare renume, își desăvârșea în acele timpuri ascensiunea. El însuși nu participa niciodată la petrecerile organizate de bătrânul arhitect, poate pentru a-și menține bunul renume de om serios și foarte apreciat în meseria sa. Pe Leonid îl supunea unui regim de viață contrastant cu tot ceea ce se desfășura în jurul său; un regim foarte sever, întocmit astfel, încât de mic copilul se deprinsese cu un program alcătuit matematic, rigid și arid chiar, obișnuit însă să-l respecte cu sfințenie. Totuși, în jurul său se întâmplau lucruri care pentru orice tânăr erau atrăgătoare. Îl atrăgeau și pe el petrecerile, dar deprinsese gustul învățăturii și mai ales ambiția de a deveni cineva. Se visa savant, impresionând lumea prin inteligența sa. Căuta deci să atragă într-un fel atenția asupră-i, fără să întrezărească altă posibilitate decât în studiu. Învăța lucruri pe care cei din jur nu le cunoșteau și cu care ar fi putut mai târziu nu numai să-i uimească, dar să-i și domine; devenit celebru – gândea el – avea să-i poată disprețui în voie pe acești oameni în lumea cărora i se refuza să pătrundă.

Se adâncise în cercetarea temeinică a ciberneticii, mai ales al automaticii roboților. Curând însă, bătrânul arhitect muri și viața la „castel” începu să ia o altă înfățișare. Revolta lui Leonid devenea acum inutilă, împotrivindu-se unui fel de viață care nu se mai menținea în jurul său. Primele automate construite de el nu avură darul să-l satisfacă. Au urmat apoi, rând pe rând, alți roboți care au început să împânzească încăperile și care veneau să anuleze parcă tot fastul exuberanței „castelului”, instaurând în locul ei rigiditatea și severitatea unei vieți calculate cu precizie matematică. Abia mai târziu și-a dat seama de inutilitatea reacțiilor sale copilărești, păstrate mult prea mult ca scop de viață pentru tânărul savant. Era însă prea târziu. Nu mai putea face nimic. Viața sa se constituise pe un anumit făgaș și nu mai putea fi întoarsă. Pentru el nu exista nimic altceva decât mașina, tehnica în stare să rezolve totul, până chiar și imposibilul. Așa rămăsese el un refulat și un inaccesibil.

— Ce fel de viață am trăit eu? repetase Leonid întrebarea. În orice caz, o viață limitată. De multe ori m-am confundat cu roboții mei. Eram poate eu însumi un mecanism…

— Nu, nu așa, îl opri Maria. Ești prea sever cu tine.

— Încerc să fiu drept. Măcar acum. Poate nu e pierdut încă totul.

O vreme tăcură amândoi. Maria îl privea cercetătoare, dar el părea cu totul absent, parcă fără să simtă prezența ei lângă el.

Stătuseră mult astfel, până târziu, fără să-și spună nimic. La despărțire, el i-a sărutat mâna și Maria a plecat cu pași mărunți și grăbiți, parcă s-ar fi temut de ceva, fără să privească în urmă, acolo unde Leonid rămăsese copleșit de o mare tristețe.

Toate acestea și le amintea Leonid. Îi treceau prin fața ochilor ca înregistrate pe peliculă. Dădu din mână, vrând parcă să-și alunge, să-și spulbere gândurile și, ridicându-se de pe fotoliul instalat pe terasă, intră în biroul său. Se apropie de masa de lucru, privi neatent câteva clipe desenele, planșele ce se întindeau pe întreaga suprafață a mesei, dar nu fu în stare să deslușească nimic. Ochii îi alergau de la una la alta, fără să se poată fixa asupra unui anumit punct, când, deodată, descoperiră balerina albastră. O privi lung, insistent. Fără să-și dea seama, întinse mâna și apăsă declanșatorul. Cu o reverență, balerina albastră începu să danseze în ritmul legănat al unei melodii vechi. Leonid zâmbi dezamăgit și, lăsând-o să-și continue programul, începu să se plimbe cu pași mari prin odaie. Se simțea pustiu și vlăguit. Se simțea singur.

Timpul se scurgea încet, ca o reptilă, fără zgomot, abia perceptibil. Trecuse de miezul nopții și Leonid continua încă să se plimbe prin încăpere. Pașii lui măsuraseră în lung și în lat încăperea de zeci de ori, și iar i se învălmășeau în fața ochilor imagini, aducându-i aminte crâmpeie din viața pe care el o trăise în ultima vreme și, de pretutindeni, se desprindea figura gânditoare și senină a Mariei. O vedea mai ales așa cum și-o imprimase pe retina memoriei în ultima zi, la despărțire.

•

… Maria venise singură la rachetodrom. Plecase de acasă mai devreme, fără să anunțe pe nimeni.

Helicopterul aterizase pe pista din dosul clădirii centrale și aceasta o bucura, pentru că îi dădea astfel posibilitatea să se strecoare neobservată, în eventualitatea că cineva ar fi așteptat-o totuși acolo. Trecuse repede, cu pași grăbiți, pe aleea mărginită de cactuși, până la biroul de prezentări. Rachetodromul era cuprins de o forfotă indescriptibilă, în care vocile microfoanelor dispeceratului, instalate peste tot, se întretăiau cu scrâșnetul și uruitul mașinilor care mai transportau ultimele încărcături la bordul navei. Maria venise cu două zile înaintea lansării. În acest timp avea să mai facă ultimele verificări absolut necesare pentru zbor și să se deprindă mai bine cu ideea plecării.

Nu avea decât o simplă valiză, nu prea mare, în care își înghesuise câteva baterii cu benzi muzicale, mai multe pelicule micro pe care fuseseră imprimate unele dintre cele mai recente apariții editoriale în domeniul beletristicii, câteva lucruri de strictă utilitate personală și o fotografie mare ce o înfățișa la vârsta de zece ani și la care ținea nespus, ca la toate basmele copilăriei.

Valiza era ușoară, așa că, de cum puse piciorul pe pista albă a rachetodromului, porni în pas elastic, fără să mai privească în jur, direct spre birourile ale căror geamuri înalte străluceau puternic luminate în penumbra ce începuse să se lase. Mai rămăseseră câteva ore din ziua aceea. O nerăbdare simțea cum punea tot mai mult stăpânire pe ea, pe măsură ce se apropia momentul, atât de așteptat, al desprinderii de sol. Intră așadar în holul spațios al Marelui Centru de Zboruri Interastrale și fu numaidecât condusă la etajul al cincisprezecelea, unde, într-o încăpere spațioasă, cu pereții tapisați în albastru deschis, de culoarea cerului, se adunaseră toți membrii echipajului. Se opri în prag, remarcând cu uimire că ceilalți veniseră mai devreme și se simți jenată că era ultima. Dar se bucura. Însemna că astfel lucrurile vor merge repede și se va trece neîntârziat la partea de pregătire efectivă, rămânându-i prea puțin timp pentru a se putea gândi la

altceva decât la lucrurile imediate. Nu-i plăceau despărțirile și nu voia în aceste momente să se gândească la nimeni și cu atât mai puțin la Leonid care îi revenea mereu în minte. Îi lăsase un bilet pe care scrisese doar câteva cuvinte și plecase de acasă fără să-și mai ia bun rămas de la cineva.

Nimeni însă din cei prezenți acolo nu observase ușoara ezitare a Mariei și se grăbiră să-i strângă mâinile și să-i ofere un loc la masa în jurul căreia discutau programul zilei următoare. Maria urmase cu mare conștiinciozitate programul de pregătire al zborului, dovedindu-se a fi foarte bine dotată pentru zborurile de lungă durată, încât i se spusese chiar că-și greșise cariera și că avea încă toate șansele să renunțe la balet, pentru ca să se dedice integral zborurilor interastrale. Maria zâmbise doar, ca la o glumă. Constatarea că era bine pregătită pentru zbor îi dădea o anume siguranță de sine pe care acum, în toiul ultimelor perfectări, o simțea din plin.

Stătuseră în jurul mesei de lucru până târziu, urmând ca a doua zi să se odihnească, iar spre seară să urce, în sfârșit, treptele navei. Se culcă obosită și adormi imediat. O trezi în dimineața zilei următoare telefonul, sunând insistent și nervos. La început ezită să răspundă, dar în cele din urmă ridică receptorul. Era Leonid. Refuză însă să-l vadă.

— Dacă m-aș duce acum la tine, îi spusese ea, sunt sigură că aș renunța la zbor. Încearcă să mă înțelegi. Îmi vine foarte greu să mă despart de tine, dar altfel nu pot.

Spunând acestea, Maria închise telefonul. Toată ziua fu indispusă și, spre seară, când se apropia ora îmbarcării, o presimțire – că Leonid o va aștepta pe peron și că îi va ieși în întâmpinare – puse stăpânire pe ea.

Coborî prin mulțime și nu-și ridică privirile din pământ. O căutau fotoreporterii, încercând să-i surprindă vreun zâmbet, dar ea se ferea mereu, voind să treacă neobservată.

Traversă pista lungă a peronului până la primele scări ce urcau spre rachetă, fără să privească mulțimea ce venise să-și ia rămas bun de la ei. Se aștepta ca din moment în moment Leonid să-i iasă în întâmpinare și simțea cum

emoția o copleșește. Nimeni nu se apropiase de ea. Urcă primele două trepte, dar instinctual se opri. Chiar de la înălțimea aceea mică putea cuprinde cu ochii întreg peronul. Se întoarse și căută insistent cu privirea în mulțime. Ochii lor se întâlniră o clipă și atât fu de ajuns pentru ca Maria să se întoarcă, să traverseze peronul în fugă, în timp ce Leonid venea spre ea din partea opusă. Se îmbrățișară. Ea se lipi strâns la pieptul lui și Leonid nu găsea cuvinte s-o îmbărbăteze. Abia într-un târziu, ea rosti încet, ca o părere, aceste cuvinte care îi mai răsunau și acum în auz:

— Te iubesc, Leonid.

Fără să mai aștepte vreun cuvânt, ea îl sărutase pe gură, punând în acel gest bucurie și disperare, tristețe și dăruire. Apoi se desprinse din îmbrățișarea lui și, ca și când s-ar fi rupt de ceva, porni în fugă urcând scările navei. Se mai opri o dată, undeva, sus, aproape de intrarea în corpul navei și, întorcându-se, îi strigase:

— Să strici balerina! Balerina albastră nu sunt eu! Apoi îi făcu un semn aproape timid cu mâna și dispăru între ceilalți membri ai echipajului, în navă.

Cei rămași asistară la lansare, apoi urmăriră multe minute în șir, cuprinși de emoție, uriașul ecran al rachetodromului pe care punctul argintiu al navei se făcea tot mai mic și mai mic, până când în cele din urmă dispăru cu totul. Leonid se îndepărtă de la peron și nu-și credea ochilor că asistase la plecarea aceleia care îi era atât de apropiată. Cu pași mari străbătu aleea cu cactuși și ieși în șosea. Când fu să urce în eleganta mașină albă, un tânăr se apropie de el și îi spuse, privindu-l mustrător:

— Fii liniștit, Maria se va întoarce la tine. Sunt sigur.

Tânărul plecă fără să mai spună nimic altceva. Ca prin vis, Leonid își aminti figura lui pe care o mai văzuse de atâtea ori alături de Maria pe scena Teatrului. Nu înțelese însă tâlcul acelor vorbe și, ridicând din umeri, porni mașina.

Drumul până acasă i se păru extrem de lung și obositor. Câteva zile după aceea nu lucrase aproape nimic, pretextând că este surmenat. Alte câteva, la fel, motivând că nu-i reușesc calculele. Și așa, pe neobservate, zilele

treceau, iar el rămânea, continua să rămână într-o stare de apatie și de inactivitate.

•

... Își aminti de toate acestea și se cutremură, de parcă s-ar fi speriat de ceva. Lumina din candelabrul cu brațe de caracatiță fixat în tavan dădea o anume strălucire tuturor obiectelor din cameră. În jur era liniște, o liniște apăsătoare și aerul parcă vibra. Stătu pironit locului o vreme, contemplând obiectele din jur, ca și când atunci le-ar fi văzut prima dată. Le privea cercetător, pe fiecare în parte, cu uimire și iritare, de parcă atunci și-ar fi dat seama cu adevărat de existența lor. Ochii îi alunecau, cu mici opriri, de pe scaunele masive răsfirate pe lângă pereți, la dulapurile înalte, apoi la nișele din ziduri, la masa aglomerată cu hârtii și, deodată, privirile i se opriră asupra unei păpuși mecanice, împietrită într-o poziție caraghioasă pe unul din colțurile mesei. O contemplă îndelung. I se părea că o vede pentru prima dată. Rochia ei albastră i se păru demodată, părul în inele alunecându-i pe umeri îl găsea indecent; în sfârșit, balerina i se păru stranie și străină lui. O ridică de pe masă și o examină pe îndelete; mult, fără să schițeze vreun gest. Într-un târziu o așeză iarăși pe colțul mesei, și, răsucind butonul, o făcu să-și înceapă dansul, același dans pe care ea îl repetase în fiecare zi, mereu același, monoton și exasperant de corect, în ritmul unei melodii vechi, foarte frumoasă dar banalizată prin nesfârșita sa repetare. Leonid urmări spectacolul balerinei cu o uimire nouă; i se păru grotesc. Era consternat de ceea ce vedea și nu putea crede că păpușa aceea metalică i se păruse cândva asemănătoare cu Maria. O clipă sângele îi năvăli în obraji, apoi simți cum brațele i se răcesc și o furie nemaicunoscută începe să-l cuprindă. O clipă numai, căci în față îi apăru imaginea vie a Mariei, cu ochii ei senini, cu fața luminată, de părul răvășit de vântul ce alerga în seara despărțirii pe rachetodrom. O văzu așa cum stătuse ea pe înălțimea scărilor, făcându-i semne cu mâna și strigând:

— Balerina albastră nu sunt eu!

Ochii îi străluciră luminați de un foc lăuntric. Își lăsă mâna grea peste trupul firav al balerinei, apăsându-l, până când acesta cedă și un fir metalic plezni undeva în interiorul ei, scoțând un sunet dezacordat. Leonid deschise larg ușa terasei și azvârli cu putere în întuneric mica balerină mecanică. Așteptă să audă zgomotul căderii între boscheții de trandafiri morți, apoi se întoarse și, așezându-se la masa de lucru, începu să deseneze, cu o grabă și o poftă de lucru pe care parcă nu le cunoscuse încă niciodată. Era în zori și lui i se părea că aude venind de undeva, de departe, fredonat de o voce tânără, ritmul legănat al unui vechi vals pe care cândva, într-o seară, îl cântase prea perfect o Balerină Albastră.

• Fereastra spre veşnicie •

Stătea rezemat cu spatele de pervazul ferestrei și o privea pe Ruxandra, aparent cu indiferență, liniștit, stăpânindu-și tulburarea. Îi urmărea mișcările elastice, de pisică, de la un dulap la altul, prin încăpere, împachetând fără grabă câteva lucruri în valizele așternute pe jos.

O găsise așa când se întorsese de la Combinat, pregătindu-se de plecare. Se salutaseră simplu, ca doi cunoscuți ce se întâlnesc zilnic și nu-și mai spuseră nimic unul altuia.

Miron nu o întrebase nimic. Era inutil. Își dădea bine seama de acest lucru. De mult presimțea ziua aceasta. O bănuise, știa că odată va veni fără ca el s-o poată evita, dar nu îndrăznise să și-o imagineze, nu îndrăznise să gândească până la capăt cum va fi ziua aceea. Și iată, ziua aceea sosise.

Dezbrăcase hainele de lucru și, învelit în halatul vișiniu, revenise în camera unde Ruxandra își pregătea bagajele. O vreme nu știu ce să facă. Deschise geamul și privi în grădina ce răspândea un miros puternic de trandafiri înfloriți, apoi, rezemându-și spatele de pervazul ferestrei, rămase așa, nemișcat, privind-o pe Ruxandra cum își aranja lucrurile în valize. Ea nu-l privea, îi ocolea ochii și-l ocolea pe el, de parcă s-ar fi temut ca nu cumva să încerce s-o oprească, deși știa prea bine că nimeni n-ar fi putut-o opri acum să-și urmeze hotărârea, și încerca să se poarte ca și când el nici n-ar fi fost de față. Închise geamantanele și le așeză în mijlocul camerei, lângă masă, apoi trecu în camera de baie unde stătu multă vreme. Miron îi deslușea silueta difuză prin geamul mat al ușii. O privea însă ca pe o străină și lucrul acesta, de care își dădea seama, îl neliniștea cel mai mult. Oare între ei totul se sfârșise?

Când ieși din baie, învelită într-un prosop mare și pufos, Ruxandra îl privi o clipă în treacăt, ca din întâmplare, și dispăru în odaia alăturată, unde începu să se îmbrace. El se

desprinse atunci de la geam și intră în biroul său de lucru. Voia să citească ceva, indiferent ce, să nu se mai gândească la plecarea femeii. Luă o carte la întâmplare, o deschise la semn, dar literele îi fugeau pe dinaintea ochilor, șiruri lungi de semne ce nu-și puteau găsi înțelesul. Se lungi pe sofaua moale și încercă să adoarmă. Pleoapele însă refuzau să se închidă și deodată îi veniră în minte copiii. Abia atunci își dădu seama că nu-i văzuse de loc în tot acel timp cât Ruxandra se pregătise de plecare. Se ridică deci și reveni în cameră.

Ruxandra era aproape gata îmbrăcată. Își pieptăna părul lung, revărsat în bucle arămii peste umeri. Înaintarea energică a bărbatului o făcu să tresară. Îl privi îngrijorată și, citind pe fața lui neliniștea, primul lucru ce-i trecu prin minte fu acela ca nu cumva el să aibă o izbucnire violentă, să-i pretindă explicații ce ar fi necesitat poate câteva ore, căci ea nu se simțea acum în stare să reziste unei tensiuni nervoase îndelungate. Imediat însă își dădu seama că asemenea scenă nu avea să se întâmple și intuiția ei de femeie o lăsă să deducă motivul acelei neașteptate agitații a lui Miron.

— Vrei să întrebi de copii? preveni ea orice altă întrebare. Rostea cu grijă fiecare cuvânt, cu o voce aparent calmă, ce-i trăda însă tulburarea.

— Întocmai, răspunse Miron.

— I-am dus în Agalbia, acasă la ai tăi. Și, după o pauză, adăugă: Fii fără grijă, lor nu le-am spus nimic. Ei vor rămâne acolo cât vei crede tu necesar. Sper că n-am procedat greșit.

Miron se așeză pe unul din scaunele de toaletă și aprobă, înclinându-și ușor capul:

— Ai făcut bine, Ruxandra.

— Și nici părinților tăi nu le-am spus nimic.

— Mai bine așa.

— Nu puteam. Înțelege-mă. Le voi explica altădată, ori le vei spune tu ce vei crede de cuviință. Acum nu aveam tăria. Poate peste o vreme… Încearcă de mă înțelege, Miron.

— Dar te înțeleg foarte bine…

După acest scurt schimb de cuvinte, aparent calm, tăcură iarăși, numai că acum privirile lor furișate se evitau și se căutau în același timp; se observau unul pe celălalt, își urmăreau gesturile, fiecare mișcare, și parcă așteptau unul de la celălalt ceva, o vorbă, un semn, o privire. Astfel, în această așteptare încordată, timpul trecea nepăsător, cu greutatea unei ape ce-și revărsa undele peste el. În cele din urmă, Miron rupse tăcerea:

— Acum, unde pleci, Ruxandra?

Ea nu se așteptase la această întrebare și de aceea nu știa pur și simplu ce să răspundă. Se opri din pieptănat și-l privi pe Miron drept în ochi, bănuitoare.

— Dacă vrei, continuă el cu aceeași voce calmă, poți rămâne aici. O vreme, până vei găsi ceva mai bun. În casă ai tot ce-ți trebuie. Dacă vrei…

— Îți mulțumesc, Miron, răspunse ea și nu-și putu stăpâni emoția. Îți mulțumesc, dar nu pot primi. Trebuie să plec. *Trebuie.* Altfel, totul s-ar nărui și n-ar mai însemna nimic pentru mine.

El înclină iarăși capul în semn de aprobare și, ridicându-se, ieși din cameră. Coborî în grădina cu flori și se așeză pe banca de sub ramurile bogate ale unui arbore nordic.

Se însera. Pe cer începuseră să apară primele stele. Era primăvară.

•

Cosmodromul era înțesat de lumea ce venise să-i întâmpine pe astronauți. Nava aterizase încă din seara zilei precedente, dar debarcarea urma să aibă loc abia la mijlocul acesteia când, primiți cu adevărat sărbătorește, navigatorii cerului aveau să pună din nou picioarele pe Pământ.

Miron răzbătu cu greu prin mulțime, până la una dintre tribunele instalate pe aleea principală, ce conducea de la platforma de aterizare la peronul stației; aici, pe o tribună împodobită numai cu flori albe, aveau să se rostească toasturile pentru cei dragi, atât de mult așteptați.

Se urcă pe treptele metalice până aproape de vârf. Acolo se așeză pe bancă tăcut, alături de un grup entuziast de tineri, care vorbeau în gura mare și gesticulau spectaculos,

exprimându-și fiecare părerile despre marile drumuri cosmice. Nu-i ascultă. Nu le dădu nici o atenție, în ciuda faptului că în câteva rânduri unul dintre tinerii aceia îl solicitase să-l aprobe, însă Miron nu înțelegea nimic și se mulțumise să rămână taciturn, absent în mijlocul freamătului ce-l înconjura, în așteptarea clipei când ușa navei se va deschide și în pragul ei își vor face apariția membrii echipajului.

Își plimba privirea peste mulțimea aceea pestriță, adunată pe cosmodrom, căutând, fără să-și dea seama, din priviri, pe Ruxandra. O presimțea aproape, undeva, pe una din tribunele apropiate mai mult de peron. Era sigur că ea trebuie să fie acolo și, deși era imposibil să deslușească pe cineva de la distanța aceea cu ochii liberi, îi ghicea parcă privirile ațintite asupră-i și simțea cum îl cuprinde iarăși emoția. Dar era numai o părere și într-un fel se bucura că nu se întâlniseră. Ce și-ar fi putut spune unul altuia decât, eventual, câteva cuvinte banale? S-ar fi salutat poate ca doi străini și ar fi trecut indiferenți mai departe. Indiferenți? Nu, el era sigur că n-ar fi putut trece nepăsător pe lângă ea. Iar dacă s-ar fi întâmplat totuși să treacă așa, pur și simplu, unul pe lângă celălalt, tulburarea lui ar fi fost atât de mare, încât era aproape sigur că n-ar mai fi rămas acolo nici o clipă. Ziua aceea ar fi fost o zi nefericită pentru el, tristă și fără rost. Dar ea? Poate și pentru ea ar fi fost dureros să-l întâlnească tocmai acum. Era mai bine că nu se întâlniseră, da, era mai bine. Cel puțin astăzi. Cel puțin acum.

Miron privea în continuare, fără să-și poată concentra atenția asupra vreunui punct oarecare, peste acea mare mulțime de oameni, așa încât nici nu luă seama când glasurile se potoliră, când pe întregul cosmodrom se făcu liniște și numai semnalul prelung al trompetelor ce vesteau clipa solemnă îl făcu să tresară. Glasurile metalice tăcură și ele câteva momente și peste cosmodrom se lăsă o liniște adâncă, aproape neverosimilă. Toate privirile erau ațintite spre ușa înaltă a navei, de unde aveau să-și facă apariția, din clipă în clipă, cei opt astronauți.

Secundele se scurgeau greu, nebănuit de lungi și deodată ușa se deschise. În deschizătură apăru un om ce

desfășura larg faldurile drapelului pământesc și, în aceeași clipă, din miile de piepturi izbucniră urale puternice. Oamenii își manifestau bucuria, entuziasmul lor nu cunoștea margini. De pretutindeni se înălțau în văzduh ovații, de pretutindeni începură să fie aruncate flori.

Cei opt astronauți ieșiră pe rând din navă. Pentru o clipă, înainte de a coborî, se opriră acolo sus, în înaltul scărilor, făcând semne de bucurie spre cei care îi așteptau, spre cei cu care aveau să se reîntâlnească după o absență atât de îndelungată. În jurul lor se și crease o animație puțin obișnuită. Reporteri, operatori de intertelevideofonie, ziariști, cinereporteri îi înconjuraseră din toate părțile într-un irezistibil asalt.

Tulburat, Miron privea spre grupul restrâns de oameni ce făceau semne de acolo, de sus, fără să poată distinge pe cineva anume. Era emoționat și ochii i se împăienjeniseră de lacrimi.

Cineva urcă scara până la vârf, acolo unde se aflau cei opt, și oferi conducătorului expediției obișnuita cheie a orașului, poleită în aur, ca semn al ospitalității și al primirii lor în rândul cetățenilor de onoare ai acestei vechi cetăți consacrate științelor și devenită azi centrul lansărilor și proiectărilor de nave interastrale. După prelungite strângeri de mâini și îmbrățișări, cosmonauții începură să coboare scările, în uralele necontenite ale publicului. Flori, o mare de flori prinse a se revărsa de pretutindeni în calea lor, acoperind covorul purpuriu ce le fusese așternut până la tribuna de onoare, de unde aveau să fie rostite cuvintele de bun găsit, și pașii lor se adânceau mereu într-un covor viu de flori de toate culorile.

Abia când ajunseră în dreptul său, Miron îl recunoscu pe Paul. Nu se schimbase aproape de loc și era foarte ușor să-l recunoști. Numai emoția prea mare îl făcuse să nu-l poată distinge dintr-o dată între ceilalți. Era la fel de tânăr și înalt, cu mersul zvelt, cu părul căzându-i veșnic în șuvițe pe fruntea-i boltită, limpede, de platină, cu zâmbetul larg ce-i trăda firea deschisă.

Se surprinse ridicând mâna pentru a-i face semne și abia atunci își dădu seama că stătuse tot timpul împietrit, fără

să scoată un cuvânt, fără să facă vreo mișcare. Începu să ovaționeze și el deopotrivă cu toți cei din jur.

Paul, desigur, n-avea cum să-l remarce în mulțimea aceea. Mergea cu pași rari, egali, schițând gesturi de mulțumire pentru călduroasa primire. O clipă însă, Miron avu impresia că privirile lor se întâlnesc și Paul îi face semne numai lui, îi zâmbește. Atunci avu o tresărire, spontan simți nevoia de a se arunca, printre oamenii adunați pe cosmodrom, până la el. Se și văzu îmbrățișându-l, sărutându-l pe obraji. Se bucura sincer de întoarcerea celuilalt și ar fi vrut să fie cât mai aproape de el, să-i spună chiar atunci lucrul acesta. Dar ce i-ar fi spus, dacă s-ar fi aflat dintr-o dată în fața lui? Desigur, în asemenea clipe cuvintele nu-și mai au rostul. S-ar fi privit o clipă drept în ochi, apoi s-ar fi îmbrățișat puternic, ca frații, așa cum se aveau ei întotdeauna; s-ar fi sărutat și iarăși s-ar fi privit drept în ochi, adânc, regăsindu-se aceiași prieteni nedespărțiți. Ar fi trecut astfel câteva clipe, apoi... Apoi, desigur, l-ar fi întrebat pe Paul: „Cum a fost?” (ce întrebare banală!), la care Paul ar fi râs și ar fi ridicat din umeri (îl știa bine, așa ridica întotdeauna din umeri), și ar fi răspuns: „Normal”. Apoi ar fi întrebat el despre cei de acasă, despre prietenii lor, despre profesorii lor. S-ar fi interesat de Ruxandra... Da, ar fi întrebat și despre Ruxandra. N-ar fi putut să nu întrebe. Atunci Miron ar fi lăsat privirea în pământ, s-ar fi posomorât dintr-o dată și ar fi tăcut. Ce i-ar fi putut spune despre Ruxandra?...

Își reveni înfiorat din starea care îl cuprinsese și, strângându-se în sine, continuă să privească grupul celor opt astronauți care înaintau spre tribuna din fața peronului. Încetase să mai ovaționeze, încetase să mai facă semne; se simțea obosit, copleșit de o tristețe profundă, se simțea singur și străin printre toți aceia care îl înconjurau, care, în entuziasmul lor, nu-l observau, nu-i acordau niciun fel de atenție. Nici măcar nu se sinchiseau dacă el nu aplauda și nu ovaționa în rând cu ei. Și gândul de a pleca de acolo i se înfiripă în minte. Dar se rușină imediat de sine și rămase mai departe, nemișcat pe locul său, la înălțimea tribunei aceleia.

Ajunși pe peron, celor opt astronauți li se înmânară ghirlande de flori și ceremonia propriu-zisă începu. Lumea se liniști, interesată să vadă și să audă tot ce se întâmpla acolo, la tribuna oficială. Din când în când se înălțau iarăși ovații prelungi, subliniind toastul cuiva, apoi se lăsa din nou liniștea aceea vibrantă, acoperită de glasurile vorbitorilor ce răsunau metalice în difuzoarele instalate peste tot.

Curând veni și rândul astronauților să rostească vorbe de bun găsit. Primul luă cuvântul, cum era și firesc, conducătorul expediției, un bărbat cu o barbă revărsată în cascade inelate pe piept. Vorbi despre misiunea pe care au avut-o, despre cum au înțeles ei să și-o ducă la bun sfârșit.

Era a treia navă din seria celor zece care plecaseră să studieze timp îndelungat zonele de atracție ale câmpurilor magnetice interastrale. Era într-adevăr o misiune de mare importanță, care – odată rezolvată – permitea lansarea oamenilor în zboruri îndepărtate, permitea găsirea unor soluții noi în zborul interastral, deschidea drumuri cu totul noi în direcția explorării spațiului cosmic.

Conducătorul expediției vorbea rar, cu o voce caldă, baritonală, gesticulând larg pentru a-și sublinia și mai mult importanța cuvintelor. Miron însă nu-l mai urmărea. Își amintea cum plecase Paul cu această navă. Se știa că expediția avea să dureze multă vreme, între douăzeci și douăzeci și cinci de ani, timp în care legătura cu Pământul avea să fie imposibilă. Mulți dintre cei vizați pentru aceste zboruri refuzaseră să se îmbarce. Paul însă fusese încă de la început entuziast. Pleca în direcția constelației L., pentru douăzeci de ani. Și iată, anii au trecut, poate pe nesimțite, și el se întorcea. Se afla din nou pe Pământ.

Lumea asculta emoționată vorbele navigatorilor cosmici. Câtăva vreme ascultă și Miron, dar o tristețe puse curând stăpânire pe el și simțea că nu putea să-i reziste. În minte începură să i se învălmășească amintiri vechi, el însuși parcă trăind într-o altă lume, îndepărtată.

Vorbiră și ceilalți. Miron nu-i mai urmărea. Se uita la Paul în neștire, obsedat. Vorbea tocmai el și cuvintele lui, rostite răspicat, acopereau mulțimea, dar pe lângă Miron treceau fără ca el să le poată auzi. Vedea în fața ochilor o altă

imagine a lui Paul, așa cum îl cunoscuse în urmă cu mulți, foarte mulți ani, la fel de tânăr și de mândru, la fel de entuziast și visător.

Erau prieteni. Se împrieteniseră încă de când se cunoscuseră în primul an de facultate. Se simțeau atrași unul de celălalt cu o putere irezistibilă. Erau mereu împreună, împreună își făureau visele de viitor, împreună proiectau cele mai nebănuite zboruri interastrale pe care, imaginar, le trăiau cu toată emoția unei desfășurări aievea a planului lor. Împreună voiau să pună primii piciorul pe o planetă necunoscută încă, unde să fie primiți de oamenii acelei lumi ca niște soli ai Marelui Pământ. O, câte vise nu clădiseră împreună… O vreme locuiseră amândoi, pentru niște prospecțiuni, pe unul dintre asteroizii planetei S. Se dedicaseră acolo unei munci de cercetare pe care n-o mai putuseră apoi reedita niciodată. După orele de laborator, între analizele efectuate în retorte alambicate și prospecțiunile în diferite puncte ale asteroidului, în clipele lor de răgaz, continuau să viseze la marile zboruri. De obicei își făceau planuri în care își avea fiecare locul și rolul său bine stabilit, cu merite egale în tot ceea ce își propuneau să facă, împlinirea visurilor legându-se mereu de destinul amândurora.

Pe când se plimbau astfel, într-una din clipele lor de evaziune, cu gândul, într-o navă ce zbura uluitor pe largul prospect al Căii Lactee, Paul a zâmbit amar și a spus:

„Nu știu de ce, dar ai să vezi tu, Miron, nimic din tot ce am plănuit noi în acești ani nu se va împlini. Nu știu de ce, dar simt acest lucru.”

Pe Miron îl uimiseră cuvintele acelea și nici atunci, nici mai târziu, când ele se dovediră a fi realitate, nu-și putuse explica logic acea presimțire pe care o avusese Paul.

La puțin timp după întoarcerea din acea scurtă și mult prea mică expediție pe asteroidul planetei S., Miron plecă la Polul Sud pe un vas-laborator. Amândoi erau specialiști în fizică interastrală, în domeniul atracției câmpurilor magnetice cosmice și tocmai de aceea nu putuseră pleca împreună. Se crease pe neașteptate un loc pentru un specialist în atracția câmpurilor magnetice și, fiind vorba de

o perioadă scurtă, nu dăduseră importanță despărțirii. S-a întâmplat însă ca Miron să sufere acolo un accident foarte grav, în urma căruia i se interzicea tocmai participarea la zborurile în afara atmosferei terestre. Verdictul fusese zdrobitor. Multă vreme Miron nu putu crede că visurile sale s-au spulberat, s-au năruit, că nimic din tot ceea ce își propusese în viață nu se va împlini, că idealul căruia i se dăruise cu pasiune va rămâne pentru el o veșnică himeră, o Fata-Morgana pe care n-o va putea atinge niciodată. Zadarnic încercaseră să-l liniștească, să-l consoleze. Realitatea era dură și mai presus de orice vorbe și îmbărbătări. Dar ceea ce îi făcuse și mai mult rău fusese tocmai zborul de lungă durată al celor zece nave care urmau să cerceteze câmpurile magnetice interplanetare și pentru care tocmai începuseră recrutările și pregătirile temeinice. Plecarea într-o astfel de expediție ar fi însemnat poate opera vieții sale. Iar el rămânea aici, pe Pământ, fără nici o speranță, fără nici o putere de a schimba cu ceva starea de fapt a lucrurilor. Acele zile fuseseră cele mai dureroase pentru el și avură darul de a-l transforma mult. Deveni retras, tăcut, închis în sine, răutăcios și invidios, suspicios, gata oricând să-și răzbune durerea. Așa s-a despărțit de Paul, în urmă cu douăzeci și ceva de ani. Așa a rămas el aici, pe Pământ, ca o pasăre rănită la aripi.

Ovațiile și aplauzele prelungite îl dezmeticiră din gândurile sale. Avu o tresărire și mașinal începu să aplaude. În jur, lumea fremăta într-o erupție de entuziasm. Paul își terminase cuvântul și acum era aplaudat cu insistență. El făcea, cu mâinile ridicate deasupra capului, semne de mulțumire tuturora, iar oamenii din apropierea tribunei îi aruncau brațe întregi de flori.

În timp ce un alt astronaut se pregătea să vorbească, Miron surprinse o frântură din ceea ce-și spuneau doi dintre tinerii ce stăteau pe o bancă în dreapta sa. Îi atrăsese atenția mai ales faptul că auzise pronunțat numele Ruxandrei. De aceea se răsuci spre cel ce vorbise, crezând că e cineva care-l cunoaște pe el sau o cunoaște pe Ruxandra, dar tânărul îi era absolut necunoscut și nu-și amintea să-l fi văzut vreodată undeva. Îl privi totuși cu

atâta insistență încât acesta sesiză și, zâmbindu-i larg, îl întrebă curios:

— Poate vrei să spui că n-am dreptate?

Miron își dădu abia atunci seama că era același tânăr care înainte de începerea festivităților îl luase în câteva rânduri drept martor al afirmațiilor sale în discuția aprinsă ce o purtase cu ceilalți.

— În ce privință? întrebă la rândul său Miron, mai mult ca să nu lase impresie proastă, căci presupunea acum că este vorba de o altă Ruxandra, necunoscută lui, dar tânărul continuă:

— Spuneam că aș vrea s-o cunosc și eu pe Ruxandra. Trebuie să fie și ea pe aici, nu?

Miron îl privi complet derutat. Așadar nu se înșelase. Dar ce legătură putea să aibă Ruxandra cu acest tânăr? De unde și până unde îi venise în minte și ce anume știa despre ea, despre ei? Deci întrebă:

— Dar ce legătură are asta cu dumneata?

— Cu mine? se miră tânărul. Asta-i bună. Niciuna.

— Atunci?

— N-ai auzit? întrebă la rându-i tânărul.

Miron dădu din cap în semn că nu auzise.

— Astronautul acela, Paul, mi se pare, începu tânărul să explice, transmitea salutări prietenilor săi Miron și Ruxandra. Îți dai seama? Ce n-aș da să fiu eu în locul vreunuia dintre ei. Câte nu vor afla aceștia din istorisirile intime ale navigatorului! Cât despre Ruxandra, nu mă îndoiesc, ea trebuie să fie foarte frumoasă. Ce zici? Sau poate crezi că un astfel de om ar putea avea o prietenă urâtă? Eu cred că trebuie să fie foarte frumoasă. Nu?

Dacă era frumoasă Ruxandra?… Miron surâse trist. Va să zică, prietenul lor nu-i uitase. Era și firesc să fie așa. Cine ar fi putut s-o uite pe Ruxandra?…

Se răsuci la locul său fără să-i răspundă tânărului, care de altfel nici nu l-ar mai fi ascultat. Era foarte atent acum la ceea ce spunea un alt membru al echipajului. Pe cosmodrom se lăsase iarăși liniștea și numai vorbele astronautului pluteau sonore peste marea mulțime de oameni. Miron își simți din nou ochii împăienjeniți de

lacrimi. Prin ceața lor îi apărea înainte o siluetă albă, înaltă și mlădioasă: Ruxandra. I se ivea în minte așa cum o cunoscuse atunci, în seara aceea de iarnă, la balul geologilor. Era îmbrăcată într-o rochie albă, vaporoasă, ce o făcea să pară și mai înaltă, și mai suplă...

... Sala mare de dans era plină de lume. Cei mai mulți – tineri. Perechi, perechi dansau în ritmul larg al unei melodii lente. Paul și Miron stăteau singuri la o masă, pe una din terasele interioare laterale, având în față paharele înalte de cristal, în care aromea o băutură tare. Priveau distrați în sală, căutând parcă pe cineva. De fapt, nimeriseră întâmplător la acea serată și acum căutau să-și alunge plictiseala urmărind perechile de dansatori. Pe Ruxandra o remarcaseră aproape în același timp. Se afla în tovărășia altor fete, lângă una dintre colonadele înalte ale sălii și discutau ceva foarte aprins. Discutau în contradictoriu, desigur, pentru că prea aveau cu toatele o expresie serioasă și prea uitaseră de tot ce se întâmpla în jurul lor. Ruxandra, în special, avea o figură gravă și vorbea cu multă fermitate. Cei doi tineri nu-și puteau da seama despre ce anume discutau fetele acelea, erau prea departe și prea era mare gălăgia din jur pentru ca să poată răzbate până la ei cuvintele, dar seriozitatea aceea exagerată li se păru de-a dreptul caraghioasă în circumstanțele acelei seri. Ceea ce li se păru și mai surprinzător era faptul că fata aceea în rochie albă, Ruxandra, era foarte frumoasă, neobișnuit de frumoasă – și totuși nimeni n-o invitase la dans. Era într-adevăr ceva ce se întâmpla foarte rar. Îi observară trăsăturile delicate ale feței, părul arămiu căzându-i în inele pe umeri, talia înaltă și ținuta maiestuoasă; nu-și mai puteau desprinde ochii de la ea.

Paul o invitase la dans. La început ea refuzase categoric, dar Paul nu era omul care să se lase bătut cu una cu două. În cele din urmă, fata acceptă. Dansa ușor, dar se vedea prea bine că nu-i făcea plăcere să danseze cu un necunoscut. Acceptă însă invitația de a lua loc la masa lor. Comandară din nou băutură și amândoi se străduiră să închege o discuție mai inteligentă, fără a izbuti însă. Faptul se pare că o amuza pe fata care se lăsa curtată, râzând în

sinea ei, probabil, de Miron, care încerca din răsputeri să fie spiritual. Încetul cu încetul, buna dispoziție reveni însă tuturora și seara aceea fu una dintre cele mai frumoase petrecute împreună; Miron își amintea întotdeauna cu plăcere de clipa când o cunoscuseră pe Ruxandra. Fusese o seară de neuitat, era toată tinerețea lor în ea…

… Festivitățile solemne de primire a astronauților se terminară. Lumea părăsea tribunele cosmodromului. Ziua era aproape de sfârșit. Pașii îl purtau în neștire spre șosea, acolo unde își parcase mașina. Abia când se văzu instalat la volan se dezmetici de-a binelea. Își simțea însă inima grea și sufletul tulburat, se simțea obosit și singur. Ar fi vrut să plece undeva, departe, să dispară, dar ceva nedeslușit îl oprea. Trebuia să rămână aici, între oamenii aceștia, alături, mereu alături de ei.

•

Câteva clipe se priviră cercetător. Ea simțea cum privirile lui o învăluie și o ard.

Paul, surprins la început de intrarea neașteptată a femeii, își purtă ochii, într-o privire fugară, apoi mereu mai insistentă, peste fața ei, peste umeri, încet în jos, spre talie, apoi spre coapse, spre gleznele rotunde, până la tălpile picioarelor și înapoi, încercând să-și amintească de ea, căci presimțea parcă (și tulburarea lui era altfel inexplicabilă), presimțea că femeia aceea îi este cunoscută și încerca să-și reconstituie în minte imaginea, așa cum o știa el, de altădată a femeii aceleia pe care acum o privea cu ochi dilatați.

Clipele păreau nespus de lungi, până când, într-un târziu, Paul rosti cu uimire și nesiguranță numele ei:

— Ruxandra?

Ea simți cum totul se învârte în jur, simți cum se clatină și cade, dar își reveni imediat și, deschizându-și ochii îl privi pe Paul. Se apropiară unul de celălalt cu sfială, cu teamă, neputând crede că sunt din nou unul în fața celuilalt, că s-au regăsit după atâția ani de despărțire.

— Ruxandra, rosti iarăși Paul și mâinile sale tremurânde îi atinseră umerii, apoi într-o îmbrățișare stângace o cuprinse

la pieptul său. Stătură așa multă vreme, unul lipit de celălalt, într-o dureroasă îmbrățișare, fără a-și spune nimic.

Se desprinseră încet și se priviră în tăcere. Cât de puțin se schimbase el. Cât de puțin își lăsaseră anii amprenta pe chipul său. Era același, cu ochii albaștri scânteietori, cu privirea dreaptă, cu fața smeadă și proaspătă. Era la fel de înalt și frumos, poate ceva mai împlinit, mai bărbat.

Ruxandra îl privea nesățioasă și simțea cum în suflet i se deschidea un gol nesfârșit deasupra căruia se clătina ea, aplecată adânc și copleșită de teama de a nu se prăbuși. Erau clipe de mare încordare. Se priveau fără să-și poată spune ceva. Poate în asemenea cazuri cuvintele sunt inutile, sunt prea sărace pentru ca să poată exprima tot ce simt oamenii. Apoi ea își trecu degetele subțiri și lungi prin părul lui într-o mângâiere felină; cu un gest delicat îi alinta fața bronzată și rostea în neștire mereu aceleași și aceleași cuvinte: „Paul, dragul meu Paul...”

Poate au trecut așa câteva clipe sau ore în șir, cine știe. Cei doi se priveau temători, fără să se regăsească aceiași sau poate încă se temeau să se regăsească. Se temeau să-și vorbească ori poate n-aveau ce să-și spună, ori nu știau ce trebuie să-și spună, ori nu știau ce trebuie să facă și de aceea stăteau așa, unul în fața celuilalt, într-o îmbrățișare nefirească, stranie, și-și rosteau numele încet, abia șoptit, ca o chemare de peste ani, ca un ecou venit de peste depărtări, abia auzit, abia perceput, repetat, la nesfârșit în acele clipe lungi și nebănuit de grele.

Poate au trecut așa clipe sau ore întregi până și-au revenit. Atunci s-au îndepărtat stângaci unul de celălalt, ca într-o tresărire de spaimă, ca doi străini. S-au privit iarăși, dar numai în treacăt acum, ca din întâmplare, neîncrezători, suspicioși poate. S-au privit de la distanță, s-au așezat, somnambuli, în fotoliile galbene prea scunde, și iarăși au continuat să tacă. O tăcere grea se lăsase între ei, și fiecare, cercetându-se mereu cu privirea, aceeași privire iscoditoare, se gândea la prezența celuilalt, la ceea ce gândea celălalt în clipele acelea, la ceea ce simțea fiecare în acele momente de încordată tensiune.

Desigur, își spunea Paul, nimic din ceea ce se întâmplă acum cu mine nu e vis. Sunt eu, aici, reîntors pe Pământ. Sunt eu, pământean iarăși, reîntors din zboruri halucinante prin spații cosmice și parcă acum îmi lipsește ceva. Cât de mult m-am gândit la reîntoarcerea aceasta, cât am așteptat-o, iar acum parcă îmi simt aripile sfâșiate și mersul mi-e stingher pe Pământ și nu-mi găsesc locul și un dor de spații vaste mă încearcă din nou. Cât de ciudat este omul...

O privea pe Ruxandra și parcă n-o vedea. Lipsa ei îl duruse cel mai mult în zborurile sale, imaginea ei o purtase vie în suflet și dorința de-a o revedea îi călăuzise pașii întoarcerii, iar acum, acum când o vedea din nou aproape, când îi simțea prezența aievea, când se regăsea alături de ea pământean, totul i se părea ciudat și străin, îndepărtat și ireal. Singura realitate pentru el devenise acum zborul...

Încerca s-o privească pe femeia din preajma lui cu ochii de altădată, cu ochi de îndrăgostit și nu izbutea, deși simțea cum apele privirii ei îl cuprind amețitoare, deși simțea că nu va putea să se despartă niciodată de Ruxandra, de acea Ruxandra pe care o purtase cu el în gând și în suflet acolo în necuprins. Da, Ruxandra aceasta i se părea o alta, nu pentru că anii își lăsaseră urme neiertătoare pe chipul ei, nu, ci pentru că între ei se așternuseră – de acest lucru începuse să-și dea din ce în ce mai bine seama – două vieți trăite altfel, două vieți realizate diferit. Și totuși, o apropiere exista între ei, îi legau firele multiple ale unor amintiri comune, de neuitat, și între ei totul trebuia să se reia din momentul acelei rupturi, firul vieții lor trebuia reînnodat și refăcut, desfășurat pe alte orizonturi acum, noi, ale amândurora. Dar oare era posibilă o asemenea reînnodare, era oare necesară o asemenea refacere a vieții?

Pe fruntea lui Paul apărură broboane de transpirație și buzele începură să-i tremure.

Simți privirea lui cercetându-i fiecare trăsătură a feței, fiecare cută și dintr-o dată avu senzația că ea era pentru el o străină. Sentimentul acesta trăit lucid o cutremură și vru să se ridice, să plece, dar n-avu puterea necesară în primul moment, iar după aceea fu prea târziu. Paul se ridicase și,

îndreptându-se spre geam, cu gesturi grăbite, îl deschise larg, inspirând adânc în plămâni aerul proaspăt de afară.

Cu fața întoarsă de la ea, Paul vorbi:

— Cât de bine-i să poți respira aerul acesta pur, aerul Pământului natal…

Paul n-o privea, dar se simțea că el ar fi vrut sa rostească alte cuvinte, că ar fi vrut să spună poate: „Cât de mult am așteptat să te reîntâlnesc”, sau poate: „Dacă ai ști cât de mult m-am gândit la clipa reîntâlnirii noastre”, sau poate ar fi vrut să strige, să țipe din adâncul plămânilor: „De ce minți?! Tu nu ești Ruxandra. Tu nu poți fi Ruxandra. De ce mă minți? Ruxandra visurilor mele…”

Ea îl urmărea cum stătea rezemat cu umărul de geamul deschis, într-un tremur nervos, privind fără țintă afară, și se simțea tot mai îngrozită, simțea cum sângele i se suie în obraji, pentru ca imediat să-i urce în tot corpul o răceală și o slăbiciune irezistibilă s-o cuprindă până la amețeală. Rămase însă nemișcată în fotoliul acela și, când își simți din nou tâmplele zvâcnind, îi veni să strige, să țipe ca și când s-ar fi prăvălit în prăpastia aceea adâncă peste care stătuse aplecată. Îi venea să-și muște mâinile și să strige: „Nu se poate, mă auzi? Nu se poate să fie adevărat. Eu nu sunt străină. Eu te iubesc. Sunt Ruxandra… Ruxandra…” Dar vorbele îi rămâneau nerostite pe buze și strigătul – înghețat în adâncurile sufletului.

— Te-am așteptat, Ruxandra, spuse el, fără să se întoarcă spre ea. Știam că vei veni. Știi, întotdeauna m-am gândit la întâlnirea noastră… întotdeauna mi-am închipuit-o… Așa mi-am închipuit-o întotdeauna…

— Minți! izbucni ea. Minți, minți, minți! repeta cu vocea scăzută, într-un strigăt înăbușit, convulsiv. Buzele îi tremurau și privirile i se fixară dintr-o dată pe chipul sever al lui Paul, care se întoarse brusc, uimit și surprins, înspre ea.

Ruxandra ar fi vrut să izbucnească într-un plâns, într-un plâns puternic, cu hohote, care s-o zguduie și în același timp să-i ușureze sufletul, dar își simțea pleoapele împietrite și ochii secătuiți.

Paul o privea uimit. Ieșirea femeii îl descumpănea, îl făcea mai slab și se simțea meschin și laș în fața ei. Își dădea seama de motivul tulburării ei și nu știa ce anume trebuie să facă. Încercă să-i zâmbească, dar buzele abia i se desfăcură într-o crispare penibilă și atunci se apropie iarăși de ea. Se așeză pe scaunul din fața femeii și, luându-i mâna într-a lui, încercă s-o calmeze.

— Ce ai? Ce s-a întâmplat? întrebă cu o voce scăzută, dar imediat își dădu seama că nu asemenea întrebări aveau darul s-o potolească, nu acestea erau cele mai potrivite cuvinte acum, că de fapt nici nu voise să întrebe acest lucru, dar nu găsea nimic altceva mai bun să-i spună.

— Nu-i nimic, șopti ea cu greu. Nu-i nimic. O să-mi treacă. Te rog să mă ierți...

— Să-ți aduc un pahar cu apă? spuse în cele din urmă Paul și ea aprobă, înclinând capul.

Se ridică de pe scaun cu mișcări grăbite și dispăru în cealaltă încăpere, de unde se întoarse numaidecât, aducând paharul cu apă pe care i-l întinse Ruxandrei. Aceasta îl bău aproape tot și în clipele următoare se mai liniști puțin.

Simțea însă tot timpul cum privirea lui o urmărește cu o anume compasiune, cu milă și nedumerire în același timp. Altfel, da, altfel își imaginase ea această întâlnire și era convinsă că și el. Nu o dată se gândise la clipa când vor fi din nou împreună, când se vor întâlni după o absență de atâția ani.

Era, într-adevăr, o absență de mulți ani, poate de prea mulți ani. Desigur, el o purtase în suflet pretutindeni, de lucrul acesta nu se îndoia. Stătuse ore în șir, zile la rând în fața fotografiei, alintând-o cu vorbe dragi de atâtea ori, acolo în depărtările sale. În visurile acelea amăgitoare ale lui îi vorbise, desigur, în atâtea rânduri Ruxandrei, acelei Ruxandre pe care însă o desprinsese de Pământ odată cu el, ducând-o alături pe drumurile fără oprelisti ale cerului; imaginea unei Ruxandre, desigur alta decât cea pe care o avea acum în față. Imaginea aceleia fusese mereu cu el, pe aceea o purtase mereu în suflet. Dar ea, adevărata Ruxandra, rămăsese totuși pe Pământ într-o tristă și lungă

așteptare, în care anii nu i-au cruțat viața, și au fost mulți ani, poate prea mulți, iar acum Ruxandra aceea nu mai exista, imaginea ei de atunci se risipise, rămânând doar amintirea ei să persiste mereu neîmplinită în sufletul tulburat al lui Paul. Ea se schimbase mult, îmbătrânise chiar. Era acum, într-adevăr, o altă femeie. El se așteptase poate s-o regăsească așa cum o lăsase, la fel de tânără, la fel de frumoasă, la fel de fidelă… El purtase în suflet – acum își dădea bine seama – o imagine idealizată a ei; se îndrăgostise de acea imagine ireală, încrustată în sufletul său pentru a o feri de orice ar fi putut să-i vatăme integritatea, dar n-o putuse feri din calea destinului său, încât corespondentul real al acelei Ruxandre idealizate nu-i mai putea semăna acum. Era o altă ființă, dintr-o altă lume, străină și depărtată, care nu putea, n-avea cum să-și mai egaleze vreodată imaginea dusă de Paul până în sferele abstracte ale ideii de femeie. Da, Paul n-o mai iubea pe ea, ci iubea o idee oarecare, ideea de femeie. Sau poate…

— Nu mi se pare prea schimbat Pământul, spuse Paul, ca și când nu s-ar fi întâmplat nimic, de parcă ar fi continuat o conversație ce nu-i afecta cu nimic.

— Da, într-adevăr, răspunse Ruxandra reținut.

— Orașele sunt aceleași, peisajele la fel…

— Desigur…

— Oamenii s-au schimbat, s-au mai schimbat întrucâtva… voiam să spun că au venit alte generații, că… nu știu dacă mă înțelegi…

Ruxandra simți cum se înfiorează, cum sângele îi năvălește iarăși în obraji și ceva, ca o revoltă, urcă în ea de undeva, din adâncurile cele mai nebănuite ale ființei sale. Și atunci îl privi iarăși pe Paul. Drept în față de data aceasta, dură și neînfricată, cu o lumină nouă în ochi, pe care Paul n-o mai văzuse la ea, ca și când ar fi descoperit ceva nebănuit, ca și când ar fi triumfat în fața unei slăbiciuni, și cu o voce fermă îl întrebă răspicat:

— Ce ai fi vrut să fac? Spune-mi, ce trebuia să fac?

Era demnă și severă, sigură de sine și se simțea mai tare ca oricând. Trebuia să se justifice? Nu. În orice caz nu în fața lui. Iar dacă o va face, aceasta va fi din cu totul alte

motive. O condamna cumva el pentru ceea ce făcuse? Dar ce făcuse oare? Ar fi fost mai bine să-l aștepte? De câte ori nu-și pusese această întrebare în anii care au trecut de la plecarea lui și de fiecare dată se găsea vinovată că nu-l așteptase. Dar, oare, *era într-adevăr vinovată*? Se temuse de clipa reîntâlnirii, de ce avea să-i spună, de ce avea să urmeze acestei clipe. Se temuse de explicații și, mai ales, de răzbunarea lui. Da, de răzbunare. Dar cu ce drept? Îl trădase ea? Poate. Dar ce anume trădase? Jurămintele? Cui mai puteau folosi acele jurăminte, când între ei se așterneau anii, mereu alții și alții, ca un zid de netrecut? Se trădase pe sine? Nu. În fața nimănui nu se simțea vinovată cu nimic. Acum știa că totul se întâmplase așa cum de fapt trebuia să se întâmple. Era sigură de acest lucru și, în fața lui Paul, mai ales în fața lui, nu se simțea vinovată cu nimic. Și cu atât mai puțin putea fi vorba de Miron. Acum era sigură că făcuse bine ceea ce făcuse, că nu greșise cu nimic. Miron avea nevoie de ea, așa cum și ea avea nevoie de el. Paul era mai presus de toate acestea, viața lui se realizase pe alte coordonate, de neatins pentru cei a căror viață rămânea să se consume între micile și marile evenimente casnice, pământene.

— Nu înțeleg, spuse Paul. Ce vrei să spui?

— Înțelegi foarte bine. Dar, dacă vrei, am să-ți explic.

Paul revenise la geam și stătea rezemat de pervaz, pe jumătate întors înspre ea, privind-o încruntat, nemișcat și uimit totodată. Întrebarea Ruxandrei venise brusc, urmărind un fir al gândirii ei pe care Paul îl intuia, dar nu și-l putea explica. Își dădea seama că ea înțelesese tulburarea lui, că ea cumpănise bine starea în care se aflau amândoi și, cu o forță într-adevăr uimitoare, se regăsise pe sine atât de repede, iar acum era stăpână pe întreaga situație.

Pentru el, întâlnirea aceasta fusese neașteptată, uluitoare și dureroasă. Voise s-o caute el mai întâi. Se și interesase de ea, știa că lucrează la Institutul Central de Cercetări Hidrologice, aflase și despre Miron unele lucruri, aflase că cei doi erau căsătoriți. De aceea voise ca el să fie acela care să-i caute, să-i găsească, și nu invers. Ar fi avut astfel posibilitatea să-și stăpânească mai bine emoțiile, să

se pregătească pentru acea întâlnire astfel încât el să poată fi, sau cel puțin să pară, indiferent. Să fie generos, să le ofere prietenia lui devotată în continuare, fără a le purta supărare, să rămână aceiași prieteni de demult, căci o întoarcere a Ruxandrei la el nu mai era posibilă.

Ruxandra venise pe neașteptate și întâlnirea îl tulburase cu adevărat. Venise oare să-și redobândească iubirea? Venise pentru a se dezvinovăți, ori pentru a implora iertare? Sau pur și simplu pentru a-l vedea, pentru a-i ura bun venit, și cu dorința firească să depene împreună, un ceas, amintiri vechi? Întâi fusese uimit de felul cum se schimbase. N-o recunoscuse dintr-o dată și nici mai apoi n-o regăsise pe Ruxandra aceea pe care o știuse el, pe care și-o închipuise întotdeauna, și abia atunci își dădu seama cu adevărat ce însemnaseră cei douăzeci de ani în care lipsise de pe pământ și care pentru el nu reprezentaseră cu mult mai mult de trei ani. Abia atunci își dădu seama că între ei se așternuseră timp și spațiu, că între ei se ridicase o viață de om pe care nu aveau cum s-o reia de la locul de unde se întrerupsese odată. Înțelesese că ei erau acum niște străini care se încăpățânau inutil să se regăsească, să-și regăsească sentimentele pierdute sau, mai bine zis, suspendate undeva în timp... Timpul de care ei nu ținuseră seama sau nu voiseră să țină seama, amăgindu-se, acolo, departe unul de altul, fiecare cu lumea și cu viața sa deosebită. Și apoi mai era ceva, ceva mult mai important, care îi despărțea definitiv. Viața întemeiată altfel de fiecare în parte în lipsa celuilalt. Oare acum mai aveau nevoie unul de altul? Da, ca de o amintire romantică de tinerețe. O amintire ce trebuia păstrată pură, nealterată, pentru totdeauna. Dar numai atât. Viața Ruxandrei se lega acum de destinul terestru al lui Miron, așa cum acesta se împlinea sub ochii calzi de femeie ai Ruxandrei. Ce putea din toate acestea să primească acum el, Paul? Totul din viața acestei femei îi era străin. Pentru el nu exista acum decât o singură posibilitate. Și de acest lucru își dăduse perfect de bine seama.

— Ce-ai fi vrut să fac? repetă Ruxandra întrebarea. Stătea dreaptă pe scaun și privea undeva, fără țintă, pe lângă el, departe, poate peste ani și spații, fără să-l vadă.

— Plecaseși de puține zile, când mi-am dat seama că îmi lipsești cu adevărat, începu ea să vorbească, fără emoție în glas. Rămăsesem singură, mereu singură, cu gândul la tine, la clipele petrecute împreună. Repetam mereu jurămintele noastre patetice de a ne păstra iubirea neștearsă, veșnic vie. Mă hrăneam cu amintirea ta, cu imaginea ta, cu întâmplări și amănunte ce se legau de noi doi, și timpul trecea. Trecea nespus de încet și de greu, și eu eram mereu singură, mereu ca amintirile mele. Le repetam la nesfârșit, mereu neschimbate, mereu, mereu, până când imaginile au început să se golească de sensuri, până când amintirile au început să se amestece, să se suprapună, să-și șteargă contururile, să rămână doar niște vagi linii, ce compuneau, într-o alcătuire difuză, chipurile noastre surâzătoare, mereu cu același surâs stereotip și înghețat, fals în cele din urmă, exagerat de egal și de depărtat. Nu încerc să-mi închipui ce ai simțit tu. Nu vreau să știu ce sentimente te-au hrănit pe tine, dar eu simțeam că totul se pierde undeva în nedefinit și că rămân credincioasă unor jurăminte de care nu mă mai legau decât cuvintele mari. Și totul mi se părea că se întâmplă ca într-o carte veche, o carte pe care aș fi citit-o cândva, demult, și pe care am uitat-o, dar continui să-i păstrez o frumoasă amintire, fără a avea curajul s-o recitesc de teama unei dezamăgiri. Așa eram eu atunci. Nu știu dacă tu îți dai seama de tot ce se întâmpla cu mine în anii aceia, dar, să știi, era din cale afară de tristă viața aceea lipsită de orizont. Și timpul trecea, timpul era necruțător pentru mine.

Patru ani se scurseră de când tu plecaseși, și eu eram mereu singură încă, așteptându-te, mereu așteptându-te. Patru ani trecuseră, dar pentru mine și ei însemnau o veșnicie. Iar când mă gândeam la următorii douăzeci, totul în jurul meu se învârtea și nu mă mai simțeam în stare să rezist, să fiu tare.

Ruxandra se opri pentru câteva clipe din confesiunea ei și-l privi senină pe Paul. Acestuia i se păru că ea schițează

chiar un zâmbet, dar nu îndrăzni să-i răspundă și el printr-un zâmbet. Își dădea seama că de acum Ruxandra își dobândise calmul și echilibrul și va continua să rămână așa pentru totdeauna, fără întoarceri pentru el.

— Atunci a apărut el, continuă Ruxandra. Da, el, Miron. Nu-l mai văzusem de multă vreme. Nici nu știam prea bine ce se întâmplase cu el după plecarea ta. Știam doar că se retrăsese undeva foarte departe, izolat de lume și de prieteni, singur și îndurerat. Se schimbase mult, în timpul celor patru ani de când nu ne mai văzusem. Devenise, nu știu cum, un altfel de om. Era ursuz și tăcut, veșnic suferind parcă de o boală cumplită. Și suferea într-adevăr. Boala lui nu era însă vindecabilă. Era o boală a dorului de spații vaste, de drumuri fără sfârșit, printre stelele cerului, pe care el nu mai putea să calce niciodată și pe care tu le străbăteai, presupun, cu dezinvoltură. Nu, nu trebuie să spui nimic. Știu, nu era vina ta. Acesta era însuși sensul vieții tale, al vieții care se realiza deplin. Dar nici el, Miron, nu purta vreo vină, în afara aceleia de a fi fost victima unui accident stupid, dacă aceasta era cumva vreo vină. Doar nu fusese el acela care își provocase accidentul, nu era un laș. O, nu. Dacă ai ști cât a suferit după aceea! Nici nu-ți poți imagina. Dar să lăsăm asta.

Îți spuneam că abia după vreo patru ani l-am reîntâlnit. Era o vreme călduroasă de sfârșit de vară, și în timpul liber mergeam împreună cu alți doi tineri, soț și soție, cercetători ai institutului, pe una din insulele Mării M., unde era amenajată o stațiune splendidă pentru vilegiaturiști. Poate îți amintești. Trebuie să-ți amintești, pentru tine au trecut prea puțini ani ca să nu-ți amintești, nu-i așa? Ei bine, era o zi frumoasă, îmi aduc și acum aminte. Făceam plajă și citeam. Nu știu ce citeam, dar mă plictiseam groaznic. Prietenii mei, poate singurii pe care-i mai aveam, erau în larg cu yola. Mă ridicasem tocmai, aruncând cartea cât colo și cercetam depărtarea, încercând să deslușesc undeva, în largul zării, pânza, când s-a apropiat de mine cineva și m-a strâns ușor de braț. În primul moment am fost intrigată, eram gata să-l reped pe acel impertinent, dar când l-am recunoscut pe Miron, mărturisesc, m-a cuprins o bucurie

fără margini. El însă era foarte grav sau poate numai trist. Întâlnirea noastră nu-i aducea aminte decât lucruri dureroase. În orice caz, s-a purtat rezervat cu mine. Mi-a strâns simplu mâna și m-a întrebat cum o duc, ce mai fac, și alte nimicuri de felul acesta. În general, o discuție banală, cât se poate de comună. Despre tine n-a întrebat nimic. Când însă am început să-i spun câte ceva, s-a întunecat la față și a schimbat imediat vorba. Așa a făcut întotdeauna și după aceea. Niciodată nu putea să discute despre tine. Te invidia nespus, era gelos și se simțea totodată umilit și neputincios în fața ta.

Ne-am petrecut mult timp împreună. Poate ne apropia tocmai absența ta. Tristețea pe care ai lăsat-o în sufletele noastre. Poate tocmai de aceea ne regăseam mereu mai apropiați și mai uniți prin destinul nostru.

A început să mă caute la Institut. Ne întâlneam tot mai des. Începusem să mă simt foarte bine în tovărășia lui și vedeam cum și el se simte din ce în ce mai bine alături de mine, încercând să-și refacă viața. Presupuneam că și el fusese mereu singur, și această viață îl obosise. Poate se însingurase anume în toți anii aceștia până la întâlnirea noastră. Îți repet, nu știu exact și nici n-am încercat să aflu, iar el niciodată n-a vrut să-mi vorbească despre viața lui din acei ani. Poate e mai bine așa.

Paul începuse să se plimbe prin încăpere, urmărind cuvintele Ruxandrei, fără s-o privească. În cele din urmă se așeză pe unul dintre fotoliile largi de lângă fereastră și, întors pe jumătate cu spatele spre ea (evita să-i înfrunte privirea), urmărea prin geamul deschis larg, de la înălțimea etajului, întreaga forfotă a străzilor ce se bifurcau tocmai la baza clădirii în care se aflau. Orașul era în mare animație, specifică de altfel orelor de mijloc ale acestor zile splendide din anotimpul proaspăt al primăverii. Paul însă nu vedea nimic din toată acea panoramă agitată a orașului, concentrându-se asupra destăinuirii Ruxandrei.

— Într-o zi, continuă Ruxandra, ne aflam din nou pe aceeași insulă însorită din Marea M., unde cu aproape un an în urmă ne întâlnisem. Era spre sfârșitul sezonului, lume puțină. Plaja era pustie, țin minte că bătea un vânt ușor,

care ridica pânze subțiri de nisip. Apa era însă plăcută și noi continuam să rămânem în stațiune, credincioși singurătății noastre. Ne aflam pe plajă în ziua când Miron a vorbit – singura dată de când eram împreună – despre tine. Și nici după aceea nu ți-a mai pomenit numele. Dar atunci… Atunci mi-a cerut să primesc a-i fi soție. Dorea să întemeieze un cămin în care prezența ta trebuia definitiv exclusă, cel puțin sub o anumită formă. Desigur, acest lucru nu-l pretinsese, nu-l formulase, dar era de la sine înțeles.

Cererea în căsătorie m-a surprins. Nu mă gândisem niciodată la asta. Deși tu începuseși să ocupi tot mai puțin loc în viața mea, nu știu cum se făcea, dar în sinea mea îți rămăsesem credincioasă. Așteptam să te întorci, să fiu a ta, numai a ta. I-am spus lui Miron acest lucru. El a tăcut o vreme, evident tulburat, apoi a vorbit rar, cu puține cuvinte. Dar cum a vorbit!… N-am să pot vreodată să redau nuanțele cuvintelor sale, emoția din fiecare vorbă, durerea, renunțarea, tristețea, totul. „Paul – a spus el –, trebuie să fie pentru noi ca și cum n-ar exista. El a trecut dincolo de pragul oamenilor de rând, al muritorilor obișnuiți cum suntem noi. Noi nu vom putea niciodată să ne desfacem atât de mult aripile, încât să-l urmăm în drumurile sale. Pentru el s-a deschis o fereastră spre veșnicie, prin care noi nu vom putea niciodată să privim. Noi trebuie să rămânem aici, pe Pământ, cu viața noastră modestă dar utilă, cu trupurile noastre de oameni fără aripi. Nu știu dacă înțelegi ce am vrut să spun, Ruxandra.”

Se uita la mine, nu știu cum, ciudat, fără sens, încât privirea lui m-a înspăimântat. M-am ridicat și am fugit pe plajă cu ochii plini de lacrimi. N-a alergat după mine. M-a lăsat să plâng și să plec. Am plâns mult, multe zile după aceea, încercând să găsesc argumentele cu care să-l înfrunt pe Miron, să-i pot striga în față: „N-ai dreptate. El este un om ca și noi. Și ce-i dacă a zburat departe, spre stele?! El se va întoarce, va fi iarăși cu noi, cu mine! Cu mine! Înțelegi?!” Dar, vai, n-avem aceste argumente. Îmi dădeam seama că tu erai departe, că timpul trecea inegal pentru noi, că viețile noastre se consumau diferit, pe două albii deosebite, și nimic și nimeni nu mai putea împiedica

acest lucru. Îmi dădeam seama și totuși – nu găsești că e extraordinar? – mai speram. Speram. În ce? În tine? Dar nu… Mai bine nu…

Ne-am căsătorit în anul acela. Ne-am mutat în C., unde el fusese primit, prin concurs, la marele Combinat de Utilaje Magnetice. De aici încolo viața noastră este mai puțin interesantă pentru tine. Au venit copiii, grijile de mamă, familia, și tu mai apăreai doar arareori în gândurile mele. Mă înțelegeam bine cu Miron. Undeva însă, nemărturisit, aproape imperceptibil, plana peste noi așteptarea întoarcerii tale. Fiecare dintre noi știam că ziua aceea va veni inevitabil, când tu te vei întoarce, și fiecare dintre noi *aștepta*, nu știu dacă acesta este cuvântul care exprimă integral acea stare a noastră permanentă. Oricum, niciunul dintre noi nu știa precis cum vom reacționa, ce vom face în clipa întoarcerii tale. Eu simțeam… în sfârșit, credeam… că, știindu-te pe Pământ, aproape, nu voi mai putea rămâne lângă Miron, că va trebui să te caut și că voi veni la tine, să rămân la tine pentru totdeauna. Iată, ziua aceasta a venit și știu acum că așa ceva nu se mai poate. E împotriva firii, împotriva a tot ceea ce este uman. Există copiii. În primul rând copiii… Important este însă că te-ai întors, că *ziua aceea* a venit, în sfârșit. A venit… A venit… repeta Ruxandra. Acum, totul e limpede, spuse ea apoi, cu aceeași voce fermă de la început, simțindu-se eliberată, poate, de ceva nedeslușit, dar puternic și tenace.

Tăcu. Rămase rezemată ușor de speteaza fotoliului, cu mâinile strânse peste genunchi, cu ochii fixați asupra unui punct inexistent. Paul evita s-o privească. Îi simțea prezența alăturată, dar nu se întorcea spre ea, nu vorbea. „O fereastră spre veșnicie…” gândi el. „Poate Ruxandra are dreptate… Oricum, totul e limpede cu adevărat.”

O liniște apăsătoare se lăsase între ei, depărtându-i, ca marile distanțe dintre stele.

Era ziua în amiază, și vuietul orașului se auzea depărtat și ireal. Poate era unicul argument că ei erau acolo, în aceeași încăpere, apropiați și singuri.

•

Când Miron deschise ușa, lumina puternică dinăuntru îl izbi în ochi. O clipă rămase pironit locului, neînțelegând ce se întâmplase. Apoi se reculese și intră în odaie. Erau aprinse toate luminile. De dincolo, din camera copiilor, se auzeau zgomote puternice de jucării dărâmate de-a valma și o atmosferă intimă plutea pretutindeni.

Se dezbrăcă fără grabă, apoi se așeză la masă. Ruxandra intră, aducând tava cu mâncare și, așezând-o pe masă, întrebă cu seninătate în glas:

— Ești obosit, Miron?

— Puțin. Dar tu?

Ea rostuia tacâmurile pe masă cu mișcările leneșe, dar elastice, de mult știute, cu părul arămiu strâns în coc înalt la spate. Îl privi în treacăt pe Miron, fără ostentație, cu acea seriozitate atât de familiară lui.

— Azi am stat mai mult la Institut, spuse ea. Trebuiau terminate câteva probe pentru Centrul din P. Ca de obicei, în ziua predărilor e mai multă bătaie de cap.

Miron mânca liniștit, în timp ce ea trebăluia prin casă.

— Ți-am mai spus să duci robotul la reparat, o mustră el. Acum n-ar fi fost nevoie să faci tu toate nimicurile astea.

Ea zâmbi și trecu dincolo, în camera copiilor. O clipă se făcu liniște, apoi iarăși izbucniră aceleași zgomote cunoscute ale jucăriilor răsturnate.

Miron se ridică încet de la masă, își îmbrăcă halatul vișiniu și intră în camera de lucru. Se așeză la birou, luă o carte să citească, dar nu se putu concentra asupra lecturii. O vreme stătu așa, privind în gol, apoi se ridică și, întinzându-se pe sofaua de lângă peretele cu fereastră spre grădină, privi legănarea florilor în acea seară cu adieri calde de vânt. Un miros puternic de roze înflorite se răspândea în văzduh și, în liniștea înserării, numai pașii Ruxandrei se mai auzeau trecând dintr-o încăpere în alta, cu aceeași măsură egală și liniștită din totdeauna.

• Întoarcerea

1

Când ajunseră pe plajă, propulsoarele rachetei începuseră să-și mărească jetul de foc pe care-l proiectau cu putere în sol. Curând nava căpătă un profil straniu, alungit mult în lumina purpurie a flăcărilor ce o cuprinseseră și, vibrând întocmai unei corzi oțelite, prea mult întinsă, se desprinse de sol, mai întâi încet, abia perceptibil, apoi dintr-o dată se lansă, țâșnind spre înalturi într-un vaier prelung și cutremurător. Dâra albă de flăcări ce o urma ca o trenă în prima parte a lansării, se risipi voalată, în timp ce nava se pierdea tot mai mult în spațiile fără sfârșit ale cerului, ca un punct argintiu cu reflexe de purpură; mică, mereu mai mică, până când dispăru cu desăvârșire.

Totul durase câteva clipe. Lor, însă, li se părură neînchipuit de lungi, parcă ar fi trecut veacuri.

Racheta dispăruse în sferele abisale ale cerului, când avură tăria să se privească, uimiți, neputând crede că totul se întâmplase aievea. Tăcerea se așternuse din nou peste întreaga plajă și numai valurile mării foșneau, venind și îndepărtându-se de țărm, într-o egală mișcare moleșită. Era ziua în amurg și începuse să sufle domol vântul dinspre țărm spre mare.

Abia într-un târziu cei doi se hotărâră să plece. Bogdan se desprinse primul, parcă dintr-o mare durere, de locul în care încremenise cu picioarele adâncite în nisipul gălbui al plajei și întorcându-se, fără să-i spună vreun cuvânt lui Vicențiu, porni cu pași nesiguri în lungul țărmului.

Se depărtase mult, încât Vicențiu nu-l mai deslușea decât ca pe o mogâldeață, când auzi dinspre Orta nel Mazu un uruit de motor, apoi scrâșnetul strident al unei frâne puse brusc. Și iarăși se lăsă liniștea aceea grea care începuse să-

i apese timpanele. De data aceasta însă, ea fu spulberată după câteva clipe, căci se apropiară de el grăbiți oamenii aceia, cu fețele lor prelungi, cu pielea galbenă de ceară și cu staturi înalte, impunătoare, tineri savanți, prietenii lui, locuitori ai acelui pământ, pe care îi cunoscuse și cu care se întreținuse aproape tot timpul de la coborârea lor pe planetă.

Cei trei se opriră în fața lui, la câțiva pași, și – privindu-l ca pe un necunoscut – se întrebau poate dacă nu cumva prezența lor era inutilă în asemenea clipe. La rândul său Vicențiu îi privea pierdut și nu se putea reculege. Nu-și putea veni în fire. Se simțea slăbit, parcă tot sângele din corp îl părăsise și un gol nemaicunoscut creștea în sufletul său. Se lăsă încet pe nisip și, rezemându-și capul în mâini, începu să plângă. Era un plâns domol, înăbușit și dureros. Oamenii se apropiară mai mult de el, își simți umerii cuprinși de o mână puternică ce-l susținea protector, îndrumându-l cu un gest sever dar delicat în același timp, apoi simți cum cineva îi ridică încet capul și ochii lui întâlniră privirea rece a tânărului cu cicatrice la tâmplă.

— Augustin? întrebă acesta.

Vicențiu înclină din cap în semn de aprobare.

— A plecat?!

Cu același gest, Vicențiu încuviință și, ridicându-se în picioare, își șterse stânjenit lacrimile care-i frigeau obrajii, dar, sub privirile oamenilor care-l fixau severe, dintr-o dată îl cuprinse o slăbiciune nouă și simți că se clatină, că-i vâjâie capul și le strigă atunci cu o voce străină, ruptă parcă de undeva dinăuntrul său:

— De ce mă priviți așa? Ce-am făcut eu? Spuneți-mi! Spuneți odată ce gândiți! Vreau să vă aud. De ce nu spuneți nimic? Credeți cumva că nu pot să știu ce gândiți voi acum despre mine, despre noi cei care am rămas aici?! Credeți că e greu să vă înțeleg? Hai, să vă aud! Începeți odată! De ce tăceți? Dați-i drumul!

— Nu trebuie, Vicențiu, spuse același tânăr cu cicatricea la tâmplă, încercând să-l liniștească. Nu trebuie, Vicențiu…

— Ce nu trebuie? Ce nu trebuie? repeta acesta mecanic întrebarea.

Oamenii se ridicară și, susținându-l pe Vicențiu de subsuori, îl ajutară să pășească. Porniră spre șoseaua unde era parcată mașina, o mașină de formă alungită, ca un pește. Vicențiu se lăsa dus fără să opună rezistență, continuând însă, pe același ton interogativ, nefiresc, să vorbească, având ochii mijiți între pleoapele strânse una peste alta, fața desfigurată.

— De ce nu mă lăsați acolo, pe plajă? spuse el. Ce mai vreți de la mine? Eu n-am să fug, fiți fără teamă. Nici Augustin n-a fugit. Așa să știți, n-a fugit. N-a trădat. El nu este un trădător. Degeaba îl socotiți voi așa, degeaba ne socotiți și pe noi trădători.

— Vicențiu…

— Sau poate, nu?! V-am trădat noi? Hai, spuneți odată, spuneți ceva. Ne credeți complici? De ce tăceți? De ce? De ce?… Augustin a plecat, trebuia să plece, el visa Pământul, trăia numai pentru Pământ! Înțelegeți?… De ce nu spuneți nimic, niciun cuvânt? De ce? Ah, cum mă torturați cu tăcerea voastră insinuantă. Ah, cum tăceți… Cum tăceți…

Fără șir, vorbele se rostogoleau în tăcerea apăsătoare a acelui amurg peste care se suprapunea doar zgomotul mătăsos al pașilor pe nisipul moale și adânc. Vântul începuse să sufle mai tare și dinspre larg valurile se ridicau mult mai înalte, mereu, peste plajă.

Cei trei îl urcară pe Vicențiu în mașină, apoi porniră încet de-a lungul falezei în direcția în care plecase Bogdan. Silueta acestuia se vedea depărtată, dincolo de plaja deschisă a mării, unde începeau să se ridice coastele stâncoase ale Munților de Gresie. Îl ajunseră repede și, făcându-i semn, acesta se apropie fără să schițeze măcar un gest de împotrivire și fără să spună vreun cuvânt. Urcă în mașină și se așeză pe bancheta din spate, alături de cei doi oameni de culoarea portocalelor, apoi făcu semn cu mâna spre microracheta cu care veniseră ei doi pe plajă și care rămăsese undeva departe, pe câmpul dinspre Orta nel Mazu. Tânărul cu cicatrice la tâmplă îi spuse că vor veni mai târziu după ea și hotărî deci că puteau pleca.

Mașina țâșni cu mare viteză pe șoseaua largă și dreaptă ce urca în pantă domoală spre interiorul Munților de Gresie,

spre continent. Motorul vibra ușor în ritmul acela accelerat și nimeni nu vorbea. Numai vocea lui Vicențiu continua să se audă, răscolind tăcerea apăsătoare ce se așternuse între ei. La un moment dat, Bogdan se aplecă spre cel mai tânăr dintre însoțitorii lor, care ședea pe banchetă alături de Vicențiu, și-i spuse scurt, cu severitatea unei porunci:

— Fă-l să tacă! Înțelegi? Fă-l să tacă!

Vicențiu îi auzi cuvintele, le recepționă cu claritate în tulburarea sa și dintr-o dată se opri din bolboroseală, întorcându-se spre Bogdan. Îl privi mirat, ca și cum abia atunci și-ar fi dat seama că acesta se afla în mașină și brusc se ghemui cu capul pe genunchi, începând din nou să plângă înăbușit ca un copil, dureros, fără lacrimi.

2

Era a treia noapte de când nu putea să doarmă. Stătea întins pe spate, cu mâinile trecute sub căpătâi și privea cerul prin fereastra larg deschisă. Afară era cald și plăcut. Răcoarea înmiresmată de vântul ce sufla dinspre mare spre Continent îi făcea bine, îl liniștea.

Se simțea obosit, extenuat și totuși nu putea să doarmă. I-ar fi fost ușor să înghită o pastilă pentru ca să se cufunde într-un somn adânc de cel puțin douăsprezece ore, dar această soluție i se părea acum lașă și o excludea. Somnul astfel obținut ar fi însemnat de fapt un somn al rațiunii și el avea, mai mult ca oricând, nevoie de rațiune. Nu se putea obișnui cu gândul că va trebui să rămână pentru totdeauna pe această planetă; nu se putea obișnui să creadă că trebuie să accepte această nouă situație în care se aflau el și toți ceilalți membri ai echipajului. La drept vorbind, își spunea, aceste gânduri nu ar fi trebuit să-l preocupe, doar nu era el conducătorul expediției, pentru ca să hotărască în numele tuturora ce aveau de făcut. Și apoi, hotărârea pe care o luase comandantul era definitivă, numai că el nu se putea obișnui cu gândul că era singura posibilă în cazul lor. În Cosmos, în marile zboruri interastrale, întotdeauna se

obișnuia ca un singur om să hotărască, cel ce conducea întreaga acțiune, ceilalți trebuind să-i urmeze cu strășnicie hotărârile, altfel cine știe în ce condițiuni ar fi putut fi îndeplinită misiunea. Dar acum? Acum era altceva. Acum Bogdan se întreba dacă mai exista oare expediția lor, dacă mai putea fi vorba de un conducător al acesteia, din moment ce nava nu se mai afla sub controlul lor, din moment ce unul dintre membrii echipajului dispăruse, din moment ce nu mai puteau zbura – astronauți –, ci rămăseseră niște simpli oameni, străini pe o planetă oarecare și trebuind să se încadreze, vrând-nevrând, unei noi discipline, într-o societate de care nu-i lega decât, poate, condiția umană. Dar era puțin lucru acesta?

Deveniseră așadar captivi pe o planetă insulară, în vastul spațiu al abisurilor cerești. Ce trebuiau să facă? Această întrebare îl chinuia cumplit. Trebuia însă să accepte situația, să o ia așa cum era. Altă soluție nu era cu putință. O evadare era exclusă, din moment ce le lipsea tocmai mijlocul de deplasare interastrală. Să rămână robinsoni în nădejdea unei nave care, trecând pe aproape, le-ar putea intercepta eventual semnalele disperate de salvare? Soluție absurdă și copilărească. De fapt, Bogdan se gândea la toate acestea doar pentru sine, căutând să-și găsească un echilibru în noua situație, un ideal de viață căruia să-i rămână fidel și căruia să-i închine toate forțele sale, tot restul vieții. Altfel, prea se simțea fără rost, într-o lume ce-i era în bună parte străină.

De trei zile Bogdan se afla mai mult singur. Vicențiu fusese internat într-un sanatoriu încă în seara acelei zile, când după plecarea lui Augustin făcuse o gravă criză de nervi. Încercase în două rânduri să-l viziteze, dar nu reuși să stea de vorbă cu el. I se aplica un regim sever de odihnă și astfel Vicențiu dormea aproape tot timpul, iar în intervalurile când era treaz i se administra tratamentul medicamentos, fără ca vizita cuiva dinafara sanatoriului să fie admisă. Bogdan stăruise de fiecare dată să fie lăsat măcar pentru câteva clipe în salon, dar refuzul fusese categoric.

Cu ceilalți doi membri ai echipajului vorbise încă în noaptea aceea când plecase Augustin. Fuseseră convocați anume în urma acelei întâmplări despre care ei și aflaseră de la posturile de radio care făcuseră comunicări detailate. Întâlnirea lor fusese scurtă și fără prea multe explicații. Cei doi, specialiști atomiști, erau prinși în acțiuni ce nu sufereau amânări. Plecarea lui Augustin nu-i tulburase prea mult. O clipă îl compătimiseră pe nefericitul care se aventurase în Cosmos cu o navă ce nu mai putea constitui un mijloc sigur de navigație interastrală, riscând să rămână un veșnic rătăcitor printre aștri. Apoi Vlaicu uită definitiv de Augustin, cel puțin așa lăsa să se presupună, și căzu îngrijorat pe gânduri din cu totul alte motive, aceleași pe care și Vicențiu le intuise încă din prima clipă a noii lor situații. Era vorba despre felul în care aveau să interpreteze incidentul oamenii acestei planete. Și exista posibilitatea ca ei să fie suspicioși, să-i considere pe astronauți ca și când ar fi trădat ospitalitatea și încrederea lor. Astfel, dintr-o dată prezența celor patru pe planetă ar fi fost pusă sub semnul întrebării. Ce căutau ei acolo? Augustin nu plecase oare ca să ducă informații unor alți oameni, oamenii seminției lor, pregătiți pentru o invazie în Cosmos, pe această planetă? Și iată cum destinul lor lua o nouă întorsătură. Exista însă și șansa ca incidentul să fie considerat așa cum de fapt se prezenta el, și atunci totul se înscria în cursul normal al lucrurilor, fără ca oamenii acestei lumi să se formalizeze prea mult de lansarea navei cu Augustin.

Toate acestea fuseseră discutate cu sânge rece între ei, de parcă nici nu i-ar fi privit decât în prea mică măsură. Vlaicu fusese acela care, scuzându-se că încă în noaptea aceea trebuia să se întoarcă la Y., unde avea de condus o experiență foarte importantă ce nu suferea amânare, se ridică primul. Se despărțiră, așadar, din nou. Cei câțiva oameni de culoarea portocalelor, ce asistaseră tăcuți la discuția purtată într-o limbă pe care ei nu o înțelegeau – căci vorbiseră în limba maternă, pământească – se retraseră.

Bogdan se dusese și el, singur, în încăperea ce-i fusese pregătită la etajul al treilea al unei frumoase vile de la

marginea orașului și nu mai ieșise de acolo aproape de loc. În zilele ce au urmat, făcuse doar câteva încercări, rămase fără rezultat, de a vorbi cu Vicențiu. În rest, stătuse mereu în odaia aceea spațioasă și, lungit pe pat, încercase zadarnic să doarmă.

Se ridică și se apropie de fereastră. Era o noapte senină și calmă. Pe cer se vedeau o puzderie de stele, într-o așezare ciudată cu care el nu se putea familiariza. Descifrase încă în primele zile ale aterizării lor pe planetă, după niște hărți cerești, constelațiile ce se vedeau deasupra lor, dar nu putea să-și dea seama pe unde anume trebuia să se afle Pământul. Noua poziție în Cosmos schimba foarte mult perspectiva așezărilor stelare una față de alta, și el nu-și putea da seama unde anume, în care colț de univers se afla. Privea și acum cerul ca și în atâtea alte rânduri, spunându-și în gând:

„Aceasta este constelația cutare, aceasta este constelația cutare, parcă ar semăna cu Orion și totuși...”

Încercase să se sustragă astfel gândurilor.

Dinspre mare venea un miros de alge crude și pentru prima dată de când se afla pe această planetă avu senzația ciudată că e din nou pe Pământ, într-o seară străvezie de vară. Așa se lăsă legănat de dulci iluzii, parcă de o melodie venită de undeva, din marile depărtări ale cerului și o moleșeală veni să-l cuprindă, îi toropi corpul și simțurile, îi făcu pleoapele de plumb. Se așeză pe pat și oboseala îl învinse, cufundându-l într-un somn adânc, fără vise.

3

Se făcuse de mult ziuă, când se deșteptă. Lumina inunda întreaga încăpere prin ferestrele ce rămăseseră larg deschise toată noaptea. Era spre amiază și se făcuse cald. O durere surdă îi apăsa tâmplele, tocmai pentru că dormise prea adânc. Zăbovi câteva clipe întins pe pat, apoi se ridică încet, cu mișcări greoaie și bău la chiuvetă două pahare de apă, unul după altul. Rece, apa îl mai limpezi puțin, deși se

simțea încă foarte amețit de somn. Făcu apoi câteva mișcări de înviorare în dreptul ferestrei; intră în baie și stătu multă vreme sub apa rece a unui întreg sistem de dușuri.

Îmbrăcat ușor, coborî scările până la parterul vilei, unde se afla un mic local. Se așeză la una din mesele laterale și-și comandă ceva pentru prânz. Localul era aproape gol. Nu era o oră potrivită. Trecuse timpul micului dejun, iar pentru prânz era încă prea devreme. Lui Bogdan însă îi plăcu tocmai această liniște și se simțea bine, mai ales pentru că era atât de puțină lume acolo. De obicei i se solicitau autografe și trebuia să răspundă la întrebările tuturor curioșilor care se nimereau, din întâmplare sau nu, prin preajmă și care-l acostau tocmai la acele ore când cobora să ia masa împreună cu Vicențiu. Acum însă era singur. Își aminti de Vicențiu și se ridică, îndreptându-se spre telefonul instalat lângă una din marile vitrine ale localului ce dădea spre șosea. Formă numărul sanatoriului și, în timp ce vorbea cu medicul de serviciu, informându-se despre starea sănătății lui Vicențiu, observă că la intrarea localului se oprise o elegantă limuzină galbenă, din care coborî o femeie înaltă, cu pielea catifelată, de culoarea portocalelor. Aceasta intră în salon și, după ce întrebă ceva pe unul dintre oamenii ce serveau acolo, se îndreptă cu pași siguri spre masa la care stătuse el, fără însă a-l remarca pe Bogdan, care continua să vorbească la telefon. La început acesta vru să profite de faptul că nu fusese observat și să plece, dar foamea teribilă ce pusese stăpânire pe el îl determina, în ultimă instanță, să suporte vizita femeii, până când va reuși să-și potolească foamea aceasta, apoi să se retragă undeva departe de forfota orașului, pentru a putea medita în continuare, pe îndelete, asupra vieții sale viitoare. Trecuseră câteva zile de la incidentul lansării rachetei și lucrurile păreau că se mai potoliseră, că lumea nu se mai preocupa într-atât de mult de ei și chiar el însuși se simțea oarecum distanțat de evenimente, prin trecerea unui timp oarecare, ce-i dădea și posibilitatea să judece totul cu luciditate.

Fără prea multă ceremonie, tânăra femeie ce-l aștepta la masă se prezentă, apoi îl întrebă cum se simte și după ce schimbară câteva fraze de circumstanță, scoase dintr-o servietă un plic, pe care i-l înmână cu accentuată feminitate.

Bogdan luă plicul nu fără oarecare ezitare, mirându-se, căci nu se aștepta să-i scrie nimeni și nimic, dar, întorcându-l pe cealaltă parte, citi antetul uneia dintre cele mai importante universități ce ființa în statul F. Rupse plicul și parcurse în grabă cele câteva rânduri ce-i fuseseră adresate. Era invitat să primească postul de profesor titular al catedrei de biologie, urmând să țină cursul – inexistent până atunci în institutele de învățământ superior de pe planetă – de astrobiologie: specialitatea lui. Va pune astfel bazele unei catedre de astrobiologie la această universitate, fiind totodată solicitat să efectueze și unele experiențe și cercetări, sub egida Institutului de Cercetări Cosmice din același stat. Era o propunere neașteptată, care-l uimea. Îl mira cu atât mai mult, cu cât se știa că până atunci refuzase câteva oferte ale unor academii, rămânând alături de Augustin și Vicențiu să-și îndeplinească programul de cercetări, conform planului expediției pe care o continuau. Continuarea aceasta fusese socotită de ceilalți doi membri ai echipajului ca o încăpățânare absurdă din partea lor, de a prelungi o muncă lipsită de finalitate. În schimb, Vlaicu și Dan se angajaseră foarte curând într-o muncă diferită, pe platourile unor mari laboratoare atomice, abandonând definitiv ideea expediției și a întoarcerii lor pe Pământ. Fusese, de fapt, tocmai motivul care dusese la tăioase schimburi de opinii, la discuții aprinse între membrii echipajului până când divergențele culminară cu gestul (ce putea fi considerat disperat) al lui Augustin, care hotărâse astfel definitiv soarta tuturora. Dar lucrurile nu se petrecuseră atât de simplu. Șederea lor pe planetă se prelungise mereu, până când atinsese durata de câțiva ani. Ori, această prelungire devenea din multe puncte de vedere suspectă pentru unii dintre membrii echipajului, mai ales pentru Augustin care se temea ca nu

cumva, în cele din urmă, chiar el însuși să renunțe la ideea întoarcerii pe Pământ.

Tânăra femeie îl privi întrebătoare, deși liniștită și calmă, fără să dea semne de impaciență sau că ar vrea să influențeze într-un fel sau altul hotărârea lui, și această atitudine îi plăcu lui Bogdan. Îi zâmbi deschis și, după ce o încredință că propunerea prestigioasei universități îl măgulea, ceru totuși un timp de răgaz pentru a putea reflecta mai îndeaproape. Femeia acceptă și ridicându-se de la masă, (între timp băuse o ceașcă mare de suc cu gust sălciu dar foarte răcoritor, extras din plante pitice), îi fixă o întâlnire pentru a doua zi la aceeași oră în localul acela și, înclinând ușor capul în semn de salut, ieși. Bogdan auzi imediat motorul pornind și limuzina se pierdu, într-un scurt viraj, după clădirea impunătoare a localului.

Bogdan mai zăbovi o vreme la masă, apoi se ridică. Ieșind din local, porni încet pe șosea, fără să se întrebe încotro. Era cald, o căldură aproape insuportabilă, și îmbrăcămintea, cu toate că era foarte sumară, începu să-l supere. Merse o bună bucată de vreme pe jos, înspre centrul orașului, suportând parcă mai greu privirile trecătorilor care-l urmăreau acum cu un interes îndreptățit. Deodată, îi atrase atenția un panou care invita lumea să petreacă zile plăcute în stațiunea K. pe litoralul mării, la nu mai mult de o oră distanță spre sud de oraș. Citi afișul și simți nevoia să se afunde în valurile mării și apoi să stea tolănit în nisip, într-o totală uitare de sine, așa cum făcea în copilărie pe plaja însorită a Pacificului, acasă în vacanță. Uneori pornea la pescuit o dată cu revărsatul zorilor și zăbovea în larg până noaptea târziu.

Simți în nări mirosul plăcut al Oceanului pământesc și, fără să mai aștepte o clipă, se îndreptă spre una din mașinile de serviciu ce parca la umbra unui bloc înalt, cu o mulțime de etaje ridicate în scări spre înălțimile cerului. Nu voia să plece spre acea stațiune recomandată cu atâta insistență în panoul respectiv. Voia să meargă pur și simplu la țărm, să fie singur, numai el și marea.

Se urcă la volan și porni deci la întâmplare pe străzile aglomerate către țărm. În curând ieși la șosea și,

accelerând motorul se depărtă tot mai mult de oraș, înspre plaja de la poalele Munților de Gresie.

4

Apa era plăcută, iar vântul adia răcoritor în lungul țărmului. Bogdan stătea întins pe nisip cu fața în sus, cu palmele trecute sub căpătâi. Își ținea pleoapele închise și încerca să nu se gândească la nimic. Era singur, și numai murmurul monoton și scăzut al apei ce venea și se depărta de țărm, într-o discretă mișcare continuă, îl înconjura parcă, izolându-l de tot ce se afla în jurul său. Se simțea iarăși copil sau student, reîntors pe țărmul atât de drag al Pacificului. Se vedea trăgând la rame într-o uriașă barcă grea, cu care ieșea de obicei la pescuit. Se simțea legănat de murmurul Oceanului și privirea, ascunsă după pleoapele lui adumbrite de gene lungi și negre, și-o simțea parcă arsă de puternicul soare tropical. Se vedea din nou pământean, între ai săi, și nu putea crede că niciodată nu va mai ajunge să pună piciorul pe însoritul țărm al Pacificului.

Terminase Institutul Superior de Astro-Biologie din V. și își începuse cariera pe o navă mică, ce ieșea dincolo de sistemul solar. Prima expediție la care participase se terminase cu bine și astfel îi urmară altele, câteva ieșiri de proporții mai mari, în urma cărora publicase lucrări deosebit de interesante ce-l consacrară drept una dintre speranțele neîndoielnice ale astro-biologiei, bucurându-se de o bună apreciere în rândurile cercetătorilor spațiului Cosmic.

Încă nu împlinise treizeci de ani, ceea ce însemna o vârstă foarte tânără pe Pământ, când fu propus pentru o expediție extraordinară, ce urma să iasă dincolo de Galaxie pentru cercetări complexe. Această ieșire avea să dureze mulți ani, și de aceea se căutau oameni tineri, dar cu o temeinică pregătire și cu o bogată experiență, care acceptau să părăsească Pământul pentru o perioadă atât de îndelungată. Se prevedea chiar ca la întoarcere

Pământul să ofere navigatorilor surpriza de a nu întâlni aproape pe nimeni dintre vechii colegi de generație, datorită scurgerii inegale a timpului, cu mult mai rapidă pe Pământ decât pe navă. Bogdan acceptase condițiile, fără să se gândească prea mult la dificultățile posibile asupra cărora îi atrăgeau atenția numeroși savanți ce pregăteau expediția. Se împrieteni ușor cu ceilalți patru membri ai echipajului, și încă în timpul pregătirilor începură să viseze fel de fel de întâlniri cu oameni ai altor lumi, ceea ce pe el îl încânta nespus. Poate singur Augustin, specialistul în filologie, lingvistică și istorie era ceva mai ponderat, în ciuda faptului că de la el se așteptau la cea mai mare doză de romantism. Dar nimeni nu avea timp să se formalizeze de sobrietatea acestui „arheolog” și poet trădat, care își verifica mereu complicatele aparate electronice, capabile să descifreze cele mai încurcate formule și combinații de sunete ale unor limbi posibile, necunoscute.

Și iată, marea zi a lansării sosise. Ea fusese însă atât de agitată și atât de plină de evenimente, cu o solicitare atât de intensă a tuturora, cu emoții atât de puternice, încât tocmai din această zi nu-și putea aminti nimic esențial. Totul se aglomera și se învălmășea în imaginația sa până la oboseală, fără să poată descifra aici un element cât de cât mai semnificativ pentru acele clipe.

Lansarea decursese normal, înscrierea pe orbită, propulsia suplimentară și, în sfârșit, eliberarea spre zonele nemărginite ale cerului, toate acestea trecură neașteptat de repede și ușor. Nava trebuia să urmeze un traseu stabilit cu precizie încă de pe Pământ, pe care cei din echipaj îl puteau modifica și rectifica la nevoie, după împrejurări, fără însă a se abate prea mult de la itinerariul inițial.

Zborul decurgea în condițiuni normale și timpul pe navă trecea într-adevăr extrem de încet. Fiecare din membrii echipajului și-l petrecea în felul lui. Viața se consuma între somnul prelungit, studiul științific și distracțiile oferite de peliculele muzicale, filmele, cărțile înregistrate pe panglici magnetice, ca și unele jocuri pe care ei înșiși le inventau și le experimentau pe loc.

Așa s-a scurs mai bine de un sfert de expediție, cu opriri și lansări pe diferite corpuri cerești, cu cercetări în câmpul de atracție magnetică al unor sisteme planetare prea puțin sau de loc studiate, până la un moment dat, deviind de la traseul inițial cu mai mult decât ar fi fost îngăduit (dar, la urma-urmelor, nu acesta fusese motivul principal al celor ce aveau să se întâmple), într-o mică escapadă foarte tentantă și promițătoare spre o planetă pe care, după toate probabilitățile, presupuneau că există viață umană – aceasta se întâmpla în apropierea stelei polare – nava a intrat brusc într-o zonă de meteoriți gigantici și, cu toate măsurile de precauție, cu toate eforturile depuse pentru a evita ciocnirile care ar fi putut fi fatale, a suferit o avarie foarte gravă în partea sa inferioară, adică tocmai acolo unde erau instalate aparatele de echilibru cosmic, acelea care dădeau direcția, poziția și orientarea în spațiu. Pătrunderea adâncă a corpului meteoritic în interiorul navei a făcut imposibilă repararea aparatelor, cu atât mai mult cu cât o explozie prin simpatie, provocată în interior, făcuse să se blocheze definitiv și dubleul sistemului de orientare automată, astfel încât cei cinci membri ai echipajului se văzură dintr-o dată în situația de a nu putea determina direcția de zbor și poziția lor în raport cu Pământul. Toate încercările de a repara instalațiile fuseseră zadarnice, și chiar trebuiră să izoleze etanș camerele avariate de restul navei, pentru a se proteja de eventualele infiltrații cu radiații cosmice puternice în acea zonă. Dar cu adevărat grav era faptul că încercările lor de a stabili cu creionul și compasul pe hartă coordonatele esențiale ale zborului, ale poziției lor fundamentale, fuseseră în van. Nu se putu obține decât o jalnică parodie a tabloului de orientare pe care ar fi trebuit să-l aibă. Hotărâră totuși să continue zborul spre orice planetă pe care bănuiau existența unei civilizații. Oricum, aveau nevoie imediată de o escală pe o planetă, oricare ar fi fost aceasta, pentru a putea termina reparațiile superficiale dar de imediată urgență, necesare continuării zborului. Și dacă vor întâlni în cale o anume civilizație, va fi cu atât mai bine.

Pilotară nava cu destulă dificultate până în zona acelei planete a speranțelor, o manevrară stângaci, cu rigiditate, dar coborârea se desfășură în condiții satisfăcătoare. Dezamăgirea însă a fost cu atât mai mare, cu cât viața ce se desfășura pe planetă nu atinsese o evoluție mai înaintată de Terțiar, în calculul terestru al evoluției preistorice. Dacă nu acordară o prea mare importanță studiului florei și faunei, condițiilor geologice și altor aspecte ale manifestărilor vieții pe planetă, ei se preocupară aproape în exclusivitate de remedierea avariilor navei. Realizară totuși o foarte sumară documentație a planetei, catalogând-o, și stabilindu-i ciclul de evoluție, apoi hotărâră să se întoarcă pe drumul cel mai scurt înapoi, pe Pământ. Era singura soluție ce putea fi acceptată în situația lor. Calculară așadar cu maximă precizie posibilă noul traseu, hotărând să piloteze individual, cu schimbul, nava, întocmai avioanelor de scurtă linie terestră și se lansară în zbor. O bună bucată de vreme izbutiră să mențină direcția de zbor, sau cel puțin așa li se părea lor, dar se constată pe itinerar că nava avea o deplasare de 0,01° față de direcția imprimată, iar programul de zbor nu putea fi corectat decât printr-o recalculare continuă a poziției și a itinerariului, ceea ce practic era imposibil, căci nava, cu viteza prea mare, depășea mereu momentele stabile ale calculului și deci era neapărată nevoie de scurte escale pe care nu aveau unde să le facă. În plus, pilotarea personală a navei presupunea și o orientare vizuală în spațiu, ceea ce iarăși era cu atât mai anevoios de efectuat și mai ineficient, cu cât nava, schimbându-și mereu poziția prin deplasarea sa în spațiu, ducea la dezorientare, la nesiguranță, prin însăși apariția schimbată, de la etapă la etapă a zborului, a perspectivei sub care apăreau sistemele stelare. Deviația, sau mai precis abaterea enormă de la programul impus, făcea ca nava să ia o direcție diferită de cea pe care cei cinci navigatori o presupuneau, deși ei căutau cu disperare să o mențină în continuare.

Zburau de ani de zile în direcția Pământului, și din ce în ce așezarea stelelor în combinații tot mai ciudate li se păreau (și erau de fapt) de nerecunoscut, căci în adevăr nu

le mai întâlniseră. Încolțise în mintea fiecăruia ideea că lăsaseră Pământul de mult în urmă, dar nimeni nu îndrăznea să propună întoarcerea. Deplasarea înainte dădea tuturor cel puțin senzația că se îndreptau spre Pământ, în timp ce o întoarcere ar fi creat, fără îndoială, o senzație inversă, de depărtare de punctul dorit, ceea ce ar fi fost cu atât mai greu de suportat. Dar drumul devenea și așa din ce în ce mai lung și mai obositor. O anume tensiune nervoasă se infiltrase în rândul echipajului și faptul că se rătăciseră prin spațiile nesfârșite devenise de-acum o certitudine.

•

Călătoreau de ani încheiați pe drumurile neștiute, fără să poată întreprinde ceva hotărâtor în vederea îmbunătățirii situației lor. Făceau escale pentru aprovizionare cu combustibil și pentru recalculări de trasee, apoi plecau iarăși mai departe, mereu în direcția Pământului, neabătut, fără să știe cel puțin dacă se apropiau ori se depărtau de acesta. Și de nicăieri nu puteau spera vreun ajutor.

Planetele pe care făcuseră popasuri erau aproape toate lipsite de viață. Câteva aveau o vegetație destul de bogată și o faună interesantă, dar într-un stadiu de dezvoltare mult inferior Pământului. Pretutindeni era materie în mișcare, dar nicăieri nu găseau oameni. Sau poate nu știau să-i caute. Aceasta fusese și problema care stârnise cele mai aprinse discuții între membrii echipajului. Unii fuseseră de părere să renunțe la ideea de a mai căuta zadarnic Pământul. Propuneau în schimb studiul direct al constelațiilor înconjurătoare, pentru a putea determina, cu mijloacele de care dispuneau, condițiile de climă și de așezare spațială față de sursa de lumină și căldură a diferitelor planete, descoperind în felul acesta corpurile cerești care ar fi putut condiționa viața umană. Ani la rând mai apoi n-au făcut altceva decât să sondeze spațiile, pentru captarea de emisiuni cosmice care să poată constitui un indiciu de civilizație pe vreuna din planetele pe lângă care treceau; ani încheiați zburaseră zigzagat, de la o planetă la alta, în speranța că vor întâlni o organizare superioară a vieții, fără însă a ajunge la un rezultat pozitiv.

Această nereușită, depășind răbdarea tuturor, determină o nouă situație. Vlaicu și Dan lansaseră ideea unei opriri definitive pe o planetă, indiferent pe care, de preferință una cât mai propice vieții și deci cât mai apropiată, ca situație siderală și geografică, de Pământ. Pe aceasta urmând să se oprească și să înjghebeze o viață a lor, robinsoniană, să se împace cu gândul ratării și cel puțin să lase mărturie mileniilor viitoare de pe acea planetă existența lor, a civilizației umane în Cosmos. Zborul la nesfârșit cu nava putea duce la o îmbătrânire a lor, în cele din urmă la moarte și deci la rămânerea în nedefinit, într-un zbor continuu și haotic prin spații, fără a putea lăsa nimănui niciun semn al existenței lor. Ideea unei resemnări spectaculoase pe o planetă populată devenea o salvare și păru să aibă priză în rândul echipajului, care se considera astfel cu cugetul împăcat și cu mângâierea unei glorii postume. Numai Augustin nu fu de acord. Nu putea accepta să renunțe la idealul său de viață, la Pământ. Să renunțe la a mai spera într-o întoarcere i se părea o absurditate, i se părea de neiertat.

„Atâta timp, spunea el, cât mai sper, sunt într-adevăr om. Când voi renunța, renunț implicit la însăși calitatea mea umană. Și apoi, încă ceva, spunea el, ca un argument suprem. Dacă vom continua să zburăm, avem o șansă puțin probabilă, dar o avem. Dacă ne vom opri, o vom pierde și pe aceasta.”

El era singurul care se opunea. Vlaicu, conducătorul navei, ar fi putut foarte simplu să hotărască oprirea pe una din planetele ce le stăteau în față, echipajul urmându-i hotărârea, conform regulilor tuturor zborurilor interastrale, dar pe navă se instalase o atmosferă deosebită, datorită tocmai condițiilor deosebite de zbor; o atmosferă liberă, de consultare reciprocă, și deci Vlaicu și Vicențiu (de ce tocmai Vicențiu, acest atât de bun prieten al lui Augustin, nu își puteau explica, doar el nu ieșise niciodată din cuvântul lui Augustin?), încercară să-l convingă de absurditatea continuării zborului, de necesitatea stabilirii – e drept, lipsită de orizonturi pentru ei – pe acea eventuală planetă și de puținele șanse de a mai ajunge vreodată pe Pământ

doar prin încăpățânarea de a nu întrerupe zborul. Între cele două posibilități – de a se stabili undeva, ori de a continua rătăcitorul drum printre stele – era de preferat prima. Augustin însă opta pentru a doua și își susținea cu încăpățânare punctul de vedere. Astfel, într-o continuă dispută de principii, trecu iarăși multă vreme și ei străbătură alte spații depărtate, într-un zbor tulburător și tragic.

Tergiversarea opririi se dovedi în cele din urmă inspirată și chiar se vedeau dispuși să-i mulțumească lui Augustin pentru statornica lui înverșunare de a zbura mereu, căci, renunțând la planeta asupra căreia conveniseră o dată să coboare, în momentul lansării acelei atât de lungi dispute, se îndreptaseră spre un nou sistem planetar ce părea oarecum deosebit de toate celelalte pe care le întâlniseră până atunci. Chiar la un studiu superficial al acestuia, obținură câteva date ce îi determinau să fie din nou optimiști, întrucât era posibil sa întâlnească o planetă cu condițiile cele mai favorabile pentru oprirea definitivă. Începură să navigheze în interiorul acestui sistem, descifrând câteva mari planete în jurul cărora se roteau foarte mulți sateliți. Hotărâră să cerceteze fiecare planetă în parte, fără a bănui nimic din ceea ce avea să urmeze (renunțaseră, într-un fel, de mult, la ideea că ar mai putea întâlni oameni în Cosmos), când, deodată, interceptară semnale radio transmise cu frecvență regulată și într-un anume cod bine echilibrat, armonic. Augustin fu primul oare se entuziasmă și începu să lucreze fără încetare. (Fiecare din membrii echipajului, pe lângă profesiunea de bază, avea încă alte două sau trei profesiuni adiacente, care le erau absolut necesare în expedițiile de lungă durată. Augustin era un excelent electronist și cibernetician și poate tocmai acest fapt determinase alegerea lui pentru expediție).

Entuziasmul lor nu mai cunoscu margini când, intrând în zona celei de a patra planete, se putură încredința că pe aceasta există viață umană, ba mai mult, chiar o civilizație destul de evoluată. Oamenii aceia cunoșteau – faptul era dovedit – undele electromagnetice, poate foloseau chiar

radiațiile cosmice în anumite scopuri și deci se bănuia chiar o folosire a energiei nucleare. Toate datele obținute conduceau la concluzia că este vorba de o planetă (nu prea mare, de la mijlocul sistemului), care, după toate aparențele, se asemăna foarte mult cu Pământul. Se apropiară de ea și încercară să intre într-un schimb de semnale cu acei oameni dar nu primiră niciun răspuns. După multe ezitări, hotărâră să pătrundă chiar în atmosfera planetei, ceea ce ar fi făcut posibilă o observare prin mijlocirea instrumentelor optice de ambele părți, ei fiind siguri că oamenii de pe scoarță vor putea intercepta astfel nava, atât din punct de vedere magnetic cât și din punct de vedere optic.

Se apropiară mereu de suprafața planetei și constatară că într-adevăr, era populată, că existau construcții masive și că fuseseră chiar interceptați de oamenii aceștia – era o presupunere ce nu putea fi negată, din moment ce până la scoarță distanța se micșorase mereu, variind între câteva sute și câteva zeci de kilometri, uneori, în anumite zone, coborând chiar sub zece mii de metri. Această apropiere le-a permis să distingă pe planetă o organizare superioară a vieții. Descoperiră orașe, drumuri largi ce legau localitățile între ele, mări pe care navigau vase de mare tonaj și chiar o mișcare aviatică avansată. Era aproape întocmai ca pe Pământ.

Toți cei patru membri ai echipajului fură de acord cu o escală obligatorie. Nu știau încă exact cum trebuie să se comporte la întâlnirea cu oamenii aceștia. Hotărâră deci să se retragă pentru scurt timp în afara sistemului, pentru a se pregăti, pentru a-și pune la punct toate lucrurile de trebuință, pentru a-și concepe un plan de activitate în vederea unei asemenea escale și mai ales pentru a hotărî ce anume trebuiau să facă, ce cale să urmeze (poate aveau șansa de a rămâne aici sau poate reușeau să-și repare nava și să se întoarcă pe Pământ). Se hotăra într-un fel, definitiv, însăși soarta lor.

Într-o zi deci, se îndepărtară cu viteză maximă de planetă, sub privirile, poate dezamăgite, ale locuitorilor ei. Dar totul nu era decât o manevră și ei aveau să se

reîntoarcă în curând. Nu puteau rata o asemenea întâlnire unică, mai ales că doi dintre ei întrezăreau entuziaști posibilitatea sigură de întoarcere pe Pământ. Era marea lor șansă.

5

Corpul ceresc de formă alungită, iradiind culori solare, fu văzut pentru prima dată de pe niște vase de pescuit din zona centrală a Oceanului Vestic. Mai întâi oamenii crezură că au de-a face cu vreunul din avioanele de ultimul tip, dar ipoteza fu imediat spulberată, căci corpul acela se oprise într-un anumit punct fix, schimbându-și mereu culorile, de la violet la verde și de la purpuriu la oranj. Era o lumină ciudată, crepusculară – aceea pe care corpul o emana în jurul său. În aceeași zi el mai fu văzut deasupra coastelor de sud ale Continentului Tropical, unde rămăsese mai bine de o jumătate de oră, fixat în aer la înălțime foarte mică, după care, cu o viteză nebănuită, se deplasă spre nord, lăsând în urmă o dâră alburie fosforescentă. În zilele următoare corpul ceresc fu semnalizat în diferite alte regiuni ale Planetei. Fu fotografiat și reprodus în marile publicații cotidiene, alături de comentarii dintre cele mai diferite. Descris în amănunțime de persoane care-l văzuseră de la distanțe mai mari sau mai mici, corpul ceresc părea să fie într-adevăr o rachetă cosmică purtătoare de oameni, căci altfel cum se puteau explica acele manevre pe care izbutea să le facă atât de precis și cu o asemenea ușurință? Savanții (unii) erau, dimpotrivă, de altă părere. Ei susțineau că este vorba de un fenomen optic produs de o mare concentrare de energie solară sau ceva asemănător, dar ziarele continuau să publice relatări și informații, vorbind tot mai insistent de posibilitatea întâlnirii cu ființe vii evoluate, venite de pe alte planete. În jurul acestui corp (care, din moment ce refuza să se apropie ori să aterizeze chiar cerceta – după părerile unora – scoarța planetei cu scopuri nu tocmai pașnice, în cazul

când înăuntru ar fi fost într-adevăr ființe vii), se creă un fel de legendă. Cei mai mulți negau posibilitatea vizitei unor *oameni* din afara sistemului planetar, dar în cazul când aceasta s-ar fi întâmplat într-adevăr, ei trebuiau să fie primiți cu oarecare prudență. O întâlnire de acest fel comporta riscuri și apoi nimeni nu-și putea da seama exact de intențiile cu care *ființele* se apropiau de o nouă lume. Suspiciunile se întăriră și mai mult când, într-o bună zi, tot atât de neașteptat precum se arătase, straniul corp ceresc dispăru enigmatic.

Faptul fu curând dat uitării și o liniște desăvârșită se lăsă în jurul lui, o uitare de moment acoperi totul.

Nimeni nu se mai gândea la acel corp ceresc ce vizitase planeta când, dintr-o dată, el fu văzut din nou, de data aceasta în regiunile nordice. El staționă o vreme deasupra unui mare oraș, lansând semnale luminoase, apoi se deplasă lin spre interiorul Continentului, coborând uneori foarte aproape de sol, încât puteau fi distinse chiar unele detalii de construcție de pe suprafața lui și nimeni nu se mai îndoi de data aceasta că este vorba de un bolid sau o navă interastrală, înăuntrul căreia existau ființe vii. Ziarele începură iarăși să publice articole despre posibilitatea unui contact cu ființe evoluate de pe alte planete ale Cerului. Savanții se aflau în mare tensiune. Se încerca luarea unui contact prin semnale cu cei din navă, însă fără nici un rezultat. Nava continua să emită semnale luminoase, cărora li se răspundea de jos prin altele asemănătoare, în nădejdea că ele vor fi recepționate. Totul mergea deosebit de greu și de încet; timpul trecea și nava rămânea mereu la distanță, căutând, depistând probabil un loc prielnic pentru aterizare.

Și iată, după lungi și epuizante încercări, se stabili un anume contact cu nava. Fuseseră emise semnale electromagnetice, cu un anume mesaj repetat continuu, în direcția navei, după ce se stabiliseră cu oarecare aproximație lungimile de undă pe care ar fi fost posibilă intrarea în releu cu aceasta. Încercările dăduseră de data aceasta rezultate. Spre surprinderea tuturor, cei de pe navă răspunseră, emițând semnale în același sistem, ba mai

mult, reușiseră să alcătuiască un mesaj în limba în care se transmiteau acele mesaje. Entuziasmului i se adăuga uimirea. Cei de pe navă erau, fără îndoială, mult superiori lor. Dar, de acum încolo, nu mai era decât o formalitate ca întâlnirea oamenilor din lumi diferite să se producă.

Se stabili locul de coborâre în zona Mării Albastre, pe plaja vastă de la poalele Munților de Gresie. Manevrele fură urmărite de departe, cu interes și precauție. Când, în sfârșit, după șase zile de la stabilirea navei pe sol, cei cinci oameni din alte lumi își făcură apariția, călcând pe covorul întins în întâmpinarea lor, toată lumea rămase uimită de asemănarea lor izbitoare cu băștinașii. În plus, condițiile atmosferice fiind de așa natură încât permiteau astronauților să abandoneze costumele de protecție, adică să se comporte ca pe Pământ, schimbul direct de opinii și de observații era mult înlesnit.

Iată, oamenii unor planete depărtate, între care se așezau mii și mii de ani de lumină, se descopereau asemănători și prieteni, fii ai materiei unice zămislite de marele, nesfârșitul Univers.

6

Bogdan se deșteptă din visări. Trecuse mult timp de când stătea întins pe nisipul moale al plajei. Deschise ochii și privi în jur. Până departe, țărmul era pustiu și lumina se reflecta în străluciri capricioase pe coamele domoale ale valurilor ce alunecau peste țărm, într-o prelingere calmă de foșnete mătăsoase.

Se ridică încet și călcă nehotărât spre apă. Contactul cu ea îl înfioră și răcoarea ei îl făcu să se înviorează. Se lăsă încet să plutească o vreme, apoi, înotând, se depărtă spre larg, despicând apa cu mișcarea egală și regulată a brațelor sale puternice, într-un ritm rapid, până când obosi și iarăși se lăsă să plutească în voia valurilor, tolănit cu fața în sus pentru odihnă. Simțea cum apa îl liniștește și îi face bine,

cum leagănul domol al valurilor, mângâindu-i corpul, îl relaxează și-i redă calmul și forța, stăpânirea de sine.

Înotă aproape fără întrerupere, până când simți din nou pământul sub picioare. Ieși din apă și rămase, de data aceasta stând în picioare, pe țărm, cu fața spre Soarele ce ardea cu putere, așteptând să se usuce broboanele mari de apă ce i se prelingeau subțiri pe corp. Era târziu și voia să se întoarcă în oraș. De dimineață i se comunicase că putea să-l vadă pe Vicențiu la Sanatoriu. Trebuia deci să fie înspre seară acolo. Situația lui Vicențiu se îmbunătățise mult, șocul nervos, criza trecuse și acum se afla în afara oricărui pericol. Dar avea nevoie de liniște și odihnă pentru a se reface. De aceea trebuia să rămână încă o vreme în sanatoriu. I se permiteau vizitele dinafară și chiar i se recomandau, pe măsură ce situația lui se îmbunătățea, o reluare a activității fiind necesară după ieșirea din sanatoriu, o ocupație practică precisă, o muncă în stare să-i captiveze interesul și să-i redea starea de optimism și robustețe de mai înainte.

Restul zilei și-l petrecu fără să facă nimic deosebit. Era pentru el, într-adevăr, o zi calmă, poate prima zi calmă din ultima vreme, mai ales după incidentul plecării lui Augustin. Se plimbă pe străzile mai puțin populate ale orașului în acele ore de după-amiază, când căldura înăbușitoare devenea de nesuportat, cu toate că soarele începea să fie în declin. Bogdan era însă un om de construcție meridională și suporta destul de ușor căldura. Îi părea chiar bine că nu erau prea populate străzile. De obicei, când mergea undeva, era nevoit să facă drumul cu mașina, altfel risca să întârzie pe drum, căci se găseau întotdeauna persoane care să-i solicite autografe sau măcar să-l întrebe câteva cuvinte la care nu se simțea în stare să refuze un răspuns, oricât de vag și evaziv. Popularitatea aceasta îl irita uneori și mai ales acum ar fi suportat-o mai greu. Întâmplarea făcu însă ca nimeni să nu-l observe (sau cel puțin așa i se părea lui) căci putu să se plimbe o vreme liniștit, intrând chiar în magazine sau zăbovind minute întregi pe băncile numeroase așezate în umbrarele spațiilor verzi ce împânzeau orașul. Nu avea chef să meargă acasă.

Singurătatea, în special singurătatea aceea între patru pereți, începuse să n-o mai suporte atât de ușor ca altădată. Poate și pentru că prea fusese lungă șederea lor singulară, mereu singulară, în marile drumuri printre necunoscutele stele.

•

Era încă destul de devreme când începu să urce strada în pantă, mai degrabă o alee, ce ducea spre marea clădire a Sanatoriului. Cu pași domoli străbătu drumul, trecând pe sub arborii înalți cu coroană bogată ce dădeau o umbră plăcută și intră în marele salon. Se uită la ceas și constată că într-adevăr era foarte devreme încă. Totuși, încercă să pătrundă la Vicențiu, anunțându-se. După câteva minute veni la întimpinarea sa o femeie înaltă, îmbrăcată în alb, cu o față senină și cu ochi mari, albaștri, ca de faianță. Îi zâmbi politicos și îi spuse că va trebui să aștepte, deoarece Vicențiu se afla tocmai sub tratament și totul avea să dureze destul de mult. Dacă nu voia însă să se întoarcă în oraș, putea rămâne să se plimbe în parcul sanatoriului, unde era liniște și aer plăcut, pentru a aștepta.

Bogdan acceptă propunerea și, mulțumind, se lăsă condus spre ieșirea din partea centrală a clădirii, unde se afla parcul. Femeia îl însoți fără să-i vorbească, apoi se opri și, scuzându-se că nu poate să-i țină tovărășie, trebuind să supravegheze tratamente ce nu sufereau amânare, îi surâse din nou și plecă. Bogdan rămase locului privind după ea, urmărindu-i mersul drept și elegant, picioarele zvelte și bine arcuite, talia subțire ce încheia un bust împlinit și rotund. Se surprinse urmărind-o pe tânăra femeie cu alți ochi decât cei de până acum. Era prima dată de când se afla pe planetă și se uita la o femeie cu altfel de ochi decât aceia ai cercetătorului, ai omului de știință pe care îl interesează totul numai sub aspectul pur informativ, științific. Se surprinse privind-o astfel cu plăcere și cu o anumită pasiune, și zâmbi jenat parcă de gândurile sale. Continuă totuși să privească în urma tinerei femei, până când silueta ei dispăru în interiorul clădirii.

Se plimbă o vreme pe aleile răcoroase, până când își simți picioarele obosite. Atunci alese un loc mai ferit, unde

se așeză pe o bancă foarte comodă, cu spătar înalt, construită dintr-un material ușor flexibil. Stătu așa fără să se gândească la nimic și nici nu-și dădu seama cum trecu timpul. Se pomeni numai cu tânăra femeie care îl conduse în parc că-i apare dintr-o dată în spate, îmbujorată, și acea roșeață din obraji îi dădea un aer deosebit, colorându-i pielea prea palidă.

— Te-am căutat peste tot, spuse ea. Nu știam că te-ai retras aici. De altfel, ar fi trebuit să-mi dau seama că-ți place singurătatea. Oricum, atâta timp să fii mereu și mereu singur… ți se creează o obișnuință, îmi închipui…

— Iartă-mă, se scuză Bogdan, am rămas aici cu gândul să nu zăbovesc decât o clipă, dar nici nu mi-am dat seama cum a trecut timpul.

Uitându-se la ceas, el constată că într-adevăr se făcuse foarte târziu. Lumina scăzuse mult în parc și pe alei începuseră să se profileze tot mai mult umbrele lungi ale arborilor.

— Nu face nimic, spuse tânăra asistentă care, așezându-se pe bancă alături de el, răsuflă ușurată. Vicențiu s-a odihnit puțin după tratament și acum te așteaptă, mai spuse ea, dar Bogdan nu se grăbea să se ridice. Începu chiar să povestească degajat, ceea ce îl miră și pe el însuși, căci era din fire tăcut și retras. Ochii aceia albaștri, ai femeii îl atrăgeau și nu putea să-și desprindă privirile din ei.

— Spuneai despre singurătatea mea, continuă Bogdan să vorbească. Să știi că n-ai dreptate. Singurătatea nu-ți poate fi un bun tovarăș. Iar dacă te încăpățânezi să rămâi mult timp cu ea, riști să se răzbune. Și vai, cât de cruntă este răzbunarea aceasta…

— Vorbești frumos, Bogdan, spuse femeia. Dar eu mă gândeam la altceva. La o altfel de singurătate. Se pare că o asemenea singurătate a și contribuit, în cel mai înalt grad, la criza nervoasă a lui Vicențiu, pe care a dezlănțuit-o un incident altfel dramatic. Dar acesta este numai cauza imediată. O cauză îndepărtată, latentă, trebuie găsită în singurătatea de care îți vorbeam. Ea provoacă tulburări ce au repercusiuni asupra întregului organism și…

— Știu ce vrei să spui.

— De ce n-ați luat și femei cu voi la bordul navei? Ar fi fost mai ușor. Poate ați fi avut și copii. De atâția ani de când tot rătăciți prin univers ar fi avut timp să crească, și poate ei ar fi realizat visul pe care voi se pare că nu-l veți mai putea vedea niciodată cu ochii voștri, împlinit. Poate că ei s-ar fi putut întoarce pe Pământ. Nu crezi?

— S-ar putea să ai dreptate. Într-un fel, ai desigur dreptate, numai că lucrurile nu sunt chiar atât de simple. O singură femeie la bord ar fi însemnat din capul locului o catastrofă, iar mai multe nu era cu putință să îmbarcăm. Poate nu-ți dai seama ce înseamnă să trăiască patru bărbați alături de o femeie, care nu poate și nu trebuie să fie a nimănui; sau, dacă ar deveni cumva a vreunuia, atunci nici nu-ți dai seama ce s-ar petrece în sufletul celorlalți. E greu să-ți explic în cuvinte. Ori, să iei într-o asemenea expediție trei perechi de oameni, era din multe motive prea riscant. Cât despre ce spui tu în legătură cu copiii.. Aici lucrurile se complică și mai mult și sunt foarte dificile și delicate... Ai dreptate, în acest amar de timp de când călătorim prin lumea nimănui, s-ar fi putut naște, crește și cine știe, poate ar fi avut vreodată norocul să se îndrepte spre Pământ. Dar te întreb eu: ce ar însemna pentru ei Pământul? Și de ce tocmai spre Pământ să se îndrepte? Ce i-ar fi legat pe ei de această planetă minusculă, pe care nu ar fi văzut-o niciodată, de care nu s-ar fi simțit apropiați cu nimic? Oare crezi că ei ar fi fost în stare de un gest identic cu cel pe care l-a făcut Augustin? Crezi că în sufletul lor s-ar fi înaripat acel sentiment al apartenenței la o lume, sentiment pe care eu îl am adânc încrustat în suflet și de care eu n-am să mă pot vindeca niciodată, cât timp voi fi în viață? Ce ar fi fost acei oameni? Oameni zămisliți și crescuți în cușca unei nave cosmice... Cărei lumi i-ar fi aparținut ei? Poate că lor le-ar fi fost indiferent pe care planetă s-ar fi oprit, care anume le-ar fi fost patria, dacă o pot numi astfel. Ba, mai mult, eu cred că lor nici nu le-ar fi plăcut o asemenea planetă cum este a voastră sau cum este Pământul nostru, ele fiind medii străine lor. Nu uita că acești copii ar fi crescut și ar fi trăit între pereții metalici ai cabinei etanșe de pe o navă interastrală. Și atunci, iarăși te

întreb: n-ar fi preferat oare să rămână mereu niște păsări rătăcitoare ale Cosmosului? Iar noi n-am fi păcătuit față de niște ființe umane, răpindu-le tocmai umanitatea, noțiunea de *patrie*?

Mergeau cu pași mărunți, egali și liniștiți pe alee. Aerul începea să se răcorească și în parc era plăcut. Bogdan privea această femeie de lângă el, la fel de înaltă și suplă și se simțea, nu știu cum, iarăși pământean, străbătând meleagurile sale natale. Oricum, se simțea bine și plimbarea îl liniștea și-l făcea mai vioi și mai tânăr.

Femeia rupse dintr-un boschet cu flori o crenguță și o legăna cu dezinvoltură și grație în mersul ei ușor.

— Nu, nu cred, îi răspunse, oprindu-se o clipă din mers. Îl privi și ea adânc în ochi, în ochii lui negri, întunecoși și adânci, și continuă puțin emoționată: – Ciudați sunteți voi pământenii… dar se opri fără să-și termine gândul. O clipă îl privi iarăși, furișat, pe Bogdan și spuse altceva: Nu, nu cred că acei oameni ar fi devenit ceea ce spui tu, niște degenerați.

— N-am spus asta.

— Dar ai gândit. Sunt medic și tu ești medic, Bogdan, poate mai mult decât un simplu medic. Ești astro-biolog și ar trebui să știi că metabolismul uman se…

— Acestea sunt teorii frumoase, mult prea frumoase, în care credeam și eu și mă încăpățânez să mai cred în continuare, dar totul este altfel când începi să trăiești aievea marea dramă a spațiilor nesfârșite. Da, da, să știi că aici este o dramă pe care trebuie să o duci pe umeri, să o trăiești din plin, fără menajamente.

Se opriră în fața salonului în care se afla Vicențiu. Discuția lor se termina aici. O vreme se priviră tăcuți, parcă regretând că nu mai puteau să rămână împreună singuri, și nu știau ce să-și spună.

Bogdan o privea printre gene, descoperind în sine nevoia unei femei. „Poate, se gândi el, ar trebui să mă uit mai atent în jurul meu. Oamenii aceștia sunt buni și inteligenți. Poate ar trebui să-mi găsesc și eu un rost al meu, să am o familie a mea, o femeie a mea, o muncă a mea pentru care

să trăiesc. Altfel… totul se irosește în van, fără orizonturi, fără finalitate”.

Privea această femeie care, pentru prima dată de când șederea pe planetă se prelungea, îl făcuse să se regăsească bărbat și nu știa cum să-i mulțumească. Îi luă mâna și și-o apropie de buze. I-o sărută și la atingerea buzelor de pielea fină, simți cum se înfioară tulburat. Ea își retrase mâna într-un gest de apărare și surprindere, apoi, privindu-l gravă, cu o lumină nouă în priviri, îi spuse, cu voce ușor tremurată:

— Să intrăm, ne așteaptă Vicențiu.

7

Geamurile salonului erau deschise. Murmurul îndepărtat al mării răzbătea până la ei, ca într-un foșnet de frunze legănate. Și sufla încet un vânt cald dinspre mare. Vicențiu stătea adâncit într-un fotoliu, acoperit cu un pled subțire, alb.

Erau de mult numai ei doi în încăpere. Bogdan, așezat cu spatele spre fereastră, rezemat în speteaza unui scaun înalt, privea undeva un punct fix, ca și cum Vicențiu nici nu ar fi existat în aceeași încăpere cu el.

— Poate ai dreptate, spuse într-un târziu Vicențiu. Soarta noastră este de-acum pecetluită și nu mai are rost să ne tânguim degeaba. Un singur lucru, însă, mă miră: indiferența lui Vlaicu și a lui Dan. Sau aceasta să fie însăși luciditatea?

— Pe mine mă miră altceva, Vicențiu. De unde a avut Augustin atâta putere, atâta curaj ca să plece singur pe un drum fără orizonturi, fără ieșire?

Vicențiu surâse.

— Atunci înseamnă că nu l-ai cunoscut îndeajuns pe Augustin. El era un altfel de om. Avea o putere de muncă neînchipuită, o voință și o încredere în el, cum n-am mai întâlnit încă la nimeni. Și apoi, acea dragoste pentru Pământ… Eu am stat de multe ori și m-am gândit la el. De

fiecare dată mă simțeam firav și neputincios în fața marii lui personalități, în fața marelui său crez de viață. Și avea o profundă încredere în oameni. Gestul său nu-l poți înțelege cu adevărat decât judecându-l după aceste coordonate esențiale ale caracterului său. Și-a pierdut oare Augustin încrederea în oameni? Nu, hotărât nu. Altfel nu s-ar fi încumetat într-o aventură atât de riscantă, într-un salt în vid spre oamenii lui, oamenii Pământului. Augustin și-a pierdut doar încrederea în noi. Acesta este adevărul care mă doare cel mai mult. Înțelegi? Nu știu dacă te-ai gândit vreodată la asta…

Bogdan îl privi cu ochii micșorați, încercând să deslușească sensuri dincolo de simpla rostire și simplul înțeles al cuvintelor lui Vicențiu. Încerca sa-și dea seama în ce măsură aceste convingeri ale lui Vicențiu corespundeau realității, și o cută subțire i se adânci între sprâncene.

— Da, Bogdan, acesta este adevărul, și trebuie să-l privim drept în față, fără sfială.

Câtva timp tăcură iarăși. Liniștea din salon părea nefiresc de adâncă. Numai foșnetul mării răzbătea din depărtare, ca o părere, prin ferestrele larg deschise.

— L-am cunoscut bine pe Augustin, reluă iarăși firul vorbirii Vicențiu. Ne consideram prieteni foarte buni și apropiați. Mă domina, evident, în toate, dar îmi plăcea să rămân, să mă știu în umbra lui. El își dădea seama de această situație și se simțea cumva obligat să mă protejeze, iar eu nu ieșeam niciodată din cuvântul lui. Îi plăcea chiar să creadă că eu însumi eram aidoma lui, că simțeam și gândeam ca el. De aceea, între noi există o profundă comuniune de sentimente și vederi. Pentru el, eu eram o a doua existență a sa, nu știu dacă mă exprim bine sau exact din punct de vedere științific, dar acestea erau raporturile dintre noi… O singură dată însă, am îndrăznit să-l înfrunt, sau mai bine zis am încercat să-l determin în schimbarea hotărârii sale. Aceasta s-a întâmplat atunci când Vlaicu voia să ne oprim undeva, aiurea, în Cosmos, pe o planetă, oricare ar fi fost ea, unde să ne continuăm existența. Singur Augustin s-a împotrivit. Ții minte cum spunea el, cu câtă hotărâre și cât de răspicat: „Eu sunt

pământean și datoria mea este să nu încetez nici o clipă de a crede în posibilitatea de a mă întoarce pe Pământ. Cât voi fi în viață, nu voi înceta să cred că există un drum, o posibilitate de întoarcere. Acolo este adevăratul meu loc”.

Parcă îi aud și acum vocea aceea dură, ce nu admitea contraziceri. Dar ce voia el atunci era, într-adevăr, în mare măsură, o absurditate… L-am înfruntat. Am încercat să-l conving. A cedat. Dar știi ce s-a întâmplat după aceea? M-a scos din sufletul lui. Fusese trădat definitiv. Rămăsese singur, fără să se mai poată verifica pe sine, fără să aibă un aliat în menținerea adevărului său. De atunci, eu am devenit pentru el un alt om. Nu vreau să fiu melodramatic, dar să știi că acest lucru m-a durut nespus de mult când l-am simțit, când mi-am dat seama că este adevărat. Și poate mă durea mai mult chiar decât faptul că nu mai exista nici o posibilitate de întoarcere. Nu știu dacă mă înțelegi… Totul a căpătat o nouă întorsătură, când am întâlnit acest tărâm, când am dat aici de o civilizație umană. Nu știu dacă ai observat cu câtă râvnă și pasiune s-a lansat Augustin în acțiune. Încă în primele zile a început să cerceteze hărțile cerești. Stătea zile și nopți în șir aplecat peste ele, peste tomurile ce descriau mărimile stelelor, constelațiile, distanțele dintre ele, caracterele acestor constelații, încercând să facă lumină acolo unde nu era decât beznă și iar beznă de netrecut… Ne preocupam și noi ceilalți de cercetarea aceasta, dar Augustin o făcea altfel, cu altă pasiune, cu alt suflet…

Vicențiu se opri din confesiunea sa. Se ridică și începu să se plimbe cu pași mari, dintr-o parte în alta a salonului, privind din când în când prin fereastra deschisă depărtările, cerul încărcat de stele albe, strălucitoare.

— Oamenii aceștia ne-au primit minunat, nu-i așa. Bogdan? Acest fapt îl bucura nespus pe Augustin. Era întocmai așa cum își închipuise el întotdeauna o întâlnire cu alte ființe superioare din Cosmos. În primul an a participat entuziast la toate mitingurile, la toate întâlnirile cu oamenii de știință sau cu oamenii simpli de pretutindeni, ducând în același timp o susținută activitate de strângere a unui bogat material documentar privind limbile, literatura, în

general cultura popoarelor acestora, dar se preocupa îndeaproape și de cuceririle tehnice de aici, de posibilitatea punerii la punct a navei, de eventuala înlocuire a aparatelor defecte, la nevoie confecționarea lor în câțiva ani chiar – pentru asta ar fi avut răbdare suficientă, căci nu era un pripit – dar s-a dovedit că știința și tehnica de aici, cu toate că oamenii se află într-un înaintat stadiu de evoluție, nu oferea aceste posibilități. Cine știe câți ani ar fi trebuit și o să ne trebuiască poate de acum înainte pentru ca să ajungem aici la nivelul unor posibile lansări în spațiul interastral, de nivelul celor efectuate pe Pământ. Poate e vorba de răstimpul unei vieți încheiate, ori noi nu mai suntem chiar atât de tineri. Asta o știi mai bine, doar ești biolog. Da, decepția (într-un fel decepția), cea mai mare pentru Augustin a constituit-o faptul că Vlaicu și Dan au acceptat să lucreze pentru cei de aici. Ei nu numai că renunțaseră definitiv la ideea de a mai pleca de a mai părăsi această planetă, dar îl îndemnau și pe el să facă la fel. Când, în sfârșit, și-a dat seama că nu mai poate spera nimic de la nimeni, el continuând să refuze orice ofertă de a se integra într-un Institut unde să activeze nu pentru expediția noastră, ci pentru această planetă cum, de altfel, întârziam și noi să acceptăm acest lucru (și n-am să te întreb pe tine din ce motive făceai asta, te privește, acum e tot una), Augustin a început să-și pregătească în taină plecarea. L-am surprins în câteva rânduri, dar de mine se ferea acum… Și-a revizuit nava, i-a adus anumite îmbunătățiri, neînsemnate în comparație cu avariile suferite; a procurat combustibil, și-a pus la punct hărți cerești și a calculat un traseu spre o zonă a cerului în care el presupunea că s-ar afla Pământul. Era o simplă presupunere dar, spunea el, exista o șansă. Dacă rămânea aici, nu avea niciuna – Augustin… El nu se gândea însă la noi, ne neglija. Nici eu nu am bănuit nimic, reconstitui totul acum din gesturile lui, din preocupările lui, din comportarea lui de atunci, căreia nu-i dădeam importanță. El nu credea că și noi, undeva în adâncul nostru, nemărturisit dar nestins, nutream aceeași speranță a întoarcerii. El nu-și dădea seama că, plecând cu racheta, chiar dacă nu va

ajunge pe Pământ niciodată, ne va răni cumplit. Atâta timp cât o știam aici, lângă noi, racheta aceea, defectă cum era și care nu-ți putea asigura zborul – mai pâlpâia în noi o flacără de speranță, nădejdea marii reîntoarceri. Ori, plecând el, ne-a ucis tot ce ne mai lega de bătrâna noastră Terra. De acum nu mai putem spera, (îți dai seama?) la nimic. Am rămas aici, captivii unei lumi minunate. O lume minunată ne înconjoară, dar pentru noi ea va rămâne mereu aceeași colivie de aur, atât și nimic mai mult. Acesta este adevărul, Bogdan. Adevărul adevărat.

Se așeză din nou în fotoliul acela adânc și se înveli cu pledul cel alb. Se simțea obosit. Era deja târziu și trebuia să se culce. Era încă bolnav. Șocul fusese prea puternic. Îl zdruncinase și acum avea nevoie de odihnă și liniște. Închise pleoapele și stătu o vreme așa. Când și le deschise, îl văzu pe Bogdan în aceeași poziție, cu privirea fixată undeva în nedefinit, poate urmărind cu gândul zborul hazardat al lui Augustin.

— Mai ești încă aici, Bogdan? întrebă el. Credeam că ai plecat.

— Am să plec, își reveni acesta. E târziu și trebuie să te odihnești.

Se ridică și întinzându-i mâna, spuse simplu, nefiresc de simplu:

— Noapte bună, Vicențiu. Noapte bună.

— Noapte bună, Bogdan. Îți mulțumesc că ai venit să mă vezi. Mâine te aștept iarăși. Noapte bună.

8

Coborî scările sanatoriului, cufundat în liniștea nopții. Coridoarele erau pustii și o liniște fragilă se fărâmița discret sub pașii săi. Călca rar și reținut, cu teama parcă de a nu stârni avalanșe de zgomote în acea noapte atât de calmă.

Ajuns jos, în holul mare al sanatoriului, se opri o clipă în dreptul ușii care dădea spre salonul personalului medical. O clipă ezită, apoi o deschise cu băgare de seamă. Ar fi vrut

să întrebe dacă tânăra femeie cu care se plimbase prin parc se mai afla încă în incinta clădirii, dar sala era goală. Numai într-un colț, adâncit în lectură, stătea un bărbat pe jumătate întors cu spatele spre intrare, care nici măcar nu tresări, sau nu întoarse capul, când auzi ușa deschizându-se. O clipă Bogdan ezită, apoi închise la fel de precaut ușa, și plecă. Rătăci o vreme pe străzile ce coborau în pantă spre oraș, până când simți din nou oboseala, vlăguindu-i picioarele. Atunci se așeză pe una din băncile de lângă trunchiul gros al unui arbore înalt, și rămase așa multă vreme, privind cerul, stelele argintii, în strălucirea lor rece și distantă. Prin minte îi treceau o mulțime de gânduri, fără ca vreunul din ele să se statornicească, fără ca el să se poată gândi la ceva precis. Era o stare pe care o trăia de fiecare dată când se simțea tulburat.

Timpul trecea pe nesimțite și încetul cu încetul orizontul se împurpură, acolo unde trebuia să se înalțe Soarele roșu al acelei lumi. Se făcea dimineață.

Nu-i era deloc somn. Porni spre oraș pe jos, fără să-și grăbească pașii. Străzile se animau din ce în ce mai mult și lumina devenea tot mai puternică. La un moment dat se gândi dacă nu ar fi mai nimerit să se ducă iarăși la mare și să facă o baie rece, pentru a se înviora. Ideea nu-i displăcu și căuta din priviri o stație de unde să poată lua o mașină, dar abia când fu gata să se urce își aminti că avea întâlnire cu reprezentanta Universității din Statul F.

Își privi ceasul. Mai avea o oră. Renunță la mare și porni agale spre localul unde își luase dejunul cu o zi în urmă. Nu era prea departe.

Când ajunse, mașina aceea elegantă pe care o văzuse în ziua trecută intrând în curtea spațioasă din fața localului se afla deja parcată acolo. Bogdan se opri în stradă, privind-o lung, abia după aceea păși cu siguranță în sala unde, ca de obicei la acea oră, nu se afla aproape nimeni.

Femeia îl aștepta calmă, cu aceeași privire scrutătoare cu care îl cercetase și la prima lor întâlnire. Bogdan vru să-și ceară scuze pentru nepunctualitatea sa, dar renunță și întrebă sec, fără expresie în glas:

— De când pot începe munca la Universitate?

— Chiar de astăzi, profesore, răspunse femeia și un zâmbet îi lumină neașteptat fața. Dacă doriți, continuă ea, mașina vă așteaptă.

Cu același surâs care lui i se părea stângaci, îi făcu semn, înclinând capul spre curte, ca și cum ar fi repetat: „Mașina vă așteaptă”. El însă se așeză și o privi mult, insistent, examinându-i fiecare trăsătură a feței. Nu, nu era o femeie frumoasă. Nu semăna nici pe departe cu tânăra doctoriță pe care o cunoscuse la sanatoriu. Și abia atunci, privind-o pe *aceasta*, *de aici*, își dădu seama că de fapt simțea nevoia unei iubiri. Pentru prima dată după atâția ani simțea nostalgia acestui sentiment tulburându-i sufletul. Zâmbi apoi, clătinându-și capul ca pentru a-și alunga niște vise rele, se ridică și întrebă sec:

— Pot merge împreună cu cineva?

— Dacă e vorba de Vicențiu, replică femeia, derutată de privirea atât de insistentă a lui Bogdan, atunci…

— Dacă… ezită să-și continue gândul. Nu putea hotărî nimic în privința lui. Și totuși… Oare ce ar zice? Ar accepta? Întrebările îi fulgerară prin minte și nu-și continuă firul ideii.

— Bineînțeles că se poate, se grăbi să aprobe femeia.

— Bine, spuse Bogdan. Să mergem. Vom discuta despre asta mai târziu. Dacă nu plec acum, s-ar putea să nu mai plec niciodată. Apoi adăugă: cât despre Vicențiu, nu am dreptul să hotărăsc acum pentru nimeni. Și pentru mine a hotărât altcineva… Dar să mergem. De acum înainte timpul a început să se scurgă în alt ritm și e foarte prețios. Pentru mine, cel puțin, acum e mai prețios ca oricând.

• Nepăsătoarele stele

Urcă aproape în fugă scările înalte ale clădirii, până la etaj. Abia în holul spațios ce se deschidea dincolo de arcada ogivală suplă a unei largi intrări, își potoli pasul. Era atâta liniște în clădire în după-amiaza acelei zile, încât nu numai pașii apăsați viguros pe pardoseala strălucitoare a mozaicului, dar și răsuflarea grăbită și întretăiată a tânărului ar fi putut trezi ecouri. Sau cel puțin așa i se păru lui, căci se opri o clipă în mijlocul acelui hol în care de obicei lumina inunda de pretutindeni prin ferestrele înalte, dar în care se întretăiau acum umbre, dând întregii încăperi o atmosferă gravă, de sărbătoare tragică, de mare sobrietate și solemnă tăcere. Își controlă dintr-o privire ținuta, răsuflă adânc să-și potolească respirația și bătăile inimii, apoi păși, abia punând piciorul pe covorul gros ce străbătea în diagonal holul, la ușa masivă a camerei lui Manole. Apăsă încet pe clanță, și ușa se deschise, lăsând să pătrundă, o dată cu el, o dâră din puțina lumină a holului, dincolo, în încăperea unde perdelele grele lăsate peste ferestre făceau o întunecime de noapte. Numai într-un colț din stânga ușii, în spate, ardea firav o lampă pe picior înalt, răspândind o lumină galben-verzuie și proiectând pe pereți umbrele mult alungite, halucinante, ale celor trei oameni care se aflau în încăpere, veghind, cu capetele plecate, la picioarele patului acoperit în alb.

În primul moment, Felix se înfioră și teama de a nu fi sosit prea târziu îl făcu să simtă cum sângele i se golește din vine. Dar aceasta numai o clipă, pentru că în clipa imediat următoare, capetele celor trei ce vegheau la patul bătrânului savant se întoarseră spre el, și – fără să i se adreseze vreun cuvânt – Felix putu citi pe chipurile lor o neliniște reținută care, la apariția lui, se preschimbă într-o ușurare parcă, și el înțelese că încă nu era totul sfârșit.

Se apropie de pat și, întâlnind privirile obosite ale lui Manole, se înclină adânc, în tăcere.

Manole însă îi făcu semn să se apropie mai mult. Era slăbit și răsuflarea îi era grea, fără vlagă. Felix veni lângă pat și, într-un impuls se lăsă în genunchi, luă mâna aproape rece a bătrânului și o sărută. Acesta însă și-o retrase imediat cu destulă energie și spuse, supărat parcă de gestul tânărului:

— Nu trebuie, Felix. Nu trebuie.

Felix își lăsă capul să-i cadă în piept, rușinat și mai emoționat ca niciodată.

Câteva clipe trecură așa, într-o liniște apăsătoare, în care numai răsuflarea rară și grea a muribundului se auzea ca venind de departe, nefirească și temătoare.

Felix își ridică încet fruntea și îl privi pe bătrân drept în ochi. Îi recunoscu aceeași privire pătrunzătoare și caldă dintotdeauna, dar mult mai obosită acum. Pleoapele se așezau grele peste ochii cufundați în orbitele adânci. Îl privi multă vreme, fără să îndrăznească nici o mișcare. Buzele îi tremurau ușor, fără să poată rosti niciun cuvânt și totul era ca înaintea marii despărțiri de care nimeni nu se mai îndoia că trebuia să se întâmple fără întârziere.

— Îmi pare bine că ai venit, Felix. Nu puteam pleca fără să te văd, fără să stau de vorbă cu tine.

Tânărul înclină capul, ca și când ar fi aprobat spusele bătrânului său profesor. Acesta făcu o pauză, pentru a-și găsi puterea necesară să continue și înălțându-se, nu mult, în perne, continuă să vorbească, cu aceeași voce scăzută, fiecare cuvânt rostindu-l cu greu, după pauze prelungite în care, se vedea limpede, își aduna ultimele forțe.

— Ascultă, Felix. Nu am să-ți spun prea multe. Tu însuți ai devenit un om învățat, un savant, nici nu încape îndoială, și ai ajuns să știi despre unele lucruri mai mult decât aș putea eu ști acum. Dar… ceasurile mele sunt de-acum numărate. O simt prea bine, degeaba clatini tu din cap. Și tu îți dai seama de acest lucru. Eu știu. Trebuie, Felix, să avem tăria de a privi lucrurile în față. O dată și o dată tuturora ne vine rândul. Dar nu despre asta voiam să-ți vorbesc… Ascultă, Felix. Ai fost cel mai bun elev al meu dintre câți am avut în lunga mea activitate de profesor. Ți-am admirat voința și străduințele, talentul și agerimea

minții; pasiunea cu care te dăruiai științei ți-am admirat-o, Felix. De aceea te-am și iubit ca pe propriul meu copil, dacă l-aș fi avut, iar acum, când mai am puțin de trăit, vreau să-ți spun câte ceva…

De mult nu am mai lucrat. De mult timp nu am mai călcat în Universitate. Asta însă nu înseamnă că nu mai aveam ce căuta acolo. De mult timp nu am mai scris nimic… Asta nu înseamnă că nu mai aveam despre ce să scriu. Înseamnă că nu eram în stare să-mi port ca mai înainte trupul acesta îmbătrânit. Și atunci, am stat mai mult timp acasă. Aici, în încăperea aceasta, în grădina din jurul clădirii. Și am reflectat îndelung asupra vieții mele, asupra întregii mele vieți… Înțelegi, Felix?

Manole făcu o pauză mai lungă. Medicul veni lângă el, îi luă mâna încet, cercetându-i pulsul, apoi îl îndemnă pe Felix să se ridice și să se așeze pe scaun.

Profesorul era din ce în ce mai slăbit. Orice efort, cât de mic, ar fi trebuit interzis; medicul ar fi trebuit să-i interzică să mai vorbească. Ar fi trebuit să pretindă tuturor respectarea unei liniști desăvârșite în jur. Era, însă, inutil acum. Nimic nu mai putea salva viața profesorului, toate măsurile pe care le-ar fi luat ar fi prelungit poate cu câteva minute viața acestuia, atâta tot. Era infim, așa că medicul nu se împotrivi când profesorul îi ceru să-i așeze mai bine perna sub spate, pentru a putea vorbi în continuare, îi îndeplini rugămintea, apoi se retrase tăcut câțiva pași înapoi, acolo unde stătuse mai înainte și unde umbra încăperii îi ștergea ușor conturul.

— Ascultă, Felix, reîncepu Manole. Viața mea nu a fost prea spectaculoasă. Vreau să spun că nu a fost mai deosebită decât a altora… Am fost un om al științei și toate eforturile mele, tot ce am întreprins în această viață, le-am îndreptat spre un unic scop, într-o singură direcție, aceea a științei. Și sunt mulțumit de ce am realizat… Ba nu, nu sunt tocmai mulțumit. Și nici nu am dreptul să fiu. Poate tocmai despre asta ar trebui să-ți vorbesc acum, dar nu voi face-o. Vreau să-ți spun numai că m-ar bucura nespus să știu că tu vei continua opera vieții mele… Știu că lucrezi în acest

domeniu, dar nu te întreb altceva. Te întreb dacă vrei să-mi duci mai departe chiar studiile, cercetările mele personale?

Felix fu surprins la început de aceste cuvinte și își privi atent profesorul aflat pe patul de boală. Încerca să înțeleagă exact ce voia de la el Manole. Își dădea perfect de bine seama că nu va putea refuza, dar se întreba dacă profesorul nu-i cerea cumva prea mult; dacă nu cumva îi cerea să renunțe la ideile sale proprii, pentru a le împlini doar pe cele ale lui însuși? Dacă nu cumva, la o adică, era prea slab și prea puțin pregătit pentru a duce mai departe o operă atât de mare (o cunoștea destul de îndeaproape), fără să o compromită? Îl privi atent pe profesor. Acesta aștepta din partea lui un cuvânt, o aprobare, și ea întârzia să vină.

— Știu la ce te gândești, Felix, spuse în cele din urmă profesorul. Știu că stai în grea cumpănă. Dar nu poți să mă refuzi, Felix. Nu ai acest drept… Și nu pentru că îți vorbește un om care mai are de trăit poate o oră, poate două. Nu. Ci pentru că eu aveam încă atâtea de spus oamenilor și n-am apucat, lucruri despre care ei știu atât de puțin și eu nu pot, nu am dreptul să duc totul cu mine în marea tăcere de dincolo, de unde nimeni nu mai poate să se întoarcă. Înțelegi?… Cu toate acestea, eu nu te oblig. Nu trebuie să te decizi acum, pe loc. Mai ai destulă vreme…

Ascultă, Felix. În tinerețea mea am călătorit mult. Am făcut parte din multe expediții, unele le-am condus eu însumi… Am străbătut distanțe imense. Am cercetat spații îndepărtate, am explorat planete uimitoare, căutând pretutindeni viață, și mai mult, oameni. Acesta era marele meu vis dintotdeauna: să întâlnesc în spațiile cerești, pe o planetă oarecare, ființe vii evoluate până la treapta superioară de umanitate… Ce alt vis mai minunat poate să aibă un astronaut care pe deasupra este și biolog ca mine și ca tine, Felix? Cred că niciun altul… N-am izbutit, Felix. N-am reușit să-mi văd cu ochii visul împlinit. Dar nimic nu este zadarnic. Am cules din lungile mele călătorii date esențiale. Am făcut descoperiri uriașe, pe care încă nu le-am comunicat oamenilor. Studii asupra vieții de pe alte planete stau, zăvorâte în dosul copertelor unor dosare

îngălbenite de vreme. N-am apucat să le verific. Să nu crezi, însă, cumva, că le-am ținut departe de oameni. Nu, dar nu mai aveam puterea să le duc la capăt. Acum, Felix, ți le încredințez ție. Ia-le. Cercetează-le cu atenție și cu mare minuțiozitate și vei descoperi acolo lumi întregi, nebănuite, neștiute. Fii tu stăpânul lor… Dar nu orice fel de stăpân. Am să-ți spun eu cum anume să le stăpânești, pentru ca să le insufli viață, viață pentru *noi*, pământenii, căci ea există independent de voința noastră, dar noi trebuie să o descoperim, să o cunoaștem, să ne-o apropiem…

A trecut atâta vreme de când am cules aceste informații, de când le-am sistematizat, iar acum este prea târziu pentru ca să le revăd pe toate, să le compar din perspectiva timpului și a spațiilor străbătute și să pot spune, să pot indica eu cu precizie, punând degetul pe hartă: uite *aici*, *aici* trebuie să zburăm. Pentru că eu am o bănuială. Ba nu. O certitudine… Sunt sigur că studiindu-le vei găsi planeta pe care se află oameni, ființe vii evoluate până la scara superioară a organizării umane. Sunt sigur de aceasta, Felix. Și tu ești acela care ai datoria să demonstrezi acest lucru. Pe tine te chem să-mi împlinești visul. Tu ești acela care trebuie să descoperi acea planetă, aici, în însemnările mele despre care nimeni nu știe nimic. Tu vei fi acela care ai să-ți dai seama și ai să hotărăști în ce direcție trebuie să zboare omul, pentru ca să nu mai orbecăiască atâta prin întunecatele spații siderale… Nu știu dacă îți dai seama ce-ți cer eu, Felix?…

Tânărul încuviință, înclinând capul. În încăpere era un aer greu, închis. Perdelele acopereau ferestrele și poate acestea nu mai fuseseră deschise de cine știe câtă vreme. Desigur, nici lumina soarelui nu mai pătrunsese în odaie de mult timp. Felix ar fi vrut să se ridice, să dea la o parte draperiile ce atârnau greoi peste geamuri, să lase să năvălească înăuntru toată lumina de afară, să deschidă larg ferestrele și, respirând adânc aerul proaspăt al primăverii, să strige cât l-ar fi ținut gura: „Iată, afară e primăvară! O primăvară nouă. Bucurați-vă, oameni, de miresmele ei. Bucură-te și tu, bătrânule, bunule profesor, care ți-ai

sacrificat viața întreagă, stând între pereții laboratoarelor pământești, ori în capsulele navelor interastrale, fără să știi cu adevărat ce înseamnă o primăvară trăită aievea, bucură-te măcar acum de această ultimă primăvară a ta. Inspiră adânc în plămâni acest aer al planetei și vei fi împăcat pentru totdeauna… O, bunul și înțeleptul meu profesor! Cum aș vrea să fie adevărat tot ce-mi propui tu, cum aș vrea să se poată înfăptui aceste visuri ale tale așa cum le vrei tu! Dar cine știe când se va putea întâmpla acest lucru! Încă avem atâtea de înfăptuit, încă avem atâtea piedici de trecut, până când să putem pleca acolo, pe planetele tale îndepărtate, în întâmpinarea oamenilor aceia. O, frumoasele tale visuri vor continua să rămână încă multă vreme visurile frumoase ale cine știe câtor generații. Oare cum nu-ți dai seama de acest lucru, profesorul meu bun?! Mai bine să deschidem ferestrele și să privim drept în Soare, să ne pătrundă lumina și căldura lui primăvăratică. Să deschidem ferestrele, ferestrele!” Simțea cum se înăbușă; pe frunte își simțea broboanele de sudoare adunate ca mărgelele și n-avea putere să și le șteargă. Împietrise la gândul că lumina – dacă ar fi deschis într-adevăr toate ferestrele – ar fi putut să-l ucidă pe Manole prin tăria contrastului cu atmosfera dinăuntru, și acest gând îl răscolea și-l înspăimânta deopotrivă.

Cu un gest al mâinii, Manole îi făcu semn să se apropie mai mult. Poate nu avea puterea să vorbească mai tare, poate voia să-i spună lucruri de mare taină pe care numai el să le poată auzi. Și Felix se aplecă ușor înspre patul bolnavului.

— Felix, reluă Manole, am parcurs cu rachetele noastre drumul până la astre îndepărtate, până la care îți trebuie ani și ani, zeci de ani ca să ajungi… Știi prea bine… Era totuși prea puțin. Acolo am instalat stații de cercetare a spațiului înconjurător. De acolo, de pe acele trambuline spre mai departe, am privit spre alte zări; am studiat emisiunile cosmice ale unor planete, ale unor corpuri cerești, până la care nu puteam să ajungem cu rachetele noastre prea puțin perfecționate… Ei bine, pe baza emanațiilor radio, prin mijloacele de care eram în stare, am

determinat la multe din aceste corpuri stadiul de evoluție și mai ales am putut stabili ritmul lor de evoluție într-o perioadă dată. Acum, acest lucru trebuie să-l examinezi tu din nou, aici în însemnările mele, și să-ți dai seama care sunt acele planete pe care între timp a putut să apară viața umană... Da, între timp, și tu mă înțelegi foarte bine, căci de atunci au trecut ani, ani mulți la număr... Și încă ceva. O expediție care pentru mine, cel ce zburam, dura zece ani, pentru un om de pe Pământ însemna o scurgere de timp de câteva ori mai grabnică... În timp ce voi veți zbura, să zicem, optzeci de ani, până la cea mai apropiată planetă pe care eu presupun că ar putea exista viață, nu uita, optzeci de ani! – acolo, pe planeta aceea se vor consuma câteva mii de ani. Planeta este deci într-o continuă evoluție. Tu va trebui să ții seama de acest lucru, să-i calculezi înainte stadiul de dezvoltare la care se va afla în momentul în care veți ajunge acolo... Va trebui să fii un vizionar, să cercetezi stelele și să spui, pe baza calculelor mele: „Aceasta este planeta pe care vom găsi oameni, în momentul când vom păși pe suprafața ei!”... Altfel, să știi, de la stele nu putem aștepta nimic. Ele ne privesc de acolo sus, cu răceala lor indiferentă, fără să facă niciun pas spre noi. Stelele sunt nepăsătoare, Felix. Și noi nu avem dreptul să ne lăsăm pradă jocului lor. Noi trăim și murim odată cu stelele. Viața noastră este unică, dar noi trebuie să o dominăm. Asta aș vrea să înțelegi tu, Felix. Acesta aș vrea să fie mesajul meu, al vieții mele către omenirea pe care te chem pe tine să o descoperi și în fața căreia va trebui să-l rostești. Gândește-te, Felix!...

Obosit, Manole se lăsă adâncit în perne și își închise pleoapele. Numai pieptul i se înălța și cobora, abia perceptibil, în ritmul rar al respirației sale. Efortul, prea mare, îl epuizase.

Felix îl privea uimit conștient de aceste ultime eforturi aproape supraomenești pe care le făcuse profesorul. El voia să lase moștenire oamenilor marea lui pasiune, marea lui dragoste de oameni. Era mișcat de tot ceea ce îi spusese profesorul. Simțea cum emoția îl împiedică să vorbească, deși își dădea seama că ar fi trebuit să spună ceva. Da, ar fi

trebuit să-i spună că primește propunerea lui, că se va strădui să fie demn de munca lui, urmându-i pilda și drumul conceput spre oamenii aceia pe care îi bănuia, îi calcula mai degrabă, de pe planetele acelea îndepărtate. Nu avea însă tăria să rostească niciun cuvânt. „Stelele, repetă el în gând cuvintele lui Manole, stelele ne privesc nepăsătoare”. „Și încă ne vor privi multă vreme”, își spuse. „Bătrânul și bunul meu profesor, vrei să zburăm în întâmpinarea lor. În întâmpinarea acelor oameni, care există dincolo de timpul și spațiul nostru? Dar ce sacrificiu ar necesita această întâmpinare a noastră! Îți cunosc în bună parte cercetările. Le-am citit, le-am studiat cu mare atenție. Mi-ai vorbit nu o dată despre ele. Dar stelele despre care crezi tu că oferă posibilitatea unei vieți omenești se află spre limita universului nostru vizibil. Te-ai gândit vreodată cât i-ar trebui cuiva ca să ajungă până acolo, cu mijloacele de care dispunem acum? Sigur că te-ai gândit. Doar tu însuți ai spus-o. Câteva mii de ani până la cea mai apropiată, spui tu. Dar mai departe? Te amăgești singur, Manole. Până la limita universului nostru vizibil sunt aproape cinci sute de miliarde de ani. Până acolo și înapoi, zburând cu viteza luminii, unui om plecat acum i-ar trebui mai bine de două sute de ani, cu condiția să supraviețuiască acestei vârste, și ar supraviețui, firește, nu e o problemă prea mare longevitatea în zilele noastre. Dar, te-ai gândit, te-ai întrebat, bătrânul și bunul meu profesor, câți ani se vor scurge între timp pe Pământul acesta, pe care îl iubim deopotrivă? Mult prea mult. Miliarde de ani. Îți dai seama ce înseamnă aceasta? Poate cel întors aici n-ar mai găsi nimic. Poate oamenii vor fi de mult dispăruți, sau vor fi plecați pe o altă planetă care să le asigure condiții de viață. Și atunci, cui ar folosi datele aduse de acești astronauți plecați aiurea în Univers pentru a se întâlni cu oamenii de acolo? Îți dai seama ce-mi ceri, Manole? Ai dreptul să-mi ceri acest lucru?”

Toate acestea le rostea Felix în mintea lui. Le rostea fără cuvinte, parcă justificându-se în fața conștiinței sale. Și continua să tacă. Era atâta liniște în încăpere și atât de puțină lumină. Felix începu din nou să simtă broboane de

sudoare prelingându-i-se pe tâmple. Palmele îi erau umede și un tremur nervos simțea cuprinzându-i buzele.

Manole deschise pleoapele. Privirea îi era tulbure și fața palidă.

— Te-ai gândit, Felix? întrebă el cu o voce scăzută, abia perceptibilă.

— M-am gândit, răspunse acesta cu un mare efort. Îți voi urma îndemnul și voi fi mândru să-ți pot continua opera. Poți fi liniștit, Manole.

Sfârșit

CUPRINS :

Redactor responsabil : HERTA SPUHN
Tehnoredactor : MARIANA PUŞCAŞU
Dat în cules 18.12 1967. Bun de tipar
20.05.1968. Apărut 1968.
Tiraj 24 140
C.Z. pentru bibliotecile mici 8R-32
Tiparul executat la
Combinatul Poligrafic „Casa Scânteii",
Bucureşti – Republica Socialistă România

— Pentru tine totul se reduce la scheme, la calcule, la automate. Dar omul? Omul nu înseamnă pentru tine nimic? El are un suflet care nu încape în nici o mașinărie din astea, de-ale tale!

— Dar aici nu-i vorba de suflet. Aici e vorba doar de executarea unor comenzi. În cazul nostru, comanda a fost să execute o melodie și nu poți spune că nu a executat-o corect.

— ...E groaznic ce spui tu. Am ascultat această nocturnă. Notele erau aceleași, le recunoșteam, dar unde era melodia?... În melodia aceasta trăiesc sentimente pe care balerina ta nu va putea niciodată să le redea... E dragoste și pasiune aici, melancolie și ură, deznădejde și entuziasm. Pe toate acestea nu au de unde să le cunoască roboții tăi. Nu-ți dai seama, Leonid?...

Lei 3,75